

Fratris Jacobiphilippi Bergomensis ordinis Eremitarum dñi Augustini in
omnimoda historia nouissime congesta Chronicarum supplementū appellata. Li
ber septimus feliciter incipit vsq; ad Christum.

Ptolemeus Lagi

Alexander itaq; moriēs regnū
inter duodecim eius socios partitus est. In qua diuisione
Pbitoni maiorē. Radomitiano minorē. Syriam Antigo
no Philippi filio Phrygiā maiorē. Seleuco Micanori
Antiochi filio sūmam castroz. Ptolemeo Lagi filio Egi
ptum: atq; seriatim alia alijs assignauit. Huiusmodi tri te
stamentaria partitio effectū sortiri nequiuit: eo q̄ ex ipsis q̄t
tuor iuxta Danielis p̄phetia. xi. abiectis reliqs impauerūt. Nā Danielis p̄phetia
de Alexandri regno sic h̄. Surget rex magnus et diuabit p̄tate mltā: et faciet qd̄ pla
cuerit ei: et cū steterit p̄teret regnū ei⁹: et diuidet i q̄ttuor celi rētos: s; nō i postero
res eius (vt apertissime videmus) neq; h̄m potentiam eius qua dominatus ē. lace
rabit inquit regnū eius: et in externos: exceptis his. Et p̄forabit rex Austri: et de
p̄ncipib⁹ eius p̄ualebit sup eū. Plane Ptolemeus Lagi filius. Philippus Alexā
dri Seleuc⁹ Micanor: et Antigonus soli regnauere: Ptolemeus vsq; sup Egyptios.
Seleucus sup Syrios: et reliqua orientalia regna. Antigonus super Asianos Ly
dos: Thracas et Bellespontiacos tenentes principatū h̄m diuisiones iter ipsos post
Alexandri obitū factas. Hoz Antigonus Monoculus vir vtiq; neglsum⁹ federa
p̄ior violauit: propter quod multe lites: cruentissimaq; bella exorta sunt. Juxta (vt
ita dixerim) Alexandri vaticinium. Predixerat enim se pene oculis videre quātū
sanguinis post eius mortem fusura esset Macedonia i emulacionis certanie: quā
tis cedibus: quoue cruore mortuo parentatura.

Ptolemens igit̄ Lagi fili⁹: primus egyptioz rex āno. 283. Judaice captiui
tatis: centesima. s. q̄rtadecima Olympiade: mortuo Alexandro egyptiis re
gnare cepit: et regnauit ānis. 40. Hic Lagi Gregarij militis filius fuit: qui
sicut Iustinus. 13. et 17. epit. refert: sua virtute p̄ris humilitatez excedens: ex p̄ciis
vnus Alexandro magno factus ē: post cuius mortē egypti: aethiā: et magnam Ara
bie partē: tāq; amplam successoribus suis reliquit splēdore: vt ab eo subsequentes
egypti reges Ptolemei dicti sint. Hic primū regē Epyrotaz iō inimicum populo
Ro. q̄ Sammitib⁹ opem tulerat p̄tra eos i regnum suū restituit: vnde a romanis fue
rat expulsus. Et deuictio Demetrio Antigoni filio Asiae minoris rege: portione re
gni Syrie Seleuco restituit: quā Antigonus eisdē abstulerat: p̄ legatos Alexandri
nos a se missos sibi romanoz amicitiam impetrauit. Regno quoq; suo Syriam et
iudeam adiecit. Et dū iudeis nō liceret sabbato mouere arma: ascendēs hierusalē
sub simulatione sacrificandi deo nullāq; contradictionem inueniens: multos ex ea
et de Babiloni captiuos traduxit: quos in egyptum reuersus veditiōni exposuit. Sic
q; a negociatoribus diuersarum nationū per varios mundi angulos dispersi sunt.
Ex his fuerē illi de quibus d̄ in actibus apostolor. c. 2. q̄ puenerant i hierusalem
viri religiosi ex omni natione que sub celo est.

Philippus qui et Arideus Alexandri magni frater. i. 5. Macedonum rex: hoc ip̄o
anno quo et Ptolemeus Macedonibus regnare cepit: et regnauit annis. 7.

Syroz regum principium hinc sumitur.

Syria autem regio Asiae et que ab oriente (vt in superioribus diximus) fluuio Eu
phrate: ab occidente nostro mari: et egypto terminatur: a Septentrione vero habet
Armenia et Cappadociam: a meridie sinum arabicum. Est at quadruplex Syria.
Prima Mesopotamiae Syria nuncupatur: inter Tygrim et Euphratem consti
tuta: in qua Edissa vrbs que et Rages nominatur: quam Membroth filius Chus
(teste Isidoro) condidit: quando. s. e. Babylonia in Asiam transmigravit. Secun
da est Celes siue Celosyria: in qua est Antiochia vrbs insignis. Tertia Phoenicia
Syria d̄ in qua Tyrus ē Metropolis. Quarta vocat Syria Damasci: q; in ipsa
ē Damascus vrbs et mons Libanus.

Ptolemæus

Seleucus vnus ex Alexandri principibus: primus post Alexandrum Syriæ regnū obtinuit: s; regni sui partē amplā Antigonus violenter inuasit: quam Ptoleme⁹ Lagi filius post obitū Antigoni deuicto Demetrio ei⁹ filio asie rege āno. 13° regni ipsius Ptolemei Seleuco restituit. Et tunc Seleuco restitutus regno regnare cepit: regnavitq; ānis. 32. De hoc Seleuco Apianus historicus grecus li^o de bello Syrico sic inquit. Seleucū audio cū Alexandri camillus ad huc esset per longū tempus equitanti pedes assistisse. Sūq; ex labore deficeret apprehēsa equi cauda insequi perseuerasset. Casu vero extremam acie regi reli frontē eius perstrinxisse: statimq; cruore effuso: Alexandrū cum tenta careret Dyademate pprio obligasse vultus dyadema ex cruore fedatum esse. Ob hec Alexandrum patem inspecto eo predixisse ferunt: regem illum futuram quidem vez cum maximo labore regnaturum: quod & verificatum fuit. Nam continuis laboribus vsq; ad octogenarios annos semp bellū gessit. & depugnans tandem extinctus ē. Hic Seleucus Antiochiā: Leodicā: Selenciā: Apamiā: Edeffam: Beronicez: & Pellū: vrbes in asia minozi condidit.

Pōtifex. 6.

489i

Onias Jadi pontificis fili⁹ septimus hebreoz; pontifex anno. 4° regni Ptolemei Lagi filij p̄ri in pontificatu successit: & sedit annis. 17. Huius Onie dignitate & sc̄a citate leges optime apud iudeos custodiebantur. & ciuitas hierusalem habitabat in omni pace. Quapropter gentiū reges ciuitatez ipsaz: & templū sūmo i honore habuerunt; maximisq; ornarunt muneribus.

Sannitum regni finis.

4892

Sannites cum diutissime p̄tra romanos preliati essent. tandem āno. v^o regni Ptolemei Lagi filij. P. Cornelio Ruffino. & Curio dentato consulibus romani eos i seruitutem redegerunt: & ita (vt Liuius scribit) ruinam ipsaz diuiserunt: vt hodie Sannium in ipso Sannio queratur: nec inueniri facile possit. Et tunc bellum q̄d cū Sannitib⁹ p̄ ānos. 49. durauerat: sublatum est. nec vllus intra italiā fuit q̄ Romanoꝝ virtutem amplius fatigaret.

Agatocles his diebus (Eusebio teste) apud Siciliam tyrānidem exercuit. Qui (vt Plutarchus & Iustinus i. 21. ep̄it. scribit) ex humili & sordido genere natus: p̄re v; sigulo nō honestiorem pueritiam q̄ originem habuit. Quippe cuz forma & corporis pulchritudine egregius esset: diu sui corporis stuproz sustinuit. Exacta vero pueritate ad feminas se transtulit. Inde ad vtrunq; sexum probrosus vitam latrocinij mutauit. Interiecto tempore Syracusas concessit: gregariamq; militiam sortitus ē: in qua nec minus tunc in seditiosa q̄ antea turpi vita in omne facinus p̄cipitissimus videbatur. Nam & manu strenuus & in concionibus perfacundus habebatur. Breui itaq; Centurio deinde tribunus militum factus. primo bello contra hostes magna experimenta sui dedit Syracusanis: vt in locuz demozui ducis sufficeretur: cuius vxorem adulterio cognitam post mortem viri accepit in coniugem. Nec contentus q̄ de inope repente diues factus esset: piraticam aduersus patriam exercuit. Bis occupare imperium Syracusanum tentauit: bis in exilium actus ē. Sed non multo post non modo pax a Syracusano populo data fuit: verum etiam eozum p̄tor ē constitutus. Qui mox potentissimos quosq; vrbis p̄cipes interfecit: & omnem senatum: doctos insuper & locupletes occidit. Post lectis militib⁹ cōscripsit exercituz: & contra cartaginenses diutissime bellauit: multosq; prostrauit. Ad postremum in italiā spe ampliandi regni traiecit. Sed cum deceptus fuisset ob indignationem morbum contraxit: quo toto corpore comprehensus per omnes nervos pestifero humore cruciatus ē. Ex qua desperatione bellum inter filium nepotemq; eius oritur: regnum iaz quasi mortui vendicantibus.

Olympiadis Alexandri matris obitus.

4893

Olympias Alexandri mater cuius iussu rex Arideus in Macedonia fuerat occisus: anno sexto post Alexandri mortem a Cassandro exercitus ductore interficit. Que cum perimeretur: gladium non refugit: nec ante vulnera muliebriter vociferatur: sed velut vir fortis pro veteris profapie gloria morti succubuit: vt Alexandruz in moriente matre facile conspiceret. Que confossa dum spiraret (vt scribit Iusti

Ptolemus Lagi nus capillis et veste crura contexit: ne quid in eius corpore indecori videri posset. **H**ic Cassander omnem regiam stirpem quasi deleuit: non vxoribus: non infantibus parcens.

Hic regnum hic incipit.

Antigonus Philippi regis filius: mortuo Alexandro magno Olympiade. ii. s. anno. s. sexto regni Ptolemei primus in asia regnare cepit: et regnavit annis .is. **H**ic vnus ex Alexandri principibus fuit: qui propter immanitatem et superbiam multa bella gessit: vt constat ex. is. et. i. 4. Iustini libro. **H**ic Perdicam virum strenuum cui Alexander moriens tanq̄ heredi anulum tradiderat: et Eumenez eius fratrem necnon et Polypercontam: et alios aduerse factionis duces interfecit. **S**erum cum a sociorum fidelitate diuertisset. Ptolemus Lagi filius et Cassander cum Lysimachum et Seleuco in ita societate terra: mariq; bellum instruxerunt: et adunatis omnibus copiis prelium cum Antigono et Demetrio eius filio p̄miserunt. **I**n quo Antigonus ipse occisus fuit: et Demetrius fuga salutem petijt.

Cassander Antipatri filius decimus sextus Macedonum rex anno. 7. regni Ptolemei Lagi filij defuncto Philippo et Arideo Alexandri filio: necnon et Olympiade Alexandri matre (que mortuo Arideo eius priuigno parum regnauerat) regnavit Macedonibus annis. 19. **H**ic postq̄ Olympiadem confodisset: ne Hercules Alexandri filius qui iam annos. 14. excefferat: paterni nominis fauore in Macedoniam regnum vocaretur: eum secreto occidi iubet: vna cu; Barsana matre: que Baris perfarum regis soror fuerat: eorumq; corpora terra obrui ne sepulchrum proderetur. **P**ost alium Alexandri filium cu; Roxane matre pari fraude interfecit. **H**ic vxor Thebalonica fuit: ex qua Antipatrum et Alexandrum genuit.

4894

Lysimachus Cassandri regis socius: vnus ex Alexandri magni principibus hoc tempore vna cum Cassandro cum audisset q̄ Antigonus et Ptolemus Lagi filius se reges a populo nominari iussissent: sibi etiam regiam maiestatem vendicauit. **N**az vsq; in illum diez: quis regias habuissent opes. nomina tamen regia sibi equo animo cauerit. **H**ic Lysimachus illustri Macedonie loco natus fuit: sed virtutis experimētis: omni nobilitate (vt Iustinus scribit) clarior extitit: que tanta in illo fuit vt cum magnitudine: philosophia: viriumq; gloria: omnes per quos oriens domit̄ ē: vicerit. **C**alistenis enim philosophi auditor fuit: quem cum Alexander obrūt̄ casset: in carceremq; trussisset: ei venenum in calamitatis remedium dedit. **Q**uod cum audisset Alexander ita egre tulit: vt ferocissimo leoni cum obijci iusserit. **S**ed cum ad aspectum eius concitus leo impetum fecisset: manum amiculo inuolutam: Lysimachus in os leonis imersit. arreptaq; lingua feram occidit. **Q**uo audito Rex eum propter virtutis constantiam postea cariores habuit. **L**ysimachus quoq; magno animo regis veluti parentis contumeliam tulit. **Q**uod quidem auspiciū p̄mum regalis maiestatis Lysimachum fuit. **S**ed et post mortem Alexandri: cu; iter successores eius prouintie diuiderentur: ferocissime gentes quasi omnium fortissimo ei assignate sunt: qui omnium consensu virtutis palmam inter ceteros ferret.

Dachabeorum libri.

Dachabeorum hebreæ historia (vt Eusebius scribit) hinc grecorum supputat regnū verum libri inter diuinas scripturas non recipiuntur. **E**cclēsia tamen vt patet. is. de ci. dei. c. 35. habet eos pro canonicis: propter quorundam martyrum mirabiles passiones. **Q**ui anteq̄ dei filius carnem sumpsisset: pro dei lege vsq; ad mortē grauissima tolerauere tormenta. **E**t licet Dachabeoz duo dicantur. fm tamen historiam vnus tantum ē liber: cum in secundo non fiat historie prosecutio: sed profecute recapitulatio. **N**on ē ergo liber is qui secundus dicitur: sed Jude et hierosolyme senatus epistola: quam dispersioni iudeoz in diuersis regionibus orientis scribit. **D**icuntur autē Dachabeoz libri: q; prelia fratrum Dachabeoz a Juda Dachabeo cognomiatorum cōtineat. **D**e quo in primo li. c. 3. dicit. Surrexit autē Judas q; vocabar Dachabeus qui interpretatur p̄regens vel p̄fectoz: vnde de eo dicit primo Dachabeoz 3. q; p̄gebat castra gladio.

Ptolemus

Fabrizius Romanorum consul vir sane fidelis continentissimusque: de quo Boetius. 2.
de Consol. li. c. 7. meminit dicens. Ubi nunc fidelis ossa Fabrizii: his temporibus
multis virtutibus apud Romanos ornatissimus habetur. Quae cum Romani ad Pyrrhum
Epyrotarum regem pro redimendis captiuis legatum misissent: sciens illuz
Pyrrhus pauperem quartam regni sui partem: si ad ipsum transfret ei obtulit. Fa-
brizius autem Pyrrhum: eiusque pollicitationem contempsit: se malle pauperem in-
diuite imperio: quod diuitem in paupere imperare dicens. Quam ob causam ingenti ad-
miratione cum teneretur Pyrrhus legatum misit qui cum Romanis de pace ageret
Interiecto autem anno dux contra Pyrrhum a Romanis missus est. Quem Pyrrhus
cum tentasset auro in amicitiam allicere. Fabrizius repulit aurum dicens: Roma-
nos non querere diuitias: sed ut diuitibus impent. Tunc quoque cum rex et Fabri-
cius vicina haberent castra. Pyrrhi medicus noctu ad Fabrizium venit: promittens
veneno se Pyrrhum necaturum: si sibi aliquid polliceretur. Quem mox vincitum
Fabrizius subridens ad Pyrrhum iussit perducere cum doli denunciatione. Tum
rex admiratus ait. Ille est Fabrizius qui difficilius ab honestate quam sol a cursu suo
auerti potest. Predicabilis plane fuit Fabrizii continentia que non modo inter ci-
nes suos spectata: sed ipsi quoque hosti stupori fuit. Ideoque cum moriens nihil in be-
reditate preter famam reliquisset: Senatus sua liberalitate filiam eius dotatam
coniugio tradidit.

499

4900

Tarentinorum bellum contra Romanos incipit.

Tarentini qui in ultima Italia sunt: anno. 18. regni Ptolemei cum Romanorum legatos
dehonestassent: et ob id bellum a Romanis indictum esset: Pyrrhum Epyrotarum
regem (de quo supradiximus) contra Romanos auxilium poposcerunt. Qui mox
cum. 8000. peditum et septem milibus equitum in Italiam venit. Sed contra Pyr-
rhum missus est. P. Valerius Lemnus consul. Qui cum exploratores Pyrrhi ce-
pisset: iussit eos per castra duci: ostendique omnem Romanorum exercitum: ipsosque post
modum dimitti: ut renunciarent Pyrrho: que cum Romanis agerent. Comissa vero pu-
gna Pyrrhus elephantorum auxilio vicit: quos Romani incognitos extimere: et ex
Romanis eo in prelio. 1800. capti fuerunt: quos summo Pyrrhus tractauit honore: mul-
tosque defunctos honorifice sepeliuit: quos (Antropio teste) cum aduerso vulnere ia-
cere truci vultu vidisset erectis manibus ait se orbis diuinum fore potuisse si tales si-
bi milites protigissent. Deinde Romani. P. Sulpitium et Decium contra Pyrrhum miserunt. Qui
inuito certamine: vulnerato Pyrrho: interfectisque elephantibus. xx. hostium milia ceciderunt.
cesis tamen quibusdam Romanorum milibus. Interiecto vero anno Fabrizius Licinius consul honoribus
et auctoritate omni ciuitate temporibus suis maior: que Pyrrhus auro corrumpere
non potuit (nondum enim auaritia Romanos inuaserat) Erant tunc plane debilitate
Pyrrhi vires. Qui Fabrizii imperium nequaquam sustinere confidens: Romanorum bene-
uolentiam donis mercari tentauit. Unde et regias opes Romanam transtulit: sed ne-
minem inuenit cuius domus muneribus pateret. Timens itaque res in Sicilia se tra-
stulit. Et Fabrizius deuictis Lucanis ac Samnitibus triumphauit. Postmodum
Curius dentatus: et Cornelius Lentulus rursus aduersum Pyrrhum consules missi
sunt: et cetero statim Pyrrhi exercitu rex Tarentum aufugit. Ceteraque sunt eo die ho-
stium. xxiii. milia. Et Curius de Tarentinis triumphauit.

Pontifex. 8.

Simon Justus Onie pontificis filius octauus hebreorum summus pontifex mor-
tuo patre: hoc ipso anno pontificatus accepit: seditque. 16. annis. Hic propter pi-
um cultum et iustum regimen: pronamque in suos ciues clementiam fuit cognominatus iustus.
Demetrius qui et Polycrates Antigoni filius: seruus Elie rex anno. 24. Ptolemei
i. in olympiade regnare cepit. et regnavit annis. 17. Cuius vitam Plutarchus de-
scripsit. Hic dum inter Antipatrum et Alexandrum Cassandri Macedonum regis
filios contentio de regno suborta esset: spe inuadendi Macedonici regni: Alexandro
auxilium petenti tulit. Sed dum inter fratres reconciliationem presensisset: per in-
sidias Alexandrum interfecit: et Macedoniam regnum occupauit. Instructis deinde
totis Macedoniam viribus: cum totam Asiam occupare statuisset: Ptolemus et Se-
leucus Lysimachusque inuicem societate: bellum aduersum Demetrium in Europam

291

4908

Ptolemens Lagi transtulerunt. Sed **Demetrius** a tot exercitijs circumuentus; cuiz posset honeste mori: turpiter se maluit **Seleno** tradere.

Cassandri Macedonū regis filij mortuo patre año. 25. regni **Ptolemei Macedo-** nibus regnare ceperunt: & regnarūt (teste **Eusebio**) ānis. 4. **Doz Antipater** **Cas-** sandri filius **Thebalonicam** matrem (licet deprecatorijs v̄bis vitā deprecaret) oc- cidit. **Causam Parricidis** **Iustinus** i. 16. ep̄it. dicens hanc fuisse. q̄ post mortem mariti in diuisione regni fuerit **Alexandro** p̄pension: quod eo graui⁹ visum ē omni- bus facinus: q̄ nullum matere fraudis vestigium foret. Quapropter **Alexander** i yltionem matere necis gesturus bellum cum fratre auxilium a **Demetrio** petit. **Antipater** autem a **Lysimacho** eius socero opem postulat. Cūq; persuaderet **Ly-** simachus vt **Antipater** mallet cum fratre in gratiam reuertī q̄ paternū hostem i **Macedoniam** admitti. **Demetrius** hoc audiens **Alexandrum** interfecit: occupa- toq; **Macedonie** regno apud exercitum se excusauit: dicens se primo ab **Alexan-** dro vocatū fuisse: & se vindicasse in **Cassandri** quā nō potuerat exigere de extirpio- ne domus regie in ipso interfectore patre **Cassandro**. Quibus verbis cū populuz miti gasset: **Macedonie** rex appellatus ē: & **Antipater** ex soceri consensu regno ces- sit. Et tunc **Demetrius** duo sibi **Byademata** imposuit. **Asie**. s. & **Macedonie**: re- gnauitq; ibi annis. 6. & vastauit **Samaritanorum** urbem quam **Perdica** constru- xerat.

4910 289

Virī doctrinis excellentes.

Benedemus ph̄us (teste **Eusebio**) his temporibus clarus h̄: hic militiam primo exercuit. deinde ad **Platonem** concedens militiam deseruit. Fuit honestate & gra- uitate celebris: & precipue auctoritatis i oburgando. Fuit etiam magnanimus & liberalis. **Corporis** Teo sene vt i iuene status extitit. Amabat poetas: & **Homero** maxime studebat. Hic prius ab omnibus ludibrio habitus: in tanta postea admira- tione fuit: vt ei ciuitatis gubernacula traderent. Et cum ob calūniam ad **Antigo-** num: nec induci posset: vt patriam eriperet: septem dies cibo abstinuisse ferūt. Et sic septuagesimoquarto etatis āno aiām exhalasse. Fuit alius **Benedemus** ph̄us **Caloti Lampfaceni** discipulus.

Theophrastus **Chresius** ph̄us p̄ hec tpa celebrat. Qui **Platonem** primo post **Ari-** stotelem audiuit. Vir quidem summe prudentie. singularis studij: eloquijq; admi- randi: adeo vt cum **Antea** (teste **Laertio** & **Boerio** super li. **Periermenias**) illi tyrā- no nomen esset: ob diuinam eloquentiam **Aristoteles** **Theophrastum** vocitauit. Hic circa trecenta librorum volumina edidit. Quorum isti sunt tituli.

Priorū Analeticoz	li 3	De questionibus	li 24
Posterioz Analeticoz	li 7	De dijs	li 1
De naturis	li 18	De legibus	li 1
De naturalibus historijs	li 10	De poetica	li 1
De motu	li 3	De oratorijs preceptis	li 1

Et multos alios quos omnes diuina eloquentia p̄ditos dicunt. Creditur & **De-** thaphisicoz libzū qui **Aristoteli** inscribit composuisse. Ad hunc audienduz (teste **Pamphilo** in 2.⁹ commentarioz li. 2.⁹) duo discipulorum milia accedebant. **Menandri** comicum instituit: & **Picomachum** **Aristotelis** filium discipulum habuit. Erat hoc ei semp̄ i ore verbum. Sumptus preciosissimus tempus ē. Obijt ānoz. 85. ex cuius sententijs vna hec preciosissima fuit. Amici fides coagulum ē amicitie: amico exhibere ea te decet: que tibi ab eo exhiberi velles. Scripsit p̄terea librum de nuptijs (vt ait **Hiero**. 2.⁹ tra **Iouinianum**) In quo querit an vir sapiens ducat vxorem. Et cū diffinisset si pulchra ē: si bene morigera: si honestis parentibus nata: si ipse san⁹ ac diues sit: sapienti inire quandoq; matrimonium statim intulit: nō eē vxorem du- cendā rē. qz impediunt philosphie studia: nec posse quēpiam liberis & vxori pa- riter inferuire.

Menader poeta **Comicus** **Theophrasti** discipulus his tpiibus (**Eusebio** teste) p̄f- mā fabulam cognomento **Ozgen** superat. de qua **Quidius** de tristib⁹ sic ait. Fabu- la iucundi nulla ē sine amore **Menadri**. Et solet hec pueris: virginibusq; legi.

Ptolemeus Lagi

Hic vel vnus (vt ait Quintilianus li. 8. de insti. ora.) meo quidem iudicio diligenter lectus ad cuncta que precipimus efficienda sufficit: ita omnem vite imaginem expressit. tanta in eo inueniendi copia: eloquendi facultas ita e omnibus rebus: personis: affectibus accommodatus. Hec ille. ppter que putauerat illum Quidius perpetuo duraturum cum de illo libro sine titulo dixit. Dum fallax seruus durus pater i proba lena. Exerit et meretrix blanda menandrus erit. Huius hec fuit sententia que et apostoli Pauli ad Corinth. Corruptum bonos mores colloquia mala.

Philemon poeta Comicus hac tempestate claruit. Qui i comediarum certaminibus Menandrus sepe superauit: quod ille doctior fuerit. Hic teste Valerio in tertio ex inordinato risu quo captus fuerat videndo asellum ficus comedentem mortuus e: Demetrius Phalereus cognomento philosophus Theophrasti discipulus per hoc tempus floruit. Qui vt Cicero in primo de off. scripsit. disputator subtilis. Orator patet uehemens fuit: dulcis tamen. Hic apud Athenienses ob eximias eius virtutes annis. io. presuit: ereisq; statim trecentis et sexaginta honoratus fuit. Ciuitate redditibus et edificijs auxit. Absens postea a quibusdam inuidis sententia de morte passus e: quin et illius imagines dirute: partim vendite: partim subuerse: et partim frustra confracte sunt: vna tantum in arce seruata. Demetrius at ubi compertum habuit Athenienses suas imagines euertere: cuius gratia illas ere xerant. Dicebat tamen i repu. valere eloquentiam quantum i bello ferrum. Et vt ex diuersis collegimus monumentis multi fuerunt Demetrii. Unus fuit ex Alexandri magni ducibus. de quo hic paulo ante diximus: qui occiso Alexandro Cassandri filio regnum Macedonicum obtinuit. Alius fuit Philippi Macedonie regis filius qui cum romanis plurima bella gessit. De quo Livius li. x. de bello Macedonico: Et Justinus li. 32. scripsere. Alius fuit Seleuci filius et frater Antiochi Epiphanis. Alius Calcedonius orator. Alius Bizantius philosophus peripateticus. Alius Statuarius. Alius Aspendius Apollonis discipulus. Alius Calatianus q de Asia et Europa. xx. libros scripsit. Alius etiam Bizantius qui Galorum aduentum ex Europa in Asiam scripsit. Alius atramitenus grammaticus appellatus Trion: quia Junonem iniurijs in aliquo affectisse videtur. Alius Cyreneus grammaticus vir magni precij. Alius Sepius vir diues et studiosus. alii Critreus grammaticus. Alius Bithynius filius Panecij Rhodij. Alius orator Smyrneus. Et hi oes psalms scripsere. Alii et poetica scripserunt. Unus veterem Comediam scripsit. Alius Epicureus qui contra inuidos scripsit. Alius ex Tarso Satyricus. Hec hic Phalereus (vt Laertius tradit) infra notatos edidit libros.

De legibus Atheniensium	li. 5	Deon	li. 1	De Trabe	i
De ciuib' Atheniensium.	li. 2	De decenniali tpe	li. 1	De senectute	i
De ciuilitate	li. 2	Epistole	i	Socrates	i
De Odifca	li. 4	De fide	i	Aristonarchus	i
Ptolemeus	li. 1	De gratia	i	De legatione	i
Amatorius	li. 1	De fortuna	i	De pace	i
Phedondas	li. 1	De magnificentia	i	De studijs	i
Aedon	li. 1	De nuptijs	i	De tempore	i
Exhortatori'	li. 1	Pro ciuilitate	i	De bonibus	i
Jura	li. 1	Porro stilius ipse philosophicus oratorio robore viri			

busq; permixtus fuit.

Theodoros Athenicus philosophus hoc tempore (teste Eusebio) floruit.

Victoria romanorum prima de Carthaginiensibus.

2914. Cum divulgatum esset apud Carthaginienses pyrrum ex humanis decessisse anno. 30. regni prolemei noua arma contra romanos sollicitauerunt Carthaginienses auxilia postulantes. Sed a Romanis statim Carthaginienses vincunt: quous hostes nondum iudicati: senserunt tamen se a romanis posse superari.

4920. Lysimachus. 30. Macedonum rex anno. 36. regni prolemei pulso et interfecto pyrrho qui in Macedonia mensibus. 7. regnauerat: et ipse occupato regno regnavit annis. 5. post quem regnavit. 31. prolemeus cognomento Ceraunos anno vno. post hanc

Ptolemus Lagi
32. Meleagrus. 2. mensibus. Post quem Antipater 33. regnavit diebus. 42. post
quem Solstenes. 54. annis. 2. post quem antigonus Boguatas. 33. regnavit an
nis. 56.

Eleazarus Simonis iusti pontificis frater anno. 38. regni ptolemei Lagi filij mor/
tuo Simone fratre: z Onia fratris filio paruulo: pro quo Eleazarus sacerdotis
principatum obtinuit nono loco sedere cepit: z sedit annis. 17. Quo pontifice De
metrius ptolemus philadelpho egyptiorum regi qui eum bibliotheca sue prefe
cerat: dixit sibi fuisse nunciatum apud iudeos ee lege dei viuentis ore edita: quaz no
nisi dei cultoribus transferre liceret: subiiciens q Theopompus ob eam causaz ce
tus factus: z q penitens sanitati fuerat restitutus. Ita Demetrius obtinuit apud
regē q ad Eleazaruz iudeorum pontificem epistolam cum muneribus mitteret. iā
Ptolemus rex ad Aristei persuasionem liberauerat omnes iudeos qui in egypto
seruiebant. Tenor autem epistole quam Ptolemus ad Eleazarum misit talis est.
Bentem tuam que secus nos erat libertate donauit arbitrans hoc deo esse iucun
dum. Quorum quosdam militie assignauit: alios quorum fidem probaueram con
stituit in palatio. Reges vero vestras in bibliotheca nostra ponere decreui. Bene
ergo facies mittere nobis viros seniores qui valeant earum interpretationem cau
te nobis relinquere. Transmisi modo argenti. 100. talenta pro imolationibus faciē
dis. Et separaui ad cratheras z ligatoria faciēda. 50. auri talenta z gemas sine nu
mero ad artificum optionem. Tu manda nobis que ex eis fieri volueris quod gra
tius amplectemur.

Septuaginta interpretes florent.

Tunc anno. 4. regni sui mittens ad eum Eleazarus quod postulabat ita scripsit ad
interpretandam legem quam postulas mihi viros seniores de vnaquaqz tribu sex:
legem scientes. Tue autem pietatis erit vel iustitie ad nos eam caute remittere.

Cum venissent ergo qui legem interpretarentur ad regē: benigne ab eo suscepti sūt
ostenso regi legis Rotulo. Cuius tenuitatem z cartbarum compaginationes que
oculis comprehendendi non poterat: q littere auree in candore cartbarum valde le
gibiles apparerent: conspiciens satis admiratus ē. Singuli igitur Augustino teste
is. de ci. dei. c. 42. in singulis cellulis reclusi. 72. diebus legem de hebreo in grecum
translulerunt sic concordēs in translatione: q sine aliqua verborum aut sensus dis
sonantia translulerunt: quam ab vniuersis iudeis qui tunc in illis reperti sunt lo
cis audiram in publico: z consensu omnium approbatam. Demetrius tulit ad re
gem. Ea qz coram ipso replicata astantibus interpretibus: vt ei auctoritatē rex da
ret. Rex hoc se facturum respondit: si eam ita caste corrigerent: vt quod semel iu
dicatum esset non irritare cogeretur. Ptolemus itaqz ab eis doctus de vnius dei
cognitione z regni gubernatione ipsos cum muneribz honoratos ad Eleazarum
transmisit. Et in templam prepter vasa mensam etiam auream gemmis ipreciabi
libus insignitam transmisiit. Et licet alij sub nouo testamento fuerint translatō
res qui de hebreo similiter translulerunt: sicut Aquila. Symachus. Theodotion.
z quinta editio cuius auctor ignoratur: his tamen omnibus septuaginta interpre
tes preferuntur. Nouissimus omnium presbyter Hieronymus vir doctissimus: tri
umqz linguarum cognitione clarissimus: eam ex hebreo latinam fecit. Cuius litte
raturam laborem (vt ait Augustinus) quis indei contendat esse ceteris veriorē:
ecclesie tamen chzisti tot hominum auctoritati neminem iudicant preferendum.
Hec ille.

Ptolemus Philadelphus secundus Egypti rex anno. 323. Judaice capti
uitatis. olympiade autem. 124. Egyptijs regnare cepit: z regnavit annis
38. Hic Ptolemei Lagi minimus filius erat: cui contra ius gentiuz pater
ante infirmitatem regnum tradidit. Cuius non minor fauor in accipiēdo q pa
tris in tradendo regno fuit. Inter cetera (vt tradit Iustinus) patris z filij mutue
pietatis exēpla: etiam ea res amorem populi inueni conciliauit. q pater regno pu
blice ei tradito priuatus officiu regis inter satellites fecerat: omniqz regno pulchri
us regis se esse patrem duxerat. Quippe doctissimus vir: Stratonisqz philosophi

Non pon.

4922 277

4924

Prol. phi
ladelph³

4927 27:

Prole. Phila.

discipulus fuit. Qui bibliothecam illam noiatissimam fecit: que vsq; ad primum alexandrinum cum romanis bellum durauit. Hic indeos sicut prediximus qui in egypto erant liberos esse permisit. et vasa votiuia Elezaro pontifici hierosolymaz transmittens diuinas scripturas in vocem grecam ex hebreza lingua per. 70. interpres transferri curauit. Quas in Alexandrina sua bibliotheca habuit: quam si bi ex omni literature genere comparauerat. Huic Veronica mater fuit cui a Philomene regis prefecto (teste Plinio in vlti. nalis hist.) topacium importatum fuit: quod illi mire placuit: ex quo postmodum facta est statua vxori sue Asinoe quattuor cubitorum: et sacrata in delubro quod aureum cognominabatur. Ex ea suscepit Pto. Euergetem: et Veronicam filiam: quam Antiocho vxorem dedit: qui Seleuci regis erat filius.

4929

Pharus turris maxima (teste Plinio li. 36.) a Philadelpho anno. 2. regni eius in Alexandria condita fuit. Que cu nauigantib⁹ lumen in nocte exhiberet: ac inter septem mundi spectacula connumeratur. Super enim quattuor cancri vitreis in mari fuit constructa. Alis vero ab Alexandro magno. Alisa Sostrato Hnydio extructam ferunt: que est altitudinis passuum. xx. et palmis superabundat. Unde Quidius li. 2. sine titulo ad Isum ostendit dicens. Que colis et memphi palmiferamq; pharon.

4930

Antiochus Sorber Seleuci filius secundus Syrie rex anno. 4. regni philadelphii. i. 125. olympiade Syrie et Asie regnare cepit: et regnauit annis. 19. Ab hoc reliqui Syroꝝ reges Antiochi cognominati sunt.

267 4932

Antigonus cognomēto Bognas. 35. Macedonum rex anno. 5. regni philadelphii post multas regum tempestates macedonibus regnare cepit: et regnauit annis. 35. Hic regno paterno e tyrannozū manibus obtento: mox in Syriam vbi Demetriū patrem mortuum audierat cum multis nauibus adnauigauit. Sed cum prope insulas peruenisset ad eum (vt plutarchus ait) patris cineres delati sunt. Quos acceptos et aurata vrna inclusos in puppi regie nauis in qua ipse degebat collocari iussit. post hec versus Corinthū cū omni classe nauigante repente Antigono ciuitates multe occurrerūt quib⁹ illi alie coronas quas vrne imponentur: alie hoies qui lugubri veste corpus honestaret: certatim mittebant. Ferebat itaq; vrna in magna eminentiq; puppi regia purpurea dyademate ornata: et astantibus luminibus circumsepta qui fulgentes vndiq; armis defuncti imperatoris memoriam renouabant. Aderat etiam Xenophantes modulatoꝝ elegantissimus qui incredibili suauitate sacrū canebat carmen: et ipsi remiges tanta cum iucunditate flactus ciebat: vt remoz pulsu Xenophantis pulsantis carminibus responderent: flebilemque cōcentum efficerent magna cum sonoritate coniunctum. Cum vero prope corinthū cōtinēti applicuissent multitudo que ad ea littoꝝa conuenerat: vbi Antigoniū humilem: abiectum: lachrymisq; refertum conspexit: ingenti adolescentis misericordia cōmota plulatum: gemitūq; incredibilem edidit. Vrna deinde cum omnibus ornamentis Demetriadem delata ē. Quam quidem vrbe a Demetrio cognominatam: populi veluti propriam sedem habuerūt.

Punica bella prima hic incipiunt:

4939

Anno. 477. ab vrbe condita. 12. s. regni Philadelphii. olympiade antem. 127. cum iā clarum esset romanoꝝ nomen: et extra italiam nondum essent mota arma. habitus ē cēsus: vt cognoscere: que essent romanoꝝ copie. Inuētaq; sunt ciuium capita cccxij. iij. et. xxxiij. Tūc primū susceptum ē bellū: ptra aphros p Sicilia et Sardinia: ptra quos Apius Claudius. Q. Fuluij cōsulis collega electus in Sicilia ciuitate victoꝝ de ipsis ac hierone Sicilie rege triumphauit. Sequenti anno Galerio Marco consule Tarentini Catinenses et alie ciuitates victę in romanoꝝ fidē denerūt. Anno deide post. P. Regulum. et L. Manlium consules contra Amilcarem aphrozū duceꝝ miserūt: quem magna virtute vicerunt: captis eius nauib⁹: aut demersis: aut fractis. Tres debinc aphrozū duces deuicit. Marcus Regulus

P. Philadel:
multisq; occisis elephantibus complurimos cepit: et 27. captiuorum milia Romam
misit. Inter hec in Africa apud fluvium **Bagedam** serpentem immense magni
tudinis occidit: cuius corum. 120. pedum longitudinem habuit: Romamq; delatus
aliquamdiu cunctis miraculo fuit. Tunc uicti cartaginenses pacē petierunt. Quā
cum **Regulus** dare noller: nisi grauissimis conditionibus: ap̄hi accitis precario la
cedemonijs **Regulum** cum omni exercitu vltima pernicie deuicerunt. Ita vt duo
bus tantum romanis fugientibus. 30. milibus occisis. Ipse **Regulus** cum quingē
tis captiuis in vinculis teneretur. Post hec. **M. Emilio Paulo** et **Seruo Sul
uio** nobilitate cōsulibus nauali: terrestriq; prelio ita ap̄hos superauere: vt ducentis
hostium milibus occisis: captisq; centum et triginta elephantibus cartaginenses
M. Regulum mitterent: q̄ captiuo:um permutationem imploraret. **Marcus** igit̄
Regulus teste **Aug.** li. 1. p. de ciuitate dei. c. 15. et 24. et li. 2. c. 3. et li. 3. c. 14. et li. 5. c.
18. cum legatis cartaginensibus Romam mittitur: presturo prius iuramento: vt si
romani non assentirent permutationi cartaginem rediret. Qui cum Romam ve
nisset: in senatu legationi sue contraria persuasit: asserens nō esse vtile romanis pro
pter ipsum iam senem tot nobiles captiuos permutare. Quod et factum est. Unde
cartaginem redijt: romanis offerentibus et ad moram eum hortantibus. S; quia
iurauerat redire prelegit. **Ap̄hi** vero eum in angusto ligno incluserūt: quem acu
tis clauis confixum: palpebrasq; circumscissum vsq; ad mortem stare ac vigilare fe
cerunt. Ex hoc colligimus inter primū et postremum cartaginense bellum: Romā
in optimis moribus et concordia fuisse. Quod etiā **Salustius** testatur. Huius cau
sa fuit cartaginensius metus. Et ideo **Scipio** ille nautica cartaginē nolebat euer
ti: vt eius metus in bonis moribus ac concordia Romam teneret. Itaq; post cartba
ginis euerisionem de optima facta ē pessima: quia boni mores torrentis more preci
pitati sunt.

Antiochus cognomento **Theos** filius **Antiochi** tertius **Syrie** rex anno. 13. regni
Philadelphi **Syrijs** regnare cepit: regnavitq; annis quindecim. **Dic** **Iustino** te
ste cum haberet vxorem in federe ab ipso cum **Philadelpho** rege inito: qui aduer
sus ipsū pugnauerat: prima vxore **Laodicea** repudiata: **Beronice** **Philadelphi**
filiam duxit vxorem. Sed cum **Laodicea** in viri gratiam redijset: **Antiochum** vi
rum suum: et quem ex **Beronice** filium susceperat veneno sustulit: **Artabemonē**q;
regie stirpis **Antiocho** simillimum dissimulādi sceleris gratia proinde quasi ipsū
regem egrum in lecto collocauit. Cūq; omnem ademisset populum: eius sermone
et consimili vultu ipsum fefellit. Crediderunt itaq; omnes ab **Antiocho** morien
te **Laodiceaz** et eius natos sibi commendari. Sepulto vero **Antiocho** **Antiochū**
Galericum filium regem constituit. At **Beronice** filij priuationem grauiter ferēs
currum armata conscendit: et persecuta **Eneum** satellitem crudelis operis mini
strum: quez hasta frustra petierat: saxo prostravit: ac super eius corpus actis equis
inter infesta contrarie partis agmina ad domum: in qua interfecti pueri corpus oc
cultari arbitrabatur perrexit.

495i

Virī doctrinis excellentes.

Senon **Stoicus** philosophus anno primo **Philadelphi** teste **Eusebio** cognoscitur:
Cuius sentētia inter notabiles hec memorabilis fuit. Sepultus apud te sit sermo
quem tu solus audieris. Feruntur autem eius libri duo de perturbationum seda
tione. De voluptate quattuor. De diuitijs et gratia vnus. De hominum vsu. De sic
citate. De antiquis regibus. De ijs que laudantur. Anno autem. 21. **Philadelphi**.
vite vero sue. 8. media consumptus interijt.

Crispus **Stoicus** philosophus **Elius** per idem tempus vna cum **Senone** floruit: q̄
anno vite sue. 80. adeo subtiliter librum cōposuit: vt ad ea que sibi p̄scripsit penitus
cognoscenda longa vita opus esset: sicut testatur. **Valerius** libro octauo. Ex eius
notabilibus sententijs hec vna fuit. Sapiens nulla re eget: et tamen multis rebus
illi opus ē. Contra stulto nulla re opus ē. Nulla enim re scit vti: sed omnib; eget.
Et hi **Stoice** secte auctores fuerunt.

P. Philadel.

Stoica secta hic initiū habuit.

Horum sententia fuit posse omnium perturbationem e mētibus hominū eradicari. Et hoc idē senserūt veteres acadēmi. Multe fuerūt stoicorū sententię: inter quas he p̄cipue sunt. Id summū bonū eē qđ honestū ē: nihilq; deesse ad recte viuendū ei in quo v̄tus. Stultus fm̄ eosdē oīa vitia habet: sed non in omnia natura pronus ē. Polemon philosophus atheniensis his temporibus agnoscitur: qđ Laertio teste cuz iuuenis esset impudicus ac lubricus fuit. Verum cum ex condicio aliquādo ebrius cum sodalibus scholam Zenocratis irrupisset: vbi eius de pudicitia orationem audiuit ita seipsum collegit: vt dimissa luxuria industria ac studio ceteros vinceret: eiq; in schola succederet. Erat enim hic Urbanus adiuncta seuera constantia: nec quempiam sedendo: sed deambulando docebat. Et propter summum probitatis studium in ciuitate maxime honoratus ē. Olympiade autem. i. 7. vetulus ex hac vita migravit.

Aratus asianus poeta clarissimus hoc tempore teste Eusebio floruisse dicitur. Hic primo odyseam Homeri a Zenone stoico didicit: et apud Antigonum Macedonū regem moram traxit: et cum astrologie ignarus esset: de astrologia librum scripsit elegantissimum: dicente Cicerone libro primo de oratore. Cōstat inter doctos homines ignarum astrologie ornatissimis: atq; optimis versibus Aratus, de celo stellisq; dixisse et cōscripsisse.

Strato lampfacenus philosophus eloquētissimus: Philadelphi preceptor: a quo ta lentis trecentis donatus fuit: per hec tempora floruit. Qui in speculatione p̄physica p̄ ceteris diligentius speculatus ē. vnde et P̄physicus postmodum ē appellatus.

Scripsit de regno libros. 3. De iustitia. 3. De dijs. 3. De magistratibus. 3. De regia philosophia. De fortitudine. De celo. De spiritu: et de multis alijs rebus. Fuerunt autem octo Stratones. Primus Socratis auditor. Secundus hic ipse. Tertius medicus. Quartus historicus scriptor gestorum Philippi et Perse qui p̄tra romanos bella gessere. Sextus poeta epigrammatum. Septimus Antiquus medicus: teste Aristotele. Octauus Perypateticus: qui vixit Alexandria.

Silpon p̄b̄s Megarensis: qđ et imitatione: eloquentia et sapientia tantum precessit alios: vt parum abfuerit quin omnis grecia in illum intenta in Megaram transisse diceret. Cicero vero li. de fato dicit illaz fuisse acutum hominē: maximeq; suis tēporibus approbatum. Hic cum capta aliquando esset eius patria: et omnibus eius bonis amissis solus et nudus euadens interrogaretur an oīa perdidisset? Respondit: Omnia mea bona mecum porto. Pectore enim illa non in scapulis gestabat.

Crates philosophus atheniensis academicus Polemonis auditor: eiusq; successor (teste Eusebio) his temporibus floruit. Hi magister scilicet et discipulus adeo se inuicem amauerunt: vt pro Laertij sententia eadez semper studia sint consecuti: et mortui eodem sepulchro dispositi: quos Antagoras in hanc sententiam versibus exornauit. Hoc tumulo Cratem ac Polemonem conditos fateri: qui transis o hospes: viros consensu amorum p̄cipuos: quorum diuino ex ore doctrina manauit sacra: viteq; mundicie sapientie adiuncta. Habuit Crates discipulos memorabiles: in quos fuit Arcesilaus: Dion: et Theodorus. Suit et alter Crates philosophus Cynicus patria Thebanus: qui etiam his ferme temporibus floruit. Biogenis discipulus: quem Hieronymus scripsit iecisse in mare magnum auri pondus: dicens: Abi a me venenum diuitiarum. Nam vos potius mergam: qđ ipse a vobis demergar. Suit autem anteq̄ Cynicus fieret vir diues: qui nōnullos ex suis eum a proposito auertere conātes baculo persequabatur. Obijt senex et incuruatus. Extiteret etiam alij Crates: quorum vnus orator ex Socratis familia. Alter vallozum effossor: qui cum Alexandro militauit. Alius p̄b̄s Peripateticus. Alius geometricus. Alius poeta epygrammatum. Alius academicus.

Erasistratus medicus atheniensis secundum Eusebium his temporibus claruisse fertur. Hic in medicinis erimius fuit ex Aristotelis familia natus. Qui cum Antiochum regem sanasset centum talentis donatus ē a rege Ptolemeo eius filio: vt testis ē Plinius libro vigesimono nono naturalis historie.

P. Philadel.
Licon philosophus Troadensis per hec tempora clarus agnoscitur. vir eloquens
 & medicandis: instruendisq; pueris maxime idoneus. Dicebat adiungi necessario
 pueris pudorem & laudis studium velut equis calcar. Erat habitu mundissimus:
 & vestium incredibili mundicie: nitoreq; corpore fortissimo exercuit se pile ludo: te-
 nuit schole principatum annis quadraginta quattuor: & fessus morbo podagre an-
 no vite sue septuagesimo quarto interist. Suere & alij licones. Primus Pythagori-
 cus. Secundus hic ipse. Tertius versificator. Quartus epygrammatum artifex.

Simon Apolloniates philosophus hac tempestate floruit. Hic iam vir & egenus in
 Calcedoniam iuit: ibiq; philosophiam & oratoriam arte didicit ac exercuit. Carus
 deinde fuit Ptolemeo Philadelpho. Scripsit poemata diuersa. Tragedias. 60.
 Comedias. 30. & multas Satyras. Fuit & alius philosophus Nicens. Alius ora-
 torum studiosus.

Romani Gn. Seruilio Cepio: & L. Sempromio Blefo consulibus secundum Li-
 uium in sexto: & Eusebium nauali prelio cartbaginenses cum. 260. nauibus anno
 vigesimonono regni Ptolemei olympiade. 131. superarunt: multasq; vrbes ceperunt
 ex Lybia. Sed redeuntes cum optimis spolijs naufragium passi sunt: quos adeo
 oppressere calamitates: vt decreuerit senatus a maritimis prelijs abstinere. Hoc te-
 pore Argenteus primum in vrbe secundū prefatos testes figuratus fuit.

Danaes decimus iudeorum pontifex Eleazari pdecessoris auunculus pontifica-
 tum suscepit anno. 30. regni Ptolemei: & sedit annis. 32. de quo nihil memoria di-
 gnū inuenimus.

Pontifex 2°
4958

Pax romanorum cum
Cartbaginensibus.

Romani Claudio Pulchro: & S. Junio cōsulibus anno trigesimotertio Ptolemei
 a cartbaginensibus superati sunt: qui ex. 220. nauibus vix cum. 30. effugere potue-
 runt. Nam. 90. cum pugnatoribus capte fuere: relique vero demerse. Unus consu-
 lum naufragio classem amisit. Elati ex hoc Spbz sequenti anno in italiam nauiga-
 runt: & vniuersa peruagantes littora multa intulerunt damna. Deinde anno. 25. bel-
 li punici. S. Luctatius consul cum eius collega Gulo posthumio senatus iussu cuz
 trecentis nauibus contra Aphros habentes in mari. 400. naues pugnauerunt: vi-
 ctoreq; fuerunt: captis. 70. Aphrorum nauibus demersis. 25. & 32. hostium milib⁹
 captis: tredecimq; occisis. Unde infinitum auri: argentiq; pondus in romanorum
 potestatem redactum ē: sed & ex romana classe. 12. naues submerse sunt. Verū apbz
 bello attriti pacem a romanis periere. Que hac conditione concessa est: vt Sardi
 romanis parerent. In ea pacis conditione captiui romani: quos cartbaginenses
 captiuauerant: liberati sunt. Periere etiam cartbaginenses: vt suos redimi liceret:
 quod sine precio quoq; concessum est. Sub his etiam conditionibus cartbaginens-
 es cum romanis pacem fecere: vt eis continuos viginti annos tria argenti puri ta-
 lentorū milia persoluerēt.

4961

Hiero Syculorum primo dux: postea rex his temporibus in romanorum amicitiam
 teste Lino: in isto venit: vt Justinus scribit lib^o 24. pulchritudo corporis: & ad-
 mirabiles vires fuerunt. Fuit in eloquio blādus: in negotio iustus: in imperio mo-
 deratus adeo vt nihil nisi regnum ei deesse videretur. Quibus dotibus ornatus
 dux aduersus cartbaginenses: mox consentiente omnium ciuitatum fanore: rex Si-
 cilie creatur: de quo plura ibidem leguntur.

Partborum regni principium.
Et primo Partbie descriptio.

Partbia Assie regio maxima est: & dudum pars fuit orientalis Scythie. Hec vt Pto-
 lemeo visum est ab ortu Ariam habet: & Masdoranum montem ab occasu. ad me-
 ridiem Germanicam deserrā. a septentrione Hyrcaniaz. Julius Solinus: Partbiā

P. Philadel.

rubro mari a meridie claudit hyreano solo. **D**ic parthicum imperium circumscripsit: et diuisum in .is. regna dixit: et .xj. superiora ab Armenico limite et Caspio litore incipientia ad terram Scytharum posita: quibus p̄cordes essent reliqua septem inferiora. **S**trabo refert parthorum loca optima esse: et montibus clausa: habetq; montes frigidissimos: et planiciem admodum calidam: paruum tamen fuisse ab initio parthiam dicit: sed temporis successu auctam: **C**amesinamq; et **C**ormaz et totam fere regionem vsq; ad **C**aspias portas: et **A**ragos: et **C**apiros: que prius **M**edorum erant: ad parthos transisse: atq; **A**pamiam et **H**eraciam insignes vrbes et **R**hagis viuas in parthia videtur describi. **P**arthos bellaces esse et a **S**ythis ortos ferunt: qui et p̄pter preclara in bello facinora adeo clarere: vt finitimis semper aliquid ademerint: eorūq; imperium ita auerint: vt vim **S**ythibus multam attulerint. **P**arthorum sermo ex **S**cythico: et **M**edo commixtus: omnes equitare et sagittare magna industria docent liberos: pugnantq; procurrentibus equis: aut terga dantes sepe fugam limulant: vt in cautiōres insequētes habebant. **S**ignum his in p̄lio nō tuba. s; tympano dabāt: nec pugnare diu poterāt: de qbus **L**ucan⁹.

Pugna leuis: bellumq; fugas: turmeq; vagantes

Et melior cessisse loco: q̄ pellere miles:

Illita terra dolie: nec martem cominus vnq̄

Ausa pati virtus: sed longe tendere nervos

Et quecunq; velint permittere vulnera ventis. **H**is auri argentiq; nullus: nisi in armis ē vsus. **M**oxores dulcedine libidinis: singuli plures habent: nec vlla adulterio delicta grauius puniunt: p̄pter qd̄ feminis conuiuiū viroz nō tm̄ interdunt: sed etiam aspectum. **Q**uare dixit **M**acrobius: **P**arthi cū concubinis: non cū cōiugibus puincia inuent: tanq̄ has in vulgus prodire et lasciuire deceat: illas nō deceat. **U**nde **L**ætulus apud **L**ucanum li. 8. adeo libinosos dixit: vt reiecto pudore naturę cum sororibus et filiis misceantur. **N**it enī: **T**or feminis complexibus: vnū **N**ō laxat nox tota marem: iacere sorores **I**n fratru; thalamos: sacraaq; pignora matrum. **S**epultura parthorum et maxime vulgi: aut auū: aut canum laniatus ē. **N**uda demum ossa terra obruant. **H**oz ingenia timida: sedicioſa: fraudulēta: procacia semper in externos: aut in domesticos motus inquieti principibus metu non pudore obediunt. **I**n libidine proiecti: in cibum parci: fides dicti: pmissiq; nulla nisi qua tenus expediat. **P**arthi primo assyrijs: postea medijs: deinde persis. **Q**uarto loco **M**acedonibus: post mortem **A**lexandri magni **M**acedones inter se ciuili bello p̄tendentes: **E**umeni se tradiderunt. **E**o victo: ad **A**ntigonum transiere. **P**ost hunc a **N**icanore **S**eleuco et **A**ntiocho et successoribus eius possessi sunt. **D**emū auctore **A**rsace **P**arthi a **M**acedonibus defecere: et hoc propter eorū discordias. **N**ulluz ē enim tam grande imperium quod ciuiliſ discordia non euertat. **E**t propterea primus ibi regnauit **A**rsaces.

Parthozū reges.

425 **A**rsaces igitur primus parthorum rex olympiade. 133. annos scilicet. 37. regni **P**tole mei: imperij sui initium sumpsit: a quo postea parthiani reges: **A**rsacide dicti sunt. **N**am sicut reges omnes albanij **S**iluij **E**nee filij: dicti sunt **S**iluij: et **R**omani imperatores: **A**ugusti vocātur **E**gyptij: **P**tolemei: sic **P**arthiani: **A**rsacide ab **A**rsace primo eorum rege: cuius originem **T**rogus incertam dicit. **Q**ui solitus latrocinijſ viuere accepta opinione: q̄ **S**eleucus a **B**allis: **M**ianis victus esset: cum p̄donum manu: parthiam ingressus ē: moxq; regionis prefecto oppresso: et imperij parthicum inuasit: et aliquarum ciuitatum dominio potitus ē. **P**aratoq; grandi exercitu contra aduersarios se tutatus est. **Q**uibus sublatiſ libertatem gentis sue acquisiuit: formamq; viuendi: regno dedit. **N**am magistratus constituit: qui belli ac pacis vniuersa regni acta gererent: ordinatoq; optime regno in matura senectute decessit.

Arsaces scdus: huius filius: mortuo patre: in regno successit: q̄ aduersus **A**ntiochum **S**eleuci filij: centū peditū milibus: et .xx. milib⁹ equitū instructū tāta v̄tute pugnavit: (sicut scribit **J**ustinus) vt ad postremū in societate eius reciperetur.

P. Philadel:

Priapatius Arsaces tertius Parthorum rex: huius filius fuit. hic in regno actis. i. s. annis decessit. Relictis post se mitridate et Phraate filijs: quorum maior Daardes fuit: qui Dardos bello domuit: et regnum suo subiecit imperio: nec multo post decessit fratre herede instituto: quibus multos reliquisset liberos. Mitridates autem suscepto regno aduersus Medos bellum gessit: victoriaque potitus ac viribus auctus Phracasem Medie preposuit: et belimeorum gentem regno suo adiecit: imperiumque Parthorum a monte Caucaaso usque ad flumen Euphraten prulit. Nec minor Arsace proano suo gloriose senectute decessit: relicto Phraate filio herede. Qui cum Antiocho regi bellum inferre statueret: Scytharum moribus ad sua defendenda reuocatus est: profectusque aduersus Scythas: Hymorum quendam ad regni tutelam reliquit. Qui oblitus vicarij officij tyrannica crudelitate Babylonios: multasque alias ciuitates importune vexauit. Ipse autem Phraates ducto contra Scythas exercitu obtruncatur: in cuius locum Archebanus eius patruus constitutus est. Qui et bello Abegarris illato vulneratus in brachio statim decidit. Mitridatesque filius succedit: cuius ob res gestas Magnus cognominatus est. Verum propter crudelitatem pulsus est a senatu Parthico. Frater vero eius Herodes cum regnum vacans occupasset: Babyloniam quo Mitridates perugerat diu obsedit. Qua tandem capta Mitridate necari iussit. Deinde cum romanis bellum gerens. Crassum cum omni exercitu deleuit. Verum postea exercitus filij Herodis a Cassio Crassi questore cum omnibus ducibus trucidatus est. Herodes autem cum xxx. filios haberet ex varijs pellicibus ab vno filiorum filio est interfectus. Tandem Tyberij Cesaris tempore Germanicus Drusi filius: et Caligule pater de parthis clarum triumphum egit.

Ptolemeus Evergetis philadelphij filius: tertius Egyptiorum rex anno 35° iudaice captiuitatis anno. 2° 133. olympiadis egyptijs regnare cepit: et regauit annis 26. Sic in vltionem sororis Beronice Antiochum Galericum: quaz idem et eius mater Laodicea regno priuauerat vt scribit Iustinus lib. 27. Syria Ciliciam: et Asie partem deuastauit: innumeris inde spolijs exportatis: inter que ipsos etiam deos: quos Lambyfes in persas transfulerat reuexit.

Antiochus Galericus tertius Syrie et Asie rex eo ipso anno quo Evergetes regnare cepit: et viginti annis regnauit. Sic mortuo patre cum in locum eius successus esset horte matre: que prohibere debuerat Beronice nouercam suam Evergetis regis Egypti sororem: cum paruulo fratre interfecit. Quo facinore perpetrato: et infamie maculam subiit: et Ptolemei se bello implicuit. Quapropter multe Syrie et Asie ciuitates crudelitate Galericij mox commote in vltionem eius ab ipso defecerunt: Ptolemeoque se dediderunt. Quippe nisi Ptolemeus domestica seditione in Egyptum reuocatus fuisset: totum Galericij regnum occupasset. Tantum illi odium parricidiale scelus attulerat. Verumtamen Ptolemeus illum postea occidit duobus superstitibus: Seleuco et Antiocho magno filijs Galericij.

Onias vndecimus hebreorum pontifex Simonis iusti filius post Ananiam pontificatum suscepit: et sedit annis nouem. Qui cum Ptolemeo Evergeti legi zelo tributa negasset ad iram euz concitauit. Verum Iosephus vir inter suos nobilis Thobie ex Onie sorore filius legatus a iudeis inuito Onia ad Ptolemeum missus non modo pacem reformauit: verum etiam cum plurima in eum meruisset obsequia dux iudee: et finitimarum regionum constitutus est.

Aediolanum cum tota Emilia et Liguria a romanis capitur.

His temporibus. L. Cornelio Lentulo et Fulvio Flacco consulibus: Romani bellum intra Italiam contra Ligures cispadanos gessere: pugnatique est cum Aediolanensibus et Liguribus: ex quibus interfecta sunt. xxij. milia: et quinqz milia capta de hisque Rome triumphatum est. Deinde haud multo post Emilio consule ducenta gallozum milia contra romanos alpes transiuere. Sed res per consulium tam prospere gesta fuit: vt. 40. hostium milibus cesis tota Italia romanis consenserit: propter quod Emilio a Senatu decretus est triumphus. Galloz quidem (vt Eutropius scribit) animi feroces sunt: eorumque corpora plus quam humana: sed experimeto deprehensus est: quod virtus eorum sicut

Pto. Energetes

425 244

426

Pontifex xi^o

427

P. Lugetes

primo impetu maior q̄ virorum ēstra sequens minor q̄ feminarum alpina (inquit) corpora albenti celo educata habent quoddam simile niuib; suis: cū mox calore pugne statim in sudorem eunt: et leui motu quasi sole laxantur. **Hi. Ad. Bruto** duce non prius posituros se balteos iurauerunt q̄ Capitolium incenderent. Quod et factum ē. Nam victos eos (**Linio** teste) **Emilius** i Capitolio descinxit. Post aliquot annos: pra gallos intra Italia iterū pugnatum ē: fuitūq; id bellum. **Ad. Claudio Marcello**. et **En. Cornelio Scipione** consulibus. **Marcellus** enim ingentes gallo- rum copias peremit: et inter multa insubrium: que consul ipse ad deditiōem rede- gerat oppida. **Aediolanum** quoq; florentissimam urbem excepit: grandemq; pre- dam **Romam** perducens: de eis triumphauit.

Corfica ad romanos defecit.

Sequenti anno **Carthaginenses** contra romanos bella reparare tentarunt. **Sar-** dosq; ad rebellandum suboruarunt. Sed postea legati **Carthaginensium** **Romam** venerunt: ac pacem impetrauerunt. **Titus** autem **Manlius Torquatus** consul de **Corficia** triumphauit. Factaq; cum omnibus pace nullum romanis illatum ē bellū: Quod eis (vt **Linus** scribit) post **Romam** conditam semel tantum **Numa Pom-** pilio regnante contigit.

4968

Demetrius **Antigoni** regis filius: trigessimus sextus **Macedonum** rex: anno. 3. **Euer-** getis **Macedonibus** regnare cepit: et regnauit annis. x. Sic cum adhuc admodum puer esset: ac pater eius **Antigonus** cū **Spartis** bellū gerens victoriā obtinisset: decreuissetq; **Atheniensibus** bellū inferre: **Alexander** **Pyrrhi** regis **Epyri** filius in vltionem patris **Macedonie** fines depopulatus ē: cui cum **Antigonus** occurris- set in prelio: regnum cū omni exercitu amisit. **Demetrius** igitur absente patre: non solum amissam **Macedoniam** recepit: sed **Alexandrum** **Epyri** regno spoliavit.

Tanta enim tunc militū erat nobilitas: vt vicissim reges nūc exules: nūc reges vide- rentur. Sic vero **Antiochi** **Galerici** sororem duxit uxorem. Sed mortuo **Alexan-** dro **Pyrrhi** rege filiam suam **Pthiam** procuratore **Olympiadis** matris (repudia- ta prima) duxit uxorem. Et ob hoc gratia acquisita: filiozū **Alexandri** iniurias de- fendit. Prior vero vxor soluto matrimonio ad fratrem **Antiochum** concessit: eūq; in mariti bellū impulit. Sed post multa bella **Demetrius** decidit relicto filio **Phi-** lippo parulo: cui **Antigonus** datus ē tutor.

9978

Antigonus igitur trigessimus septimus **Macedonum** rex anno. 13. regni **Euergetis**: regnare cepit: et regnauit annis. 15. Sic mortuo **Demetrio**: pupilli matrē duxit uxorem. Cūq; se regem cōstitui laboraret: et interiecto tēpore seditiō suborta esset: pro- cessit in publicū: et proiecto in vulgus **Byademare** dari illud alteri rogat: q̄ aut im- perare illis nesciat: aut cui parere ipsi sciant: se adhuc illud regnū inuidiosum nō vo- luptatibus: sed laboribus sentire. Postea populo beneficia sua memorat: vt vide- licet socioz; defectionem vendicauerit: vt **Bardanos**: **Thesalosq;** exultantes **De-** metrii morte compefecerit: vt deniq; eozum dignitatem non modo defenderit: sed etiaz auerit. Quib; verbis popul; pudore mot; recipere illud iubet. Sed tamdiu recusauit quousq; de sedicioso sumptum ē supplicium. Post hec **Spartanis** bel- lum intulit. Qui nō solum p̄ illibata libertate: s; etiam p̄ omnium salute: pra **Mace-** donas certauere. Victi **Spartani**: nō ipsi tātum: verū iunges: liberiq; magno ani- mo fortunā tulere. Nemo quippe in **Acie** saluti pepercit: nulla amissuz iunge fletit **Alioz** mortē senes laudabāt. **Pribus** i **Acie** cesis filij gratulabāt. Inter hec **Cleo-** menes **Spartanoz** rex: post multas hostiū cedes: cū sibi tm̄ quattuor milia ex pu- gna supfuisse aspexisset: ductis secū iunge ac filijs in **Egyptū** ad **Ptolemeuz**: pfect; ē: a quo honorifice except; diu i summa regis gratia vixit: s; mortuo **Ptolemeo**: ei; filius ipm cū oib; domesticis interfecit. **Antigon;** at cesis **Spartanis** ab urbis direptione pbibuit milites: veniaq; ijs q̄ supfuerāt dedit: dicēs se bellū cū **Cleo-** mene: nō cū **Spartanis** suscepisse: cuius fuga omnis finita ē ira. Nec multo post ipse decidit: regnumq; **Philippo** pupillo annos. 14. nato tradidit.

Pōtiffex. 12.

4978

Simon **Onie** filius. 12. iudeozum pontifex bis tēporibus cum **Onias** pater **Antio-** chi magni seuitiam perborzescens se in **Egyptum**: transtulisset: pōtifficatum suscepit.

P. Evergetes

z annis. 12. sedit. **Hic** ē de quo **Iesus** filius **Syrach** dixit **Ecclesiastici**. 49. **Ecce** sacerdos magnus: q in vita sua suffulsi domū: z in dieb⁹ suis coroboravit tēplū. **Dempli** ē altitudo ab ipso fundata ē duplex edificatio z excelsi parietes tēpli. **In** dieb⁹ ipsius emanauerūt putei aquarū: z quasi mare adimpleti sunt sup⁹ modū. **Qui** cura uit gentē suā: z liberavit eaz a pditione. **Et** multa que ī eo caplo d⁹ ipso psecutus ē.

4.985

Seleucus Ceraunos qntus **Syrie** rex anno. 20. regni **Evergetis** regnare cepit: z regnavit annis. 30. **Hic** cū in defuncti p⁹ris regno successisset: mox cōtra civitates que a p⁹re defecerāt ingentē classez pparavit. **Qui** navigās repēte velut parricidiū patris in filio vindicaturus orta tēpestate classem omnē amisit: nec quicq⁹ illi ex tanto apparatu vt **Iustinus** in. 7. epi. li. 2. scribit p⁹ter nudū corpus z paucos ex naufragio comites pseruavit. **Misera** quidē res: s; optata **Seleuco** fuit. **Deinde** ē a **Prole** meo nō multo post naufragiū p⁹lio victus: trepidus ī **Antiochiā** p⁹fugit. **Inde** ad **Antiochum** fratrem litteras dedit: ab eo auxiliū postulās. **Antiochus** autē cū esset anno. 14. sup⁹ eratē regni auid⁹ s; occasione d⁹fendēdi regni **Seleuco** regnū abstulit:

4.987

Antiochus magnus sextus **Syrie** rex anno. 23. regni **Evergetis** **Syrijs** regnare cepit: z regnavit annis. 35. **Hic** teste **Iustino** **Hierax** cognominatus ē: q non hominis: sed accipitris ritu in rapiendis alienis vitam ducebat. **Qui** pgressus cū **Pro** philometore **Egypti** rege ipsum devicit ac fugavit: eiusq; mortui filium. **P.** **Epi** phanem: qui infans patri in regno successit: vt ei regnum adimeret bellicis excursibus effatigavit. **Post** hec cum viribus z divitijs plurimum abundaret: ita luxurie z superfluitatibus instruxit exercitū: vt gregarij milites antro caligas facerent.

Hic **Annibal** penus romanorūz metu **Carthaginem** tradidit: ad eumq; refugij gratia confessit. **Porro** comitantibus illis **Antiochus** rex exercitum suum aureis z argenteis: alijsq; insignibus ornatū **Annibali** ostēdit: ac in tam ornati exercitus cōtemplatione gloriabundus: interrogavit **Annibalem**: an hec omnia putaret satis eē romanis. **Penus** ignaviam militum eius p⁹ciose armatorum deludens: **Satis** eē inquit credo: z si avarissimi sint romani. **Non** de equiparantia (vt **Valerius** li. 6. no no testatur) sed de preda intelligens. **Romani** autem **Annibalem** z **Antiochi** insolentias finitimas regiones vastantis non sustinere valentes cōtra **Antiochum** bellum moverunt. **L.** **Cornelium** **Scipionem** consulē: ac **Scipiones** **Passicā** z **Ap⁹ri** canum legatos constituentes. **Et** duz navali p⁹lio **Annibal** superatus cēt: moxq; **Antiocho** devicto coactus ē rex petere pacem: que a romanis hac conditione regi concessa ē vt ex **Europa** z **Asia** recederet se intra **Thaurum** contineret. x. milia talentorum persolveret: viginti obsides daret: **Annibalem**q; traderet: q belli p⁹ccitatoz fuerat. **Antiochus** itaq; inter reliquos obsides filiū cognomento **Nobilem** romanis tradidit: z montem **Thaurum** versus secessit. **Annibal** autem ad **Prusiam** **By** thinie regem confugit. **Cum**q; idem **Antiochus** thesauri cupiditate a sacerdotibus fallaciter promissi **Persides** intrasset: in fano fortune peremptus ē: z a sacerdotibus membratim conscisus: e templo proiectus ē: vt patet fo **Dachabeoz** c. p. vii de benedixerunt deum: qui tradidit impium.

4.989

Colossus **Solis** simulacrum ex ere fabrefactum anno vltimo **Evergetis** (teste **Eusebio**) anno. 56. a sua constructione terremotu apud **Rhodum** corruit. **Hec** fuit statua admiranda (teste **Plinio** in primo) altitudinis cubitorum. 70. turribus equiparanda: quam fecerat **Clares** **lydus** statuarius. **Eius** digiti maiores erant plerisq; statuis. **Soldanus** **Egypti** rex cūz insulā inuasisset: ex huius statue ere quaz ex terremoto inuenit contractam: nongentos camelos onerans in alexandriam terrestri itinere transmisit. **Quod** vnum inter septē mundi miracula maximum omnes confessi sunt.

¶ Viri doctrinis excellentes.

Iesus filius **Syrach** natione iudens: his temporibus teste **Eusebio** apud **Hierosolimam** multa scientia: z rerū experientia clarissimus habetur. **Hic** librum **Ecclesiasticum**: quem hebrei **Panarethos** vocant composuit: qui de omni virtute taz theologica q̄ polytica accuratissime tractat. **Ideo**q; **Ecclesiasticus** nuncupatur: eo q̄ de totius ecclesie disciplina religiose conuersationis magna cura z ratione sit editus. **Omnes** autē tam **Salomonis** libri. s. p⁹verbioz: ecclesiastes: cāticoz: necnō

P. Sigeles

z sapientie ac Ecclesiastici apud ecclesiam; Sapientie libri communiter dicuntur: tum quia specialiter sapientiam doceant: tum quia qui eos nouerint: z obseruaerint: vere sapientes erunt.

Diogenes stoicus: per hec floruisse tempora creditur. Qui licet ex Seleucia fuerit: propter tamen Babylonis vicinitatem dicitur e Babylonius.

4990

Diogenes autem magnus philosophus Synopensis genere: tempore **Ptolemei** **Euergetis** huius patris obiit: q appime omnes a se voluptates: cupiditatesqz abdicauerat. Stebatur propter frigus duplici pallio: Peram pro cellario habuerat: clauam pro corpusculi fragilitate sustentanda. Poscebat a quolibet cibū: habitabat in portarum vestibulis z porticib⁹ ciuitatum vsquequaqz proficiens verum z transeuntū abigens: z notans vitia que mores sedabāt. Cumqz se torqueret in dolio: volubile se habere pretorium iactabatur: z se cum temporibus immutantem. Frigore enim os dolij vertebar ad meridiem: estate ad septentrionem. Et vbicumqz sol inclinabat **Diogenes** simul pretorium suum vertebar. Quodam enim tempore: cum ex calice ligneo vsu porandi haberet vidit puerum manu concaua bibentem: statimqz calicem in terram elisit dicens: Nesciebam q natura poculum haberet. Dic tam constantis animi fuit: q nihil de sui animi vigore vnq remiserit. Cuius cōtinentiā (teste **Valerio**) **Alexander** vincere non potuit. Fuit autem **Diogenes** multa paciētia peditus: vt **Seneca** multis in locis meminit. vnde z aliquando interrogatus quid agendum esset homini vt nō irascatur: respondit: Recordetur homo q nō semper necesse ē q seruiatur illi: immo viceuersa ē alteri quandoqz seruiendum. Nec oportet q iugiter obediatur illi: sed interdum vt obediat alteri. Nec necesse ē: vt semper ab alijs coleretur: sed quandoqz patiatur: z ipse cuz hec fecerit: eius debilitabit ira. Ex celebrioribus at eius sententijs: hanc solam notandā describimus. Siquis de derit bonum cū amore: silium: presta illi cum amore obediētiā. Serunt illum dialogos nonnullos scripsisse: ac tragedias septem: aliaqz pauca. Fuere autem quinqz **Diogenes**. Primus **Apolloniates** physicus eloquens **Anaximenis** auditor: **Anaxagore** tēporibus. Secundus **Sicyonius** qui **Peloponnesiaca** scripsit. Tertius hic. Quartus: de quo dictum ē. Quintus **Tharsensis** questionū poetiarum scriptor. **Antipater** philosophus stoicus: vir acutissimi ingenij hac etiam tempestate floruit: qui band contemnenda scripsit.

Dnesicritus **Egiensis** philosophus **Diogenis** discipulus: hic obiit temporibus: q cum **Alexādo** militans: eius initia scripsit. Et sicut **Xenophon** philosophus **Cyrri**: sic iste **Alexandri** laudes prosecutus ē: quorum stilus fertur fuisse simillimus.

Philopator

203 4991

Ptolemeus **Philopator**: quartus **Egyptiorū** rex: anno 337: iudalce captiuitatis. z. i. s. i. olympiade: **Egyptijs** regnare cepit: z regnavit annis. 17. Hic ppter crimē **Philopator** dicit⁹ ē. pzem occidit: z fratres trucidauit. Et sicut scelestus fuit in occupādo regno: ita segnis in administrando. Lū enim ex patricidio regnum acquisisset: rebusqz velut feliciter gestis luxurie se dedit: cuius mores etiam omnis regia secuta ē. itaqz nō modo amici prefecti: verum etiam omnis exercitus depositis militie studijs ocio ac desidia corrupti marcebant. Quibus rebus cognitis **Antiochus** magnus rex **Syrie** multas eius vrbes repētino apparatu oppressit: ipsamqz **Egyptum** aggressus ē. Trepidantes illo legationem misit: rogans **Antiochum** quoad vires pararet aliquantulūz immorari. Postea exercitu magno in greciam deducto: omnia deperdita recuperauit. Spoliassetqz regno **Antiochus** si virtus fortune successisset. Facta pace quietem quide secutus ē: denuoqz in luxuria reuolutus: occisa **Eurydice** vxore: z **Agathocle** sorore: meretricis illecebris capitur: adeoqz dignitatis sue immemor effectus ē: q noctes in stupris z dies consumeret in conuiuijs. Tunc tribunatus: prefecture: ducatusqz per mulieres ordinabatur. Nec quisqz in regno suo minus poterat: q ipse rex. Demum his inuolutus obscenitatibus: relicto quinquenni filio: ex **Eurydice** suscepto emoritur. **Agathocles** regis prefectus occiditur: z meretrices in vltionem **Eurydice** a populo patibulis suffiguntur. Quibus peractis **Alexandri** legatos ad romanos miserunt: rogantes vt pupilli tutelam susciperent: tuerenturqz **Egypti** regnū: quod iam **Philippū**

Philopato

et Antiochum facta inter se partitione diuifisse dicebant.

Philippus trigefimus octauus Macedonū rex anno 2° regni Philopatoris Macedonib⁹ regnare cepit: et regnauit annis. 42. Hic mortuo Antigono rege: tutore suo cum eēt annoz. i. 4. regnum suscepit: quē Bardani ceteriqz omēs finitimi populi: quibus uelut immortale odium cū Macedonū regibus p̄temptu etatis p̄tinue laceſſebant. Contra et ille nō contentus sua summotis hostibus: yltro etiā et hōlis bellū inferre satagebat. Verū nō multo post omiffis et hōlis bellū romanis intulit. Sed dum in Italiā copias traieciſſet: Bardani eius fines vastare ceperūt. Abductiqz xx. captiuoz milibus. Philippum a romano bello ad tuendū regnum suū reuocat⁹ ē. Inde uiribus assumptis iterum cum romanis bellum suscepit: sed a romana fortuna superatus ē. Fractusqz bello Philippus pacem a Flaminio p̄sule romano petita: nomen quidem regium retinuit: sed omnibus grecie membris omiffis: solam tenuit Macedoniam.

4992

Hamilcham Annibalis cartbaginēsiū ducis filius: et magni Annibalis p̄: his tēporibus Linio teste) uita funct⁹ ē relictis Asdrubale et Annibale paruulo filijs. Hic adolescentulus in Sicilia post primū punicū bellum cepit exercitū p̄esse cū ante eius aduentū et mari et terra res cartbaginēsiū male gererent. Ubi aut ipse affuit: nunq̄ hosti cessit: neqz nocēdi locū dedit: s; sepe occasione data laceſſiuit: semperqz superior discessit: ut Polybius historicus amplissime ostendit. Hic aut inter Hamilcham et Annibalem octo ferme annis Asdrubal imperiū obtinuit: qui plura p̄silio q̄ uiribus gessit. Hic fedus cū populo romano renouauit: et utriusqz imperij Dyberū fluiū terminū statuit. Saguntinis in hispania medijs inter imperia romanoz et cartbaginēsiū libertas statuit obseruari.

Punicū belli secundi principium:

4994

Secundū bellū punicū: quō Annibale duce Cartbaginēsiū cū populo ro. gesserūt anno 4° regni Philopatoris. Olympiade aut. i. 4. i. principii sumpsit: omnium qdē memorabilissimū: que unq̄ gesta sunt. Neqz enī vllas unq̄ validiores ciuitates cōperimus his uirib⁹ p̄similes. et intātū varia belli fortuna: ancepsqz mars fuit: ut p̄pingo res periculo fuerūt: qz uicerūt. Odij ē: p̄pe maioribus certatū ē: q̄ uirib⁹ romanis indignantibus qz uicti uictoribus yltro arma inferrent. Penes qz superbe: auareqz crederēt imperitatū uictis eē. Eisdem ferme tēporibus: ut aperte iam monstratū ē: quasi uniuersi orbis impia noua regū successione mutata sunt. Nam et Macedonia Philippus annoz. i. 4. imperiū suscepit. In Asia impubes Antiochus p̄stitutus ē. Cappadocie quoqz regnū Ariaracti puero p̄ ipse tradidit. Egyptū Philopator occupauit. S; et Spartani Cleomenis loco Lycurgū duceqz suffecerāt. Et ne qua tēporibus mutatio deesset apud cartbaginēsiū quoqz etate immatura abrogato Asdrubale Annibal eius germanus dux eligitur: cuius mores ac uita: necnō et p̄elia ut ex Plutarcho: Linioqz elicere potuimus: breuiter hic subiicimus.

Annibal igitur Hamilcham cartbaginēsiū ducis filius: hac tēpestate quinqz et uiginti annos etatis habēs: impator cartbaginēsiū exercitus (cum milites de eo plus qz de alio p̄siderēt) creatus ē. Quippe hic tāto ceteris ducib⁹ prudētia: audacia: p̄silioqz ad pericula capescēda p̄to popul⁹ ro. cūctae gētes fortune anteibat: cuius corp⁹ nec fatigari: nec animus uinci unq̄ poterat. Calori ac frigori par p̄ria: cibi potuqz desiderio naturali: nō uoluptate modus finitus: uigiliarū: somniqz: nec die: nec nocte discriminata tēpora. Id qd gerēdis rebus supererat quieti datū: ea neqz molli strato: neqz silentio accersita. Multi sepe mirati sagulo opuz humi facentē inter custodias: stationesqz militū p̄spererūt. Vestiti nihil inter equales: excellens: arma atqz equi p̄spiciebant. Equitū: peditūqz idem lōge primus erat: princeps in p̄liū ibat yltimus p̄fecto plio recedebat. Et ideo quādocūqz cū quibusuis populis p̄gressus ē: semp superior discessit. Imperator itaqz fact⁹ p̄ximo triēnio: oēs hispanie gentes bello subegit. S; et illaz Saguntinoz ciuitatē opulētissimā populo ro. amicam atqz carissimā penitus deleuit: cuius interitū p̄memorare nō absurdū putamus. Primo namqz fame p̄tabuit. Quippe (ut Aug⁹ ait) suoz cadaueribus pasta fuit: deinde omnium fessa rerū: ne salte captiua in Annibalis manus perueniret: ingentem Rogum

4996

Pbiloator

publico struxit in que ardentē oēs se suosq; miserūt. **H**is peractis **B**alsdrubale ad **H**ispanie custodiā relicto saltū pyrrheneū trāsijt: et postq; ad alpes puenit: que. s. italiā a gallia seiūgūt: quas nemo vnq; cū exercitu: preterq; **H**ercules trāsierat: ita itinera et loca lapidosa strues pburedo: et acetuz infundēdo patefecit: vt elepbātus oneratus ire posset: cū antea vix vnus homo quiret repeteret. **I**n eo tñ loco (vt **L**iuius et **E**utropius affirmāt) multi niuib; obruti cuz elepbātis periere. **D**escēditq; **A**nnibal cū exercitu in **T**aurinēses agros: et peruagata tota cispadana regione: romanos tribus prelijs pfligauit: ac vrbes plurimas obtinuit. **P**ergēsq; p ligures idem effecit. **P**ostea apē. inū trāsiliēs: **E**tburriā que in itinere apd ea loca: vbi nūc ē **F**loretia: adeo graui oculoꝝ morbo affectus ē: vt dextrū amiserit oculum. **Q**uel vt alij dicūt: nunq; eo bñ vsus fuerit. **Q**ua valitudine cū etiā premere: et **B**etula ducē portaret belua luscū. **C.** **F**laminii psulem apd **T**rasimenū lacū cum exercitu occidit: et 26. hominū milia interfecit. **M**ox **F**abius **M**aximus cōtra **A**nnibalē missus p summa motiū: et abdita nemoꝝ castra ponēs: **A**nnibalis feruorē eludēs: reperta occasione **A**retinoꝝ auxilio vicit. **Q**ui tantā ad huius belli preparationē: **L**iuio teste ptulerūt q̄tas vniuersa **E**tburia hodie vix posset efficere. **E**t sic p annos. xvi. totā **I**taliā varijs cladibus fatigauit. **I**nde in **A**pulia pergēs maxima clade apud **C**annas romanos affectit. **I**n quo p̄lio tot romanoꝝ milia cesa sunt: vt tres anuloz aureoz modios: quos e romanoꝝ militū manibus extraxerat: **C**arthaginē mitteret. **N**az psulares viri et senatores oēs aut capti: aut occisi fuere. **N**ec dubiuz quin de romanis actū eēt si **A**nnibal statim post victoriā ad urbē accessisset. **T**andem **A**nnibal semp inuictus: cogit a ciuib; suis **I**taliā relinquere: et opem patrie ferre: que a. **P.** **S**cipione p̄mebat: a quo in **A**phrica apd **R**hamā deuict; (vt infra dicit) dum pro reparatione occupatus eēt: **C**arthaginēses bellū cū romanis composuerūt. **R**ogētib; deinde romanis: vt **A**nnibal i exiliū mitteret: ad **A**ntiochuz **S**yrīe regē pfugit. **Q**ui cū p̄tra romanos bellū pararet: **A**nnibalē q; psilia sperneret: qm sermones cū **Q**ulio romanoꝝ legato apd **S**p̄esum habiti eū suspectū reddiderāt: victus ē a romanis **A**ntiochus: iussusq; ē: vt pace obrēta **A**nnibalē traderet. **Q**uod cū **A**nnibali significasset: ad **P**rusiā **B**itbinie regē an fugit. **R**omanoꝝ postulationē ei celās. **V**erū. **L.** **Q**uintius romanoꝝ legatus sciens annibalē apud **P**rusiā eēt: ad insequēdū euz perrexit. **L**ūq; in eo eēt annibal ne caperet: gustato veneno: qd in anulo regio more gerebat animā expulit: et a romanoꝝ se vinculis morte liberauit. **D**ecessit aut **P**lutarcho teste. o. vite sue anno: cuius corpus apd libyfam collocatuz dicūt in sepulchro lapideo: in quo scriptum fuit: **A**nnibal hic situs ē. **D**e annibale sic retulit **T**rogus. **Q**ui nunq; sine bellis cubās cenauerit. **Q**ui nunq; inter innumeras captiuas mire pulchritudinis puellas castitatem perdiderit. **Q**ui nunq; insidijs suoz: aut etiā inimicoꝝ proditus fuerit. **O**biit aut anno. 20. **P**tolemei **S**iphanis. olympiade. i. 4. 9.

4997

Fabius **M**axim; romanoꝝ psul; militaris rei et eloquētie peritiā clarus: his tēporibus floruit. **H**ic cū animaduertisset romanoꝝ rep̄u. belloꝝ multitudinē periclitari corpus ad rem militare tanq; hoc sibi immatū esset: exercuit: et ad eloquētiā: et populū persuadēdū se ptulit. **E**t vt eius vitā breuitatis causa paucis pcludā. **T**riūphos quinq; egit denictis libycis et alijs multis. **S**z cū p̄tra annibalē dictatoꝝ electus foret: eo q; animū ad psilia: corpus vō ad robur in adolefcētia istituerit: et audaciā cū tēperātia: pendētiq; tēperauerit: nō bellādo: s; cūctando rep̄u. seruauit adducta a collega male pugnare rep̄. in maximū discrimē. **C**ū enī vidisset **A**nniciū collegā penis victū: q̄p sibi infensum: semotis odijs amore patrie penos aggressus romanos liberauit. **I**n qua victoria **T**arentū urbē euertit. et licet urbis euerfor extiterit a simulacroꝝ tñ depredatione abstinentissim; laudat. **Q**ui augustino teste p̄ de ci. dei c. 6. cū ei scriba suggessisset qd de signis deoz: que multa capta fuerāt fieri iuberet. **Q**uesiuit cuiusmodi eēt. **R**espōdit ille: **N**ō solū grādia multa: verū et arma ta cē **R**elinquam; (inqt) **T**arentinis iratos deos. **S**erūt tūc annibalē e pugna descēdētē de **F**abio dixisse. **M**ōne ego vobis predixerā sepius hāc nubē: tēpestatē et procellam nobis oblaturā. **V**icto annibale triūphus ei maximo apparatu a senatu de

Philopator

eret⁹ fuit: s̄ quo sic dicit in. 4.º **L**inius. **S**abinus deciano exercitu relicto i **E**tburia suis legionibus deductis ad urbem: de gallis: et hursis: famitibusq; triuphauit. **A**bilitas triuphatez secuti sunt. **C**elebrata in pditis militaribus: non magis victoria. **S**abis q̄ mors. **P**. Decis est: exercitataq; que memoria parentis equata euentu publico: priuatoq; filij laudibus data ex preda militibus eris octogeni bini: **S**agax et tunica premia illa tempestate militie nequaq; spernenda.

Linius **S**alinator et **C**laudius **A**ero a senatu romano his teporibus p̄sules designati in **H**ispania p̄tra **H**asdrubale cū exercitu destinant. **N**am eo tepore **S**ardinia romanos deseruit. **Q**uapropter missi fuerit duces ad quattuor loca. **A**d **M**acedonia p̄tra **P**hillippū. **A**d **S**ardiniam p̄tra **S**ardos. **I**n italia p̄tra **A**mbibalem. **L**inius igit cū **A**talo rege **A**sie amicitia fecit. **M**acedonia fregit. **P**hillippū vicit. **S**iciliaz recepit. 60. ciuitates cepit: et 26. expugnauit. **I**nde sex diebus **I**talie lōgitudinez transcurrez: vno eodēq; die ex **I**talia in **G**alliam peruenit: et cum **A**sdubale collatis signis pugnando deuicit. **Q**uo perempto triumphum duxerunt. **H**oc idem **L**inius libro. 38.º testatus ē.

4999

Claudius **M**arcellus romanorū p̄sul hoc tepore p̄tra **S**yracusanos in **S**icilia missus urbem **S**yracusanā euertit: de quo et **A**ug⁹ p̄. de ci. dei. c. 6.º meminit. **N**ā eundē. **M**arcellū ante urbē captam ferūt fleuisse ruiturā: et ante eius sanguinē suas lachrymas illi effudisse et in hoste p̄seruande pudicitie curā gessisse: q̄ anteq; ciuitas inuaderet i edicto publico p̄stituit: ne quis corpus liberū violaret. **H**uius vitam **P**lutarchus pulchre descripsit: cuius gesta memorāda succincte perscribim⁹. **N**am vt idē testat: quinquies p̄sul fuit: exercitatione bellicosus: robustus corpore: manu potēs: ad dimicandū ardēs: qd̄ eius certamia declarāt. **A**cer ac strenuus: ad ceteras vite partes humanus atq; modestus: tūq; in re militari egregie excelluit: ad nullū pugne gen⁹ aut segnis: aut parū exercitatus: tum vō ad certamē singulare fortissim⁹. **Q**uo quidem i genere: cū puocatores neminē fugerit: cesis vniuersis: vīctor euasit. **Q**uapropter iuuenis ad huc coronas: ceteraq; ab impatoribus p̄secut⁹ ē p̄mia. **H**iberis namq; p̄tra romanos bellū gerētibus: **M**arcellus vidēs **B**riomātū eoz ducē eximia corporis magnitudine armatura: auro: argētoq; ac varijs distincta coloribus virū adozif: que hasta thorace p̄fosso resupinat: statimq; exanimat: et p̄missa pugna ingentē: et admirandā p̄secutus ē victoriā. **C**aptoq; **M**ediolano: cetera **E**mylie oppida se romanis dederere. **U**nde decretus ē ei triumphus: q̄ tertio ac post eū nullus romanorū impator opima spolia tulit. **N**am prim⁹ **R**omulus. **S**ecūdus **C**ornelius **L**ossus. **T**ertius ipse **M**arcellus. **H**ic et cū penis pugnans cesis quinq; penoz milibus: victor euasit. **P**ost hec ruptis federib⁹ ab **H**ypocrate **S**yracusanoz duce: **M**arcellus capta urbe: ex exercitu **H**ypocratis octo milia occidit. **T**otā ferme **S**iciliā excursionibus vexauit: vniuersos p̄stigauit: ac tandē (vt p̄missum ē) **S**yracusas cepit. **D**emū cuz penis pugnās vna cū **C**rispo collega lancea perfossus occubuit.

Onias magnus **S**imonis **H**ebreoꝝ pontificis filius: mortuo patre: summū pontificatum obrinuit: et sedit annis. 29. **L**uius tepore **A**ntiochus magnus deuicto **P**tolemeo **P**hilopatore **I**udeā sibi subegit: et 60. armatoꝝ milia (teste **E**usebio) ex eoz numero cesa sunt: a ministrisq; tēplis tributa: que **P**hiladelphus relaxauerat reuocauit. **A**d hūc **O**niam **L**acedemonioꝝ rex **A**rrius misit legatos ad sedus: qd̄ inter **A**braam et matozes suos initum legerat repetendum. **S**eleucus autem **A**ntiochi successor misit **H**eliodorū **H**ierusalez ad spoliandum templi erariū. **Q**uo templum ingresso: vt patet secundo **M**achabeoꝝ p̄. duo iuuenes surgentes de tēpli latibus: ipsum occiderunt. **A**t **O**nias **S**eleuci flagellum metuens: pro defuncto exorauit: ac mox reuixit. **H**eliodorus ergo ad regem reuersus ait: **S**i habuerit dominus meus aliquos: quozum sitiāt sanguinem: mittat eos in **H**ierusalem.

Virī doctrinis excellentes.

Aristobolus natione iudeus: **P**erypatericus philosophus hoc tempore (secundum **E**usebium) floruit: qui inter cetera sue virtutis opera scripsit ad **P**hilopatozem commentarios explanationum in **A**boysen.

Pōtifex is⁹

5000 199

5005

Philopator

Archimedes Syracusan⁹ in oi geometria ante alios laudatus per hec tempora clarus e habitus: cuius mortem late descripsit Plinius li. 2.º Nam captis Syraculis p^o prodicionem quam contra vim Marcelli romani diui defenfarat: cu omnia enerte rent hostes. Ipse diametros suos in puluere designans a pretereunte milite incognitus occisus est. Hic Cicerone teste li. p.^o tuscu. questionu) fuit primus spere fabricator. Quod Laertius Anaximandro attribuit. Hic de Cylindro opus egregiu n scripsit: quod Nicolaus quintus summus pontifex in latinu traduci fecit.

5007

Philopomenes Megalopolitanus imperator ac philosophus illustris: et seuer⁹ vir cuius vitam late Plutarchus descripsit hac tepestate claruit. Hic postremus grecorum homo dictus e: quasi grecia nullum amplitudinis virum post Philopomenes ediderit: qui cu natus eet annos. 30. Cleomenem lacedemonioz regez: qui Megalopolim noctu repentino impetu adortus forum omne captiuauerat: ex vrbe depulit: et Demophantu Elyensium equitum prefectu prostrauit: hostesq fugauit. Bemum multis clarus historiis a Dinocrate veneno morti traditur. Serut huc adeo frugalem extitisse: vt cu mulieri Megarensi nunciaretur acheoz imperatozem ad se aduentare ingenti animi tumultu fluctuabat: et in ipso cene apparatu Naz maritus forte aberat agitabatur. Interim Philopomenem tenui admodum clamyde subijt edes: que mulier ex ministris quempiam precurrentem anteuertisse suspicata: vt ministranti sibi opem adhiberet precabatur. Qui continuo relicta clamyde ligna scindere cepit. Inter hec hospes ingressus: vbi rem conspicatur. Quidnam hoc e o Philopomenes: cui respondens. Quidnaz aliud ait: q in decore faciei supplicium do?

Epiphanes

191 5008

Ptolemeus Epiphanes quintus Egyptioz rex: anno. 404.º iudaice captiuitatis. olympiade ar. i. 44. Egyptijs regnare cepit: et regnauit annis. 24. Hic tempore adepti regni nondu quattuor annos excesserat. Et quia eius infantia p^olij et roboris compos esse nequibat. Antiochus magnus Syrie rex ad Egypti regnu aspirans: nec ibi credens inuenire rebelles: illud bellica excursionem perauit. Sz regni principes p infante fideliter dimicantes: regnu defenderunt. Ad ipmqz fouendum Onias iudeoz pontifex descendit. Cum autem ad pubertatis tepora venisset: Antiochus nobilis rex Syrie Antiochi magni filius sorozem suam ei dolose dedit vxozem: ex qua duos suscepit filios. Tunc Antiochus sb specie visendi sorozem: sorozisqz filios: ingressus Egyptu: Ptolemeum inter epulas iussit occidi. Cuiqz Egyptuz sibi subiugare niteret: renitentes Egyptis euz a suis finibus eiecunt: licet post biennium ad obsidendum Alexandriam reuersus fuerit. Verum a romanis legatis compulsus e de Egypto recedere.

Uiri doctrinis excellētes.

Terentius Somicus anno. 2.º regni Epiphanis (teste Eusebio) Urice moritur: qui militum et precipue Metelli factione e Roma fuerat expulsus.

5010

Plautus comicus sequenti anno ex Umbria Arpinas (teste Eusebio) Rome morit⁹ qui propter amone caritatem ad molas manuaras pistoz se locauerat: ibi quoties ab opere vacaret scribere fabulas ac vendere solitus e: de quo Varro dixit: Ausas plautino more locutas fuisse: si latine loqui vellent. Scripsit autem circiter centum et triginta comedias: quarum prime principium e. In faciem versus Amphitruonis Iuppiter eius sepulchro. Ad. Varrone teste li. de poetis tale Epigramma fuit inscriptum.

Postq e morte captus Plautus.

Comedia luget: scena e deserta

Deinde risus Indus: iocusqz et numeri.

Innumeri simul omnes collachymarut.

Q. Ennius poeta Comicus Tarentinus his temporibus (teste Eusebio) floruit: q a Catone questore e Tarento Romam translatus habitauit in monte Auentino parco admodum sumptu contentus: et vnus ancille ministerio persuadens animas immortales esse. Ideoqz vite termino dixit.

Epiphanes

Aspicite o ciues senis ennij imaginis formam
 Dic vestrum pinxit maxima facta patrū
 Nemo me lachrymis decozet: nec funera fletu
 Faxit cur: volito viuus per ora virum.

Idemq; poeta predicans pudicitiam: flagitij initium dixit esse nudare inter ciues
 corp. **Hic** comedias optimas elegantesq; edidit. **Qui** septuagenario maior: articu-
 lari morbo interijt. i. 53. olympiade. **Sepultusq;** ē in **Scipionis** monumento via **A-**
pia intra primum ab vrbe miliarium. **Apud** latinos autem multi fuerunt. **Comici**
 scilicet **Cecilius: Neuius: Licinius: Atilius: Turpilius: Trabeas: Lucretius: z**
Ennius iste. **Sed** soli iam remanserunt: **Terentius z Plantus:** de quibus **Vulca-**
tius Sedicus in libro quem de poetis scripsit referens: **Quem** ex comicis prestare
 putet quoq; in loco poni quisq; debeat: sic explicat dicens.

Comicozum dinumeratio.

Aultos incertos certare banc rem vidimus:

Palmam poete comico: cui deferant.

Cum me iudice errorem dissoluam tibi

Quod contra si quis sentiat: nil sentiat:

Cecilio palmam tribuo de comico.

Platus secundus facile exuperat ceteros.

Deinde **Neuius** q; seruet precio in tertio.

Si erit quod quarto detur: dabitur **licinio.**

Post insequi **Licinium** facio **Atrilium.**

In sexto sequitur hos **Terentius.**

Turpilius septimum **trabea** octauum obtinet.

In nono loco esse facile facio **lucretium.**

Decimū addo antiquitatis causa **Enniū.** // **Hanc** et **Sellius** confirmat sententia.

Panecius philosophus **Scipionis** consulis preceptor: his temporibus **Rome** clarus
 habetur. **Qui** stoice secte philosophus fuit: quem **Licero** in libro officiorum un-
 ratus est.

Possidonius stoicus **Panecij** discipulus hac agnoscitur tempestate qui magno **Po-**
peio admodum familiaris extitit: eiusq; res gestas scripto mandauit. **Hunc** **Aug-**
quinto lib: de ciuitate dei: maximū astrologum fuisse asserit.

Scipio alterius **Scipionis** filius. vir omnium romanorum fere primus. 24. agens annorum
 interfectis ab **Haldubale** duobus **Scipionibus** hoc anno ad **Hispanias** a se-
 nato mittitur. Porro hic dum senatores ppter **Annibalis** metum **Italia** relinque-
 re statuerent: extracto gladio id fieri prohibuit (teste **Luio**) z patrie defensozem se
 fore pmisit. **Philosophus** quippe: philosophiq; auditor ipse fuit. **I**nterq; ceteros
 morales animi virtutibus prestatior: ipse ferebat eximiam formā: z in omni amplo
 dignā imperio. **E**rat preterea benignus in audiendo: facundus in respondēdo: z in
 conciliandis hominib; egregius artifex: habitu corporis virili: cesarie pmilla uteba-
 tur. **Hunc** **Asinilla** salutandū veniēs: vt primū spexit: sic virū admiratus dicit
 vt nec ab eo dimouere oculos: nec intuēdo explere desiderū posset. **Q**uantū vero
Rome libertati psuluerit facile intelligi potest. **N**am cū in **Hispanias** pfectus eēt:
 oēm statim carnis voluptatē a castris amouit. **U**nde duo scortorum milia legit ab eius
 exercitu tunc abiisse. **I**nde **Carthaginē** nouā **Hispanie** vi cepit. vbi erat pecunie
 z belli apparatus copia: z redditus hispaniarū obsidibus eoz parētibus. **D**agonē
Annibalis fratrem captiuum **Romam** transmisit. **S**ed z virginem quandam spon-
 sam (vt **Liuius** tradit) ab eo captam: sponso valde generoso in matrimonium: qua
 si genitor pius tradidit: puellēq; precioz dotis nomine condonauit. **P**ostea (vt **E-**
tropius ait libro tertio) 70. captiuitatis in **Hispania** recepit. **Q**uibus gestis **Romā**
 reuocatus consul contra **Carthaginē** mittitur: vbi **Amionem** **Aphroorum** duce
 cum **Stiphace** **Numidie** rege sibi subegit. **N**ec multo post cum **Annibale** congres-
 sus: ita eius equitatum fudit: vt supra viginti penorum milia cesa: totidemq; fere ca-
 pra vna die referantur. z ipse **Annibal** cum paucis equitibus inter tumultum cla-

soli 138

Epiphanes

ipsum profugerit. **H**is rebus ita compositis cum hostium castra diripisset: redacta in naues ingenti preda: et terra marique parte pace: in Siciliam traiecit. Inde per Italiam non minus pace quam victoria letam pergens: effusus non modo urbibus ad exhibendos ei honores: sed etiam agrorum turba obsidente vias. Romam peruenit triumpho omnium clarissimo urbem inuectus. **A**phricanus vocari meruit referens in erarium (sicut **L**ivius scribit libro. 3.) Argenti pondum centum milia. xxiiij. Ab huius triumphi spectaculo mors Siphacem subtraxit. Cuius triumphum formam **A**pianus historicus diligenti stilo perscripsit. Sicque secundum bellum punicum terminatum est. Quod quidem gestum fuit **O**rosio teste libro. 4. c. 4. annis. 18. De hoc **Scipione** **A**ugustinus primo de civitate c. 30. sic refert: quod vir optimus pontifex maximus iudicio totius senatus habitus fuerit. **Q**uod **C**atoni contradicens volebat **C**arthaginem romano imperio emulam everti timens ne (quod postea evenit) romani cum sine belli metu essent: lasciuirent. Nam deleta postmodum **C**arthagine sub iunioris **Scipione** multa subsequuta fuere mala: ita ut perdita romanorum morum integritate crudeliora parerentur a civibus quam ab hostibus. Quod providens ille volebat civitatem fortem auferri: ut timore dominandi libido premeretur: huius preclare fuere sententie: ex quarum numero memorie gratia hanc celeberrimam de se ipso dictam: hic apponimus. Dicebat enim nunquam se minus otiosum: quam cum otiosus esset: nec minus solum: quam cum solus esset. Hic talis ac tantus patrie pater: tandem ab emulis apud senatum accusatus de pecunia fuit: sicut narrat **G**alerius. Quibus in concione respondit: Cum totam **A**phricam potestati vestre subiecerim: nihil de ea quod meum diceretur detuli preter cognomentum solum. Item nec me **A**phricane diuitie: nec fratrem meum **A**siene auarum reddiderunt: cum esset uterque nostrum magis inuidia locuples quam pecunia sane (**O**rosio teste) ab ingrata sibi urbe exulans apud **L**iternum rusculum anno etatis sue secundum **P**lutaricum. liij. morbo interijt. In cuius tumulo hec inscripta fuisse dicuntur. Deuicto **A**nnibale: capta **C**arthagine: et aucto imperio: hos cineres marmore tectos habes. Cui non **E**uropa: non obstitit **A**phrica quondam. Respice res hominum quam brevis vna premit

5020

Scipio **M**asica **Scipionis** **A**phricani frater: et ipse his temporibus a senatu consul dictus: contra **A**ntiochum in **A**siam missus: ipsum et **A**nnibalem navali: terrestrique prelio devicit: propter quod **A**sianus ab **A**sia devicta cognominari meruit. Sicut et eius germanus **A**phricanus ab **A**phrica submergata. Tunc et **A**ntiochus rex filium suum **A**ntiochum **E**piphanem pro **S**eleuco maiore romanis obsidem dedit pacemque eo pacto obtinuit ut **E**uropam et **A**siam minorem deserens: intra **T**haurum (ut premissum est) contineret: et **A**nnibalem belli concitatozem traderet. **A**nnibal vero timens ad **P**rusiam regem **H**ythinie se contulit. Ipse autem **M**asica haud multo post **M**arcello consule in **E**thiopia a **B**ois superato de ipsis triumphavit. Cuius triumphum **L**ivius ita describit dicens. In eo triumpho gallicis carpentis: arma: signa: et spolia: omnis generis tranexit: et vasa enea gallica: et cum captivis nobilibus. Equorum quoque captorum gregem: traduxit aureos torques: transtulit eris mille quattuorcentum septuaginta. ad huc auri ducenta quadraginta sex: argenti infecti: quod in gallicis vasis non in fabre suo more factum. cccx. pondus: bigatorum numerum centum. xxxiiij. militibus: qui currum secuti sunt centenos vice nos quinos asses diuisit. Duplex centurioni: triplex equiti.

175 5024

Seleucus qui et **P**hilometor sextus **A**sie et **S**yrice rex: anno. 16. regni **E**piphanis regnare cepit: et regnavit annis duodecim. Hic ingenio ebes admodum extitit: cuius tempore **S**imon prepositus templi **H**ierusalem ad **A**pollonium **S**eleuci ducentem **P**henicis confugiens: multis ei repromissis mulieribus sacerdotium sibi vendicare cepit. Quo audito **S**eleucus **B**eliodorum mittit ad negocium peruidendum. Qui cum **J**udeam venisset inique iudicans: et multa perperam diuinis aduersus se signis deterretur: et ad **S**eleucum revertitur: ut patet secundo **M**achabeorum. 3. **O**nias autem sacerdos curauerat: ut **S**imon profugus fieret.

Hircanus **J**osephi iudee ducis filius his temporibus cum apud **P**tolemeum per

rexisset honorifice ab eo susceptus est: sed fratres eius seditione contra eum mota magnas calamitates Iudee genti contulere. Et cum Hyrcanus Hierosolimam venire metueret: turrim transiordanem condidit. Quo quidem presidio Iudeos frequenter debellavit. Hec autem viventibus Seleuco Syrie rege: et Ptoleleo Epiphanes per septem annos egit. Quibus mortuis Hyrcanus timens Antiochi nobilitatis potentiam: mortem sibi ipsi ascivit.

Epiphanes

Ptolemus Philometor sextus Egyptiorum rex: anno. 428. Iudaice captivitate Olympiade autem. 150. Egyptiis regnare cepit: et regnavit annis 35. Hic Antiochi sororis filius fuit. vir admodum segnis: et quotidiana luxuria marcidus: adeo ut non solum regie maiestatis officia intermitteret: sed etiam sensu hominis propter nimiam saginam careret. Huic adolescenti Antiochus avunculus bellum intulit: propter quod legatos ad senatum romanum misit ab eo auxilium postulans. Movere senatum adolescentis preces: Pompiliusque legatus ad Antiochum misere: qui abstinere illum ab Egypto: aut si iam incessisset excedere eum iuberet. Et cum in Egypto Antiochum inuenisset: ab eoque osculum oblatum fuisset (Nam Iustino teste cum Antiochus obses Rome esset Pompilius inter ceteros colebat) Pompilius facessere interim privatam amicitiam iubet: cum patrie mandata intercedant. Prologoque senatus decreto et tradito cum cunctari eum videret: consultationemque ad amicos referri ibi Pompilius virga quam manu tenebat amplo circulo inclusum: amicos capere: consulereque eos iubet: nec prius inde exeat quam senatus responsum det: aut pacem: aut bellum habiturus. Adeo hec austeritas regis animum fregit: ut paritulum se senatus responderit. Hic demum filiam Cleopatram Alexandro Syrie regi uxorem tradidit: ut melius servaretur fedus inter eos initum. Sed processu temporis cum idem Ptolemus sub specie ferendi auxilii transfret per civitates Alexandri: et dolose in singulis suas custodias collocaret: ut eius sibi regnum subigeret. Demetrium iuniozem Alexandri hostem sibi confederans: ablata ab Alexandro Cleopatra: eam Demetrio uxorem dedit: se propterea ab Alexandri amicitia alienans. Quem contra se venientes fugavit: ac die tertia in oblatione capitis Alexandri sibi per Arabum regem facta pre gaudio reprehensibiliter gestiens expiravit.

Philometor

503 167

Viri doctrinis excellentes.

Staius Cecilius comediarum scriptor: his temporibus (Eusebio teste) clarus habetur: natione Mediolanensis: et Ennii primo contubernalis: mortuusque est anno post Ennii mortem: et iuxta Janiculum sepultus.

5035

Alcander poeta grecus his temporibus in precio fuit: quez Hydimus fabulosus vocat. Hic a nuptiis Junonis et Jovis incipiens: omnes deorum successus usque ad sua tempora pertractavit: quez multis in locis Virgilius imitatur.

Titus Livius (alius a Patavino) tragediarum scriptor agnoscitur: qui propter ingenium a Livio Salinatore: cuius liberos erudiebat libertate donatus est.

Philonem alexandrinum philosophum natione iudeum de sacerdotum genere per hec tempora floruisse constat. Qui inter cetera sue sapientie opera librum sapientie cum lingua greca peritissimus esset: eleganti stilo: grecoque sermone conscripsit.

Qui ideo Sapientie liber specialiter dicitur: quia in eo specialiter narrantur christi laudes: qui est sapientia patris: vel quia in eo multipliciter sapientia commendatur. Scripsit et alia multa: ut Hieronymus in libro de viris illustribus commemorat.

Cathon philosophus Stoicus natione Egyptius Panecij discipulus hoc tempore floruit: cuius habetur plurima egregie dicta: ex quibus hec pauca excerpta sunt. Desines timere si sperare desieris. Quersis quid profecerim? Respondeo: Amicium mihi esse cepi. Si vis amari: ama. Quersitu fuit a Cathone. An beneficius seruus domino dare possit? Respondit: Quedam sunt beneficia: quedam sunt officia: et quedam ministeria. Beneficiu est: quod alienus dat. Alienus autem est qui potuit sine reprehensione cessare. Officiu est filij uxoris et ceterarum personarum: quas necessitudo suscitatur: et opem ferre iubet. Ministeriu est serui quem conditio sua eo loco posuit: ut nihil eorum que prestat imputet superiori.

Philometo:

Cato primus p̄b̄s et iurista primo romanorum questor; deinde bis consul litterarum tam grecarum quam latinarum decus claruisse creditur. **Hic** quidem. **M. Porcius Cato** suum Tusculi horum ignobile Rome nobilissimum reddidit: cuius ornamenta fuerunt latinarum litterarum ab eo edita monumenta adiuta disciplina militaris: adiutaque maiestas senatus: et prorogata familia: in qua maximum decus posterior ortus est **Cato**: quod sacratissimum illud **Catonum** nomen postea immortale fecit. **Hic** primus **Cato** cum. **M. Fabio Maximo** primo militavit. Quinto post anno **Questor** **Tarentum** missus fuit: ubi **Ennium** poetam inueniens Romam adduxit. **Cum** **Scipione** illo viro optimo etiam **Aphricam** transuectus non mediocriter tempore iuuuit. **De** inde ex edilis officio **Censor** factus: postea **pretor** optime se habuit. **Consul** bis fuit: et post consulatum: quem strenue in **Hispania** gesserat **Tribunus** militaris dictus fuit. **Denique** etiam grecas litteras doceri appetiuit: qui sero et pene senex latinam didicerat. **Historias** et rem militarem tractauit: ac scripsit. **Et** dum sibi ex clementia quandam comparasset gloriam: id egit ut iuris quoque civilis peritissimum haberet. **In** senatu et extra senatum contemporaneos omnes grauitatis et auctoritatis excellentia superauit. **Censorius** autem appellatus est: quod censuram officium sibi fuerit commendatum.

Uenua urbs celeberrima **ligurumque** caput per haec tempora senatus: populique romani iussu **Loznelio** consule a **Lucretio** viro nobilissimo (**Linio** teste) in decem instaurata fuit: quae a **Magone** **Annibalis** duce fuerat euerfa: ut suo loco dictum est in conditione urbis.

Per eosdem ferme dies **Marcellus** consul in **Ethuria** (**Sofio** teste) a **Boijs** oppressus magnam exercitus partem amisit. **Cui** postea **Furius** alter consul auxilio fuit: atque uniuersam **Boiorum** gentem igni ferroque vastantes quasi ad nihilum redegerunt. **Quibus** etiam temporibus **Minucius** a **Liguribus** in extremum periculi adductus: et insidijs hostium circumuentus **ix** **Humidarum** equitum industria liberatus est.

Eodem tempore insubres **Boij**: a quibus ut testatur **Linus** **papia** ciuitas perditata fuerat: atque **Lenonian**: id est **Brixiani** et **Heroneses** tractis in unum viribus cum **Hamilcare** **penorum** duce: qui in **Italia** remanserat: **Cremonam** **Placentiamque** vastantes difficillimo bello a **L. Fulvio** **pretore** superati sunt.

Macedonicum bellum per Quintium.

5034

Transacto punico bello sequitur **Macedonicum** contra **Philippum** **Macedonum** regem anno. 5. i. scilicet **Linium** ab urbe perditata: quod quidem minore rerum: motuque punicum gestum: sed tanto clarius quanto nobilitate **Macedones** penos antecesserunt. **In** eo quippe bello cum **L. Quintius Flaminius** prospere rem gessisset: pax **Philippo** illam petenti data est. **His** tamen legibus: ne scilicet grecas ciuitates: quas aduersus eum defenderant bellum inferret: ut captiuos et transfugas redderet. **Quinquaginta** tantum naues haberet: reliquas romanis daret. **Per** annos. x. quaterna pondo argenti milia prestaret: et obsidem **Demetrium** filium daret. **Post** haec **Quintius** **Lacedemonijs** bellum inferens **Nabidem** eorum ducem vicit: et quibus voluit conditionibus eos in fidem accepit. **Reuersusque** **Romam** triumphauit: de cuius triumpho **Linus** lib. 33. sic scribit: **Triumphus** inuis die primo arma: tela: signaque erant: et marmorea transfudit plura **Philippo** adempta quam quae ex ciuitatibus ceperat. **Secunda** die argentum: aurum factum: insectumque et signatum: vasa multa omnis generis celata pleraque: quaedam eximie artis fabricata et multa alia. **Tertia** die corone auree: dona ciuitatum translata centum et quattuordecim: et ante currum multi nobiles captiui: obsidesque. **Inter** quos **Demetrius** regis **Philippi** filius et **Armenes** **Nabidis** tyranni filius **lacedemonius**. **Ipse** deinde **Quintius** in urbem est inuectus. **Secuti** currum milites frequentes in circuitu omni ex prouincia deportato.

164 5035

Perseus sine **Perse** **Philippi** regis filius vltimus regum **Macedonum** anno. 3. regni **Philometoris**: id est. i. i. olympiade **macedonibus** regnare cepit: et regnavit annis decem. **Huius** regis tempore **Macedonia** in romanorum ditionem devenit. **Hic** **Perseus**

Philometoz

Demetrium fratrem habuit: qui cum obses Rome fuisset: oibus carus erat. Quapp
illi inuidia maximam contraxit: et apud criminari illum non desistebat. Quibus rebus
compulsus pater Demetrium peremit: sublataque fraterna emulatione Perseus in pa-
trem inuicior esse cepit: nec ut heredes regni: sed ut regem se haberet. Quibus rebus of-
fensus: Philippus Demetrii mortem indies molestius ferebat. Unde breui post mor-
bo ex egritudine contracto decessit: relicto magno belli apparatu contra Romanos.
Quo postea Perseus usus est. Nam ubi Philippo successit: multas gentes contra Roma-
nos in societate belli traxit. In Italiaque n. thesauroz apparatu: et pris supribus fortue
paterne veterem Alexandri gloriam considerare oblitus suos videbat. Equum prima ingressi-
one Perseus victor fuit. Verum tamen ad consul legatos misit qui pacem peterent. Sed
Sulpitius consul non minus graues quam victor leges dixit. Cum hec agunt missus est statim
contra eum Paulus Emilius consul cum eo teste L. Iulio 3. nonas septembris dimicare cepit
Et occisis ex macedonibus. xx. pedum milibus in prete Emilij Perseus deuenit
deserens eum aicis. Que consul (ut Eutropius scribit) volente ad victoris pedes ca-
dere non permisit: sed iuxta se in sella collocauit. Cepit deinde. 70. ciuitates Emili-
us: que in Epyro rebellauerat. Macedonibus autem et Thlyricis he leges a Romanis da-
te sunt: ut. s. liberi essent: et dimidium eorum tributorum presterent que suis regibus prestassent.
Et hoc ut appareret populum Romanum pro equitate magis quam pro auaricia dimicare.
Antiochus nobilis siue illustris dicitur: septimus Syrie et Asia rex: mortuo eius fratre
Seleuco anno. s. 4. regni Philometozis regnare cepit: et regnauit annis. ij. Sic foro-
re suam tradiderat uxori proleoneo Epiphani. et ut regnum eius obtineret affinitatis
pretextu ingressus Egyptum: ipsum inter epulas ferro occidi fecit. Sed ab Egyptijs eie-
ctus: ad obsidionem alexandrie post biennium rediit. Ad quem. Cn. Pompeyus legatus a
senatu missus: ab Egyptiorum obsidione recessit. Antiochus autem ne ob segnitie contemptum
haberetur: qua frater eius contemptus fuerat: ducta in uxorem Cleopatra: que fratris proles
fuerat ciuitates que a fratre defecerat: postquam ab egypto repulsus fuerat: regno ad-
iecit. Iudeosque in Hierusalem habitantem subegit: quorum vires tate fuere ut post hunc
nullum Syrie regem tulerint. Sic Hierusalem ciuitatem sanctam Iasone. pedere vi cepit: et lo-
cum sanctum spoliavit: ac prophanum. leges destruere precipiens: multos trucidauit. Et
hoc Menelao Iudee duce legum patrie proditorum. Per ea que tempora: ut patet. Machabeorum.
Contigit per vniuersam hierosolimam videri. 50. diebus in aere eques decur-
rentes: auratas stolas hantes. et cursus equorum per ordines digestos et progressi uel fieri.
Quapp oes iudei rogabant in bonum monstrum conuerti. Sed hec omnia iudeis pronuncia
fuerunt dolorum: quia paulo post ablatis et templo thesauris: misit idem rex qui compelleret
iudeos transferri a patrijs: et dei legibus et cotaminare sancta. et templum non domi sed Jo-
uis olympi cognoscere. Que res malorum pessima iudeis fuit. Nam templum luxuria et com-
messationibus polluetes: sabbata obseruari non permittebant. Contigit et tunc septem
fratres vna cum matre a rege compensos compelli contra fas porcinas carnes comedere:
qui animo constanti pro legibus oes martyrium protulere. Tandem dominus qui omnia conspiciat: sce-
stum insanabili plaga percussit. Dolore quippe intolerabilis eum inuasit: ebullientibus e
corpore vermibus. Ex quo ita caro corrupta est: quod fetor ab exercitu ferri non possit. Sed
puerius ad deum peregre proficiscens in montibus expirauit. 2. machabeorum. c. p.

503E 163

Scisma Iudeorum.

Iesus et Iohannes Anie summi pontificis fratres: quia Anie non erant liberi de pontifi-
catu contententes: ut Antiocho Syrie regi placerent: ad ritus gentium declinaue-
runt: adeo ut etiam nomina gentium sibi imponerent. Iesu appellato Iasone. Iohanne
vero Menelao. Cumque plures essent cum Iasone: obtinuit ab Antiocho de gymnasio
officiendo audientibus eum viris pessimis. Emitque ab Antiocho sacerdotij principatum:
Sedens in eo annis. xj. Sed eum amouens alius Antiochus: in locum eius Menelaus
suffecit: qui. x. annis pontificatus tenuit. Unde scriptum est pro machabeorum. p. q. tunc
surrexerunt in Hierusalem filii Belial introducetes ritus gentium. et petentes
a rege qui hierosolimita deinceps Antiocheni scriberentur. Anias autem videns cri-
men fratrum: descendit ad regem ut si posset: eius animam imutaret. Quod cum nequiret
apud Antiochiam in Assillo consedit: quem Menelaus infecutus interfici fecit.

5040 159

Philometor

At rex de iustissimi viri nece iratus. Andronicū purpura erūtū: virgibus cesus diu-
tissime: eo loco quo Oniam peremerat occidi fecit. Postea Antiochus cum Epi-
phanem cognatum egypti regem dolo percussisset: ascendit in hierusalem: vbi p-
ciuium diuisione multos iudeos percussit: et totam urbem in luctum conuertit.
Rursus pellentibus eum romanis ex egypto cum furore in hierusalem redijt et oēs
in ea suspectos perimēs templo direpto. Iouis in eo statuam collocauit: illiq; in-
deos sacrificare coegit. Arcem quoq; syon muniēs: posuit in ea Macedonū presi-
dium: qui iudeis satis inhumani erant. Videntes autē Samarite (vt Comestor
scribit) templū in Gazirim fore dei maximū esse negauerunt.

157 5042

Dathabthias Asanuei filius sacerdos in Modin Iudee uinculo princeps regiois
illius āno septio regni antiochi fultus auxilio quinq; filioꝝ Jude. s. machabei: Si-
monis: alioꝝque patrias leges aduersū antiochi duces diu nēdicauit. Qui cū mor-
tis dies sibi cerneret iminere: conuocatis filiis dixit: Ego decretā proficiscor: vīaz.
Comendo uobis patrias leges: vt pro eis grata mente moriamini. Nam corpora
mortalia sūt. factoz vero monumenta immortalitatis ordinē consequuntur. Concor-
diam habete. Simonez consilio precipuū vt patrem habete. Iudam uero propter
fortitudinem ducem in armis habetote.

5045

Paulus Emilius romanoꝝ consul anno. 15. regni philometoris: olympiade autem
154. ānoq; etatis sue sū Plutarchum sexagesimo: cum perseus macedonum rex
multis prelijs romanum exercitum profligasset: maximāque romanoꝝ multitu-
dinē partim occidisset: partim sub corona uendidisset: et partim secus in Macedo-
niam durisset: tantis rebus prefectus: primo prelio congressus. xx. peditum milia
ex macedonibus interfecit. Suit hic ex Emiliōꝝ romanoꝝ patricioꝝ ueteru-
tissima familia: Qui in etate florenti gloria et claroz virorum effulsit uirtute:
non ea secutus: que tunc cetera iuuentus sequebatur: nec per eandem viā ingres-
sus. Non enim (ut pintarchus ait) in causis perorandis: nec in salutando homines
quibus artibus pleriq; fauores sibi popularem captabant: cum tamen ad vtrumq;
foret non ineptus se exercuit: sed vt prestantiorem vtique fortitudinis et integra-
tis sibi gloriā querere studuit. Primum e magistratibus edilitatem petens duo-
decim competitoribus: quos omnes temporibus posteris consules fuisse tradūt:
suffragijs populi romani prelatus est. Augur deinde factus sic patrijs moribus i-
tendit. Sic circa ueterū diuina obseruantiam: disciplinamq; cognouit: vt nois et
honoris duntaxat gratia concupitū prius auguratum inter supremos magistratus
habendū ostendit: philosophis astipulatus qui religionē scientiam cultus diuini
esse diffiniunt. Cuncta. n. faciebat cum peritia et studio: nihil pretermittens: uel
addens. Sed et aduersus collegas semper etiā pro minimis insistent et docens: q-
z si maxime quis rē diuinam facilem existimer: et sine querela negligentie: tamē ne
quaq; eē ferendam ciuitatem: que illam negligi patiatnr: neminē ab initio magno
excessu. tempu. turbare: sed magnarum rerum custodiam tolerare: qui in paruis ac
minimis diligentiam abiciunt. eo modo discipline militaris: morumq; custodem
et obseruatozem se prestitit: vt ueluti sacerdos alioꝝ sacozum circa mores dux et
exemplar diceretur. Missus ergo in hiberiam contra Perseum Emilius cum. xij.
securibus: vt in eo consularis dignitas ostenderetur: superatis hostibus circiter
30. hominum milia interfecit. Unde apparuit in eo magnam futuram esse virtutē
q; eius industria non bellantium ui fuerit parta uictoria. Postmodum consul fact⁹
secundum bellum gessit contra ligures bellicosos plane homines: cum octo militū
milib⁹ mittit. Qua qdē paucitate aduersus 30. hoium milia. pficiscēs: eos i fugam
vrit. et itra mēia delusis spē bonā: hūanitatēq; pstritit. Postreō sexagenario maior:
sed robusto corpe ptra Perseū macedonū regē cōsul missus: ipm cū duob⁹ filiis: ac
filia captū cū vniuersis macedonū regū thesauris Romā deduxit: cui et scātus triū-
phum statim parari iussit. Qui in hunc modum triumphasse dicitur. Prio po. ro.
nitidis vestib⁹ ornatus in equestribus theatris: q; arcus appellant. et i locis circa fo-
rū ad hoc ipsū fabricatis ex ligno: et i alijs vrbis locis: p q; trāsitur⁹ erat: sese ad spe-
ctādum triumphum cōparauerat. Dia vrbis tēpla erāt apta: et fertis: vaporibusq;

Philometoz

repleta suavis multitudo ministroz baculos manibus gestatuz ex medio di
 mouebat turbas: et vias puras apertasq; prestabant. Transmissio in tres dies diu
 fa fuit. Prima vix signis: tabulis colossisq; transmittendis sufficit: q; vehiculis co
 portabantur. Secunda die ornatissima Macedonũ arma multis curribus delata fue
 rūt splendentia ere ac ferro absterfo atq; ita disposita: vt casu maxie occidisse viderē
 tur. Hæc scuta Loraces. Decree et Cretenses pelte. Trachia: Setta. Phactre et
 equoz frena. Infes nudi per bec iacētes et Sarisse ifixe: ita vt nec victoz quidem
 absq; metu foret aspectus. Post hos armoz currus tria viroz milia sequebāt qui
 numismata ferebāt argentea vasis trecētis quinq;ginta. Has erat quodlibet triuz
 talētoz. Quattuor viri singula vasa portabāt. Alij cratheras argenteas et phialas
 calices ornatissimos: ingentēq; certo ordine deferebāt. Tertia die prima luce: tibi
 cines nō mite neq; suauē s; bellicū sonātes primi ibāt. Post hos centū et xx. bones
 albe comib; auratis ducebāt vittis ornati et fertis. ducebāt eos adolecētes ad imo
 landū succincti: et pueri aureas argenteasq; patenas sacrificij grā deferebant. Post
 eos sequebant q; aurea numismata ferebant in vasis triū talētoz: vt supra de argē
 teis dictū ē. Numerus vasoz fuit tria de octoginta. His succedebāt q; aureā phialā
 decē talentoz quā Emilius ex lapillis effecerat. Itē Antigonea et Selencia et the
 ridea et Persei vasa aurea portabant. Post bec Persei currus et arma et diadema
 super arnis positum. Beide modico post iternallo nati regis ducebant. et cuz ipsi
 alūnoz magoz et pedagogoz lachrymās turba qui et ipsi manus tēdebāt ad ciues
 et pueros eadē facere et precari docebāt. Erāt masculi duoz: Varius et Alexander et
 vna femina non satis infortuniū suū itelligentes peratē. Que res magis ad miseri
 cordiam hoies ꝑcitabat: multiq; ciues ad illoz aspectū lachrymas demiserūt. Fuit
 q; letitie et doloris plenū spectaculū donec infātes trāsierūt. Ipse at Perseus post
 filios et ministros ibat fusca veste trepidās. amictus more patrio hñs. ppter magnū
 tudinē maloz ad oia trepidus ac mēte turbat. Post eū ibat amicoz et familiarituz
 mesta turba miserabiliter ipz ituctes: lachrymātesq; vt ēt pleriq; ex romāis lachry
 mari. ppter misericordiā ꝑpellerent. At qui postulasse perseū ab Emilio ferūt ne i
 triumpho duceretur. Post eum deferebantur auree corone quibus Emiliam vir
 tutis gratia grece donauerant ciuitates. Erat numerus coronarum quatercentuz
 Deinde Emilius ipse sequebāt ornatissimo curru inuectus vir et citra huiusmodi
 honore spectaculo dignus. purpurā auro ꝑtextam idut. et lauri ramuz dextera ge
 rens. Ferebāt et lauz milites: curru Emilijs fm legiones cohortes et manipulos s; s; b
 sequētes: partim carmia ꝑria salib; ꝑmixta et risu: partim laudes Emilijs cantātes
 que ituebant et admirabant oēs. Nec qcq; ex his que sibi optāda foret deesse arbi
 trabant nisi forte demoniū aliqd magnificis et aplissimis reb; forte h; detrabendi
 ac ita miscēdi hñanā vitā: vt maloz oiu; nullo mō sit exꝑs. S; iuxta Homeri sniaz
 cum his optie actū eē videatur: quos fortuna ad vtrāq; parte ꝑuertit. Erāt Emilio
 quattuor filij ho; alter quinq; diebus ante triumphū mortuus ē. xvi. ānoꝝ etate.
 Alter qui duodecim erat annoꝝ tertia die post triumphū euita discessit. Nec fuit
 quisq; ciuis qui hñc Emilijs casum nō dolēter fleret. At Emilius recta rōne fretus
 fortitudinē et ꝑstantiā aduersus fortunā magnanimitē tulit: vbi et i rōne verba fe
 cit: non hominis qui indigeret ꝑsolatiōe s; q; plane ciues suos ob eiꝑ icōmodū lugē
 tes ꝑsolaret. Dixit eni humanaz qdē rez nihil se pertimuisse vnq; s; diuinaz vt i
 fidam et variā rem semp fortuna exꝑauisse: ac presertim in tanta obsecūditate ꝑ
 sentis bellit: tantoq; prosperitatis cursu mutationem quandā ac reflexum cōtinuo
 formidasse. Quis (inquit) diei spacio Ionium a Brundusio transgressus Corcy
 re applicui. Quinta deinde die in delphis sacrificio peracto: alijs quinq; dieb; co
 pias ex Macedonia suscepī. Lustratoq; exercitu ac rez gerere ador: qntadecima
 post bec die bellū ꝑfeci. Suspecta mihi erat fortuna ppter tantā ꝑsperitatē. Et cuz
 victorē exercitū et spolia et reges captiuos deportarē i ipsa nauigatione aduersū ali
 quē casum formidauī. S; cum iā saluis reb; icolumisq; ad eos delatꝑ vrbem letitia
 et festiuitate compleri aspicerem: adhuc fortunam suspectam magis habui quam
 sciebam nihil purum: nihil sine inuidia hominibus gratificari consueuisse nec

Philometoz

animus me^o pro repu. prius timere destitit q̄ aduersus casus me priuatim inuasit optimos filios quos mihi solos delegeram successores continuatis ppe funerib^o extulit. Nūc autem sine periculo esse video: ac bonam spem mihi ppono | et arbitroz iā temp. fortunatā sine labe pmanurā q̄n̄ satis minus humane fragilitatis exemplum is qui triumphauit q̄ is de quo triumphatum ē. Perseus siquidem etiaz victus filios hz. **Emilius** at victoz filios amisit. **Diuismodi** generosam ac magnificam ozonem non fictē s; ex vero aio ferunt **Emilium** in contione habuisse. hoc ordine victozibus triumphū exhibebantur. pro **Perseo** autem omni studio **Emilius** annexus ē: nihil obtinere potuit | vt ex carcere in letiozem traderetur locum vbi conditus merore animi pfectus ē. Sicq; **Macedonicum** regnū sub **Perseo** psumptū post vero **Emilius** in morbum incidit: et mente alienatus e vita migravit. Unde eius funus ita celebratum ē: vt optimus ac beatissimus ornatus adesset. hoc autēz erat non aurum: non ebur: non magnificentia sumptus: sed beniuolētia: cbaritas: gratia nō solum ciuū: verum etiam hostium. Quotquot enim casu aliquo rome aderant ex biberia et liguria et macedonia iuniores natu robustis corporibus ferro subeuntes ipm extulerūt. maiores autē sequebant̄ vocitantes benefactorē et seruatorē ciuitatum suaz: non solum enim i victoria sese mitē et humanūz prestitisse oz: sed in omni reliqua vita eos tutatus est et veluti p domesticis ac necessarijs habuit. **Emilius** autē teste **Isidoro** i. vi. et bi. c. 3. Primus aduexit romam libros e grecia. Postmodū **Julius Cēsar** iniunxit hoc negocium bibliothēce custodiēde. **D. Barroni.**

Macedonum regum epilogus.

Macedonia igitur a **Carano** qui primus in ea regnauit vsq; ad hunc **Perseus** **Iustino** teste: li. 35. **Epi.** habuit. 39. reges: regnatūq; ē annis. 544. Quozum nomina et tempora resumēdo ista sunt.

Ceraneus	1 an	28	Archelaus	14 an	4	Antigonus	27 an	4
Cenus	2 an	12	Amyntas	11 an	1	Demetrius	28 an	vi
Tyriamas	3 an	38	Pausanias	16 an	1	Pyrrhus	29 an	7
Perdicas	4 an	15	Amyntas	17 an	vi	Lysimachus	30 an	v
Argauis	v an	38	Argeus	28 an	28	Ptoleme^o	31 an	i
Philippus	vi an	38	Amyntas itez	19 an	19	Deleagros	32 mē.	2
Europus	7 an	26	Alexāder itez	20 an	i	Antipater	33 an	i
Alceras	8 an	29	Ptolemeus	21 an	4	Sostenes	34 an	2
Amyntas	ix an	50	Perdicas itez	22 an	vi	Antigon^o	35 an	36
Alexāder	10 an	43	Philippus	23 an	27	Demetrius	36 an	10
Perdicas	11 an	28	Alexāder magn^o	24 an	12	Antigonus	37 an	15
Archelaus	12 an	24	Arrideus	25 an	7	Philippus	38 an	42
Orestes	13 an	3	Cassander	26 an	19	Perseus	39 an	10

Don. is.

5046

Judas qui et **Dachabeus** vir fortissimus **Matbatie** sacerdotis filius: iudeozum ducatum anno. xv. regni **Philometozis**. olympiade autem. 154. ad leges patrias protegendas suscepit. et primo quidem congressu **Apolloniū** **Samarie** duce percussit in cuius gladio deinceps pugnavit. Et abeunte in perfidē **Antiocho** ppter tributa non soluta misit duces ad conculcandos iudeos. **Lysiam**. s. **ptolemeum**: **Eozgiam**: ac **Micanorem**: quos omnes **Judas** ex iudea pepulit. templūq; ab idoloz imaginibus emundauit ac renouauit. In quo iam frutices pullulauerant: vt patet primo **Dachabeozum**. 4. et 2. li. c. 10. Et postea patrias leges post triennium suis ciuibz reddidit. Et tunc templi tertia dedicatio (que dicta est **Encenia**) facta est in mense decembri. His gestis **Antiochus** illustris vita functus est. Et **Benela^o** pontifex qui iam patriam prodiderat a iunioze **Antiocho** occisus ē. Quo mortuo **Alchimus** qui non erat de genere sacerdotali ambitione pontificatū inuasit: illud q; ānis. 4. obtinuit: ppter quod **Onias** pontificis **Onie** filius transigrās i egyptum i **Belio** politano pago ad silitudinē templi hierosolymitani aliū pstruxit. **Alchimus** vō aduersus **Judā** **Dachabeū** inimicitias gerēs post paz spis dei ira percussus interist. Ac sic cum oīum iudeozum fauore **Jude** **Dachabeo** sacerdotium

Philometor

decernitur. Qui suscepta dignitate legatos romaz dirigit: sociale fedus petitorios
mor senatus iudeos romanoz habendos decrevit. Deinde aduersus Sa-
chidem et Alchimū Demetrii duces inito prelio occisus fuit: cum tribus annis po-
tificatum administrasset. Simon autē et Ionathas eius fratres corpus ab hostibus
redimētes in Rodin patrū suoz sepulchro sepelierūt: et superueniente fame yniuer-
sa regio se Sachidi tradidit.

Antiochus Supator nonus Syrie et Assie rex anno. xv. regni Philometoris regna
recepit: et regnavit annis. 2. Sic patre sublato paruulus relictus fuit. Cui cū Tri-
pho a populo tutor datus eēt: patruus eius Demetrius qui obses tunc rome erat
cognita fratris morte senatum adiit: obsidēq; se ymo fratre venisse. Quo mortuo
cuius obses sit ignorare fatetur. Dimitti ergo se ad regnum petēdum equum esse.
Qui cum se non dimitti animaduerteteret a senatu tacitus discessit: delatusq; i Sy-
riam sumo cum fauore exceptus eieiq; occiso pupillo regnū tradit. Sed et Tripho
regnum inuasit. Quo diu potitus centū peditum milia et .20. equitū milia: necnō et
37. Elephantes contra iudeos parauit.

5047

Demetrius Sother decim⁹ Syrie et Assie rex: interfecto priuigno āno. 17. regni Phi-
lometoris regnare cepit: et regnavit annis. 12. Qui cum occupasset Syrie regnum
nouitati sue ocium periculosum ratus: ampliare vires statuit. Et primo quidem p-
pter fastiditas sororis nuptias regi cappadocie infestus bellum intulit. S; Antio-
chenfes: alijq; a Demetrio laceffiti subornarūt Porpalam quendam sororis extre-
me iuuenem: vt Syrie regnum velut paternū armis repeteret. Et vt fides adhibe-
retur fraudi nomen ei Alexander inditum fuit. genitusq; ab Antiocho rege dicit
Tantum enim odium apud omnes contraxerat Demetrius: vt emulo eius vires
omni auxilio tribuerentur. Unde Alexander bis fretus auxilijs ptra Demetriū
occurrēns uinctū illū vita pariter et regno priuauit.

5049

Ionathas dux iudeoz pariter et pontifex. xvi⁹. rexit populū iudeoz annis. xix. Sic
Sachabei frater cum Sachide Demetrii duce conferta pugna magnam illi fra-
gem intulit. Quo facto reuersus ē in hierusalem: et cepit edificare ciuitates muni-
tas. Tunc Albinus pontifex intrusus precepit destrui domū dei et opa pphetaz:
s; incobata demolitione percussus paralisi: magnoq; cum tormēto defecit. Tunc et
Ionathas cū romanis et spartbanis amicitias fecit. Tandem Tripho Antiochi
pupilli tutor Ionathan ptolemaide dolo captum cum filijs et omni exercitu inter-
fecit.

5050

Don. 16

Pseudo Philippus olympiade. 157. et regni Philometoris āno. 28. quem Andrascū
esse voluerunt in macedonia arma mouit: et romanum pretorem Publiuz Iuuen-
tium contra se missum ad intermitionē vsq; delenit: et occupato regno regnavit an-
no vno. Sed a Cecilio Metello victus: Macedonia in romanoruz potestatem re-
ducta ē. Haud multo post itez i macedonia pseudo Perses q se Persei filium dice-
bat: collectis seruitijs rebellauit. Et cū 123. xvi. armatoz milia hēt a Remulo que-
store sicut refert Linius superat⁹ ē.

5050

Alexander. xi⁹. Cyrie et Assie rex anno. 29. regni Philometoris regnare cepit: et re-
gnauit annis. ix. et mensibus. 10. Sic Antiochi qui Epiphanes cognominatus fue-
rat credit⁹ fuit filius. Qui Demetriū auiculū interfecit: et regnū abstulit. Imperāf
q; Ionathā iudeoz ducē corona: multisq; insignibus donis psecut⁹ ē. Huic Ptole-
meus egypti rex Cleopatrá filiā vxorē dedit. Cupiebat enim eius regnū. Sed nō
multo post ipsam sibi sublatam Demetrio tradidit. Et manifeste facte sunt Ptole-
mei insidie. Audiuitq; Alexander q Ptolemeus alienasset se ab eo: iuit contra eū
in bellum: aduersus quem etiam Ptolemeus produxit exercitum. Et fugit Alexā-
der in Arabiam: cum Ptolemei impetum sustinere nō potuisset. Rex aut arabum
auferens Alexandro caput: misit Ptolemeo: qui pre gaudiobse tertia mortuus ē.
vt p; prio Sacha. ii. Atq; ita Alexāder penas dedit p Demetrio quē occiderat:
et p Antiocho cuius mentitus originē fuerat.

5051

Tertium bellum punicum.

Tertium deinde bellum punicum contra cartthaginenses a romanis suscipit sexcen-

Philometor

5061

tesimo primo anno ab vrbe condita. **L. Manlio Censorino**. et **M. Manlio** fm
Linium consilibus ano. 51. postq̄ fm bellū punicum transactum fuerat. hi p̄sules
 carthaginem p̄fecti carthaginensibus sicut scribit **Diosius** in. 4. c. 47. iniserunt
 vt arma et naues traderent. Qui tantam repente armorum vim romanis detule-
 runt: vt inde tota aphyca facile potuisset armari. Et postq̄ arma cōportasset iussi
 sunt relicta vrbe recederē procul amari. x. passuū milib⁹. Unde carthaginenses do-
 lorem ad desperationē addētes decreuerūt aut vrbe defendere aut cū ipsa sepeliri
 ducesq; duos **basdrubales** creauerunt. Dehinc arma facere aggressi cū eris ferri
 q; mā deficeret: auro argētoq; supplenerūt. Cū aut p̄sules oppugnare vrbe decre-
 uissent et iā aliquā partē muroꝝ diruissent: machinis facto ipetu a carthaginensibus
 repulsi sunt: quos fugiētes **Scipio** repulso i muros hoste defendit. **Censorin⁹** in vr-
 be redijt. **Mālius** amissa carthagine i **basdrubalē** arma p̄uertit.

Carthaginis excidium.

5065

Scipio iunior **Māgni Scipionis** nepos his t̄pib⁹ oī virtute clarus apud romanos
 ex p̄dito p̄sul factus extra sortē aphyca sibi decreta ē. Quā cū sex p̄tinuis dieb⁹ ac
 noctibus oppugnasset vltra desperationē carthaginēses ad deditionē traxit petē-
 tes vt quos belli clades reliquos fecerat saltē seruire liceret: ac primū agmē mulie-
 rū satis miserabile: post viroz satis deforme descendit. Nā fuisse muliez. 25. milia
 viroz. 30. milia memorie traditū ē. **basdrubal** imperator vltro se dedit transfuge.
 Uxor **basdrubalis** se: suosq; filios cū femineo furore i mediū iecit icēdiū. Ipsa aut
 ciuitas sexdecim p̄tinuis dieb⁹ arsit: miserūq; spectaculū victorib⁹ p̄ebuit. Multi-
 tudo captiuoz exceptis paucis principibus venundata ē. Transfuge i edendis po-
 pulo spectaculis obiecti sūt feris. Ita carthago **Eusebio** teste. 66. g. vel vt alij vo-
 lūt. 748. ano ab eius conditione deleta ē omni murali lapide i puluerē cōminuto:
 4. anno: ex quo ipm̄ tertiuū punicū bellū fuerat incobatū. **Scipio** at cognomē illud
 meruit quod auus eius acceperat. s. vt p̄pter virtutes **Aphycanus** iunior appella-
 retur.

5066

Tyberius Gracch⁹ ex p̄re **Tyberio** romanoꝝ p̄sule nat⁹ his t̄pib⁹ inuenis admodū
 multa virtute clarus h̄. **Hic** vt **Plutarch⁹** tradit a p̄neritia ita clarus: insignisq; fu-
 it: vt i anguz collegio p̄festim sit receptus: p̄pter virtutē magis q̄ nobilitatē. P̄ria
 eius militiā sub iuniorē **Scipione** i aphyca fuit: vbi cū **Scipioni** p̄tubernalis esset
 modestiā et fortitudie ceterā iuuetutē egregie superauit: primusq; oium muros ho-
 stiū conscendit. Verum cum postea **Tribunus** ple. esset: ac legem agrariā ferre vel-
 let: locupletum odio peremptus est: cum necdum trigessimū etatis annum com-
 pleuisset.

132 5067

P**T****olemeus** **Euergetes** **Philometoris** filius. **Cleopatre**q; german⁹: septi-
 mus egyptioꝝ rex ano. 463. iudaice captiuitatis olympiade. 159. egypti-
 is regnare cepit: et regnauit annis. 29. **Hic** pessim⁹ vir fuit. Nā pp̄ eius senti-
 tiam frater ac soroz **Cleopatra** sibi timentes: cuz regnum obtinuisent per legatos
 regnum ei detulerūt. Unde et p̄pter hoc letus q̄ sine certamine fratrum regnū
 recepisset in quod subornari et a matre **Cleopatra** et fauore principum fratris filiū
 cognouerat. Nam illius p̄ueri fautores omnes trucidauit: ipsumq; in cōplexu ma-
 tris enecauit: ac postea **Uhoz** sorozis cede filij eius cruentū ascendit. Post qd̄ nō
 mitior et in populares qui eum i regnum vocauerant fuit: oia sanguine manabant
 Et sicut ciuibus suis cruentus fuerat: ita Romanis qui illo venerāt ridiculo fuit.
 Erat enim vt **Iustinus** scribit: vultu deformis: statura breuis: et sagina ventris nō
 homini sed belue persimilis. Quam feditatem nimia vestis subtilitas plucide au-
 gebat. **Hic** filios ex sorore ac ex vxoris soroz suscepit: necnō et sorozis filiā per vim
 stuprauit. Inde in m̄moniuū ascitā repudiavit: et filiū quē ex sorore susceperat iter-
 fecit. Cuius corpus mēbratim diuisum et in cista positum: matri die natalis ei⁹ in-
 ter epulas iussit offerri.

128 5071

Demetrius vndecimus **Syrie** et **Asie** rex anno quarto regni **Euergetis** regnare ce-
 pit: et regnauit annis tribus. **Hic** **Demetrii** **Sotber** filius fuit: quem pater apud

Euergetes

Syndium hospite suum cum magno auri pondere commendauerat: ut belli periculis eximeretur. Qui contra Alexandrum in prelio egressus victor euasit: regnumque illi abstulit. Et recuperato paterno regno rerum successu corruptus vitis adolescentie in segnitiam lapsus est. Tantumque contemptum apud oēs ex inertia: quantum odium ex superbia pater habuerat: traxit. Ita quod ab eius imperio ciuitates passim deficerent. Unde ad abolendam inertie maculam: Partibus bellum intulit: multisque populis eos fudit. Postremo tamen captus et in byrcania missus: benigne et iuxta cultum pristinae fortunae habitus fuit. ibique annis. ix. regno priuatus vixit. Quo tempore Antiochus Sedetes regnavit annis. ix. Tandem restituito sibi regno regnavit annis. 4. Cui Philometor Cleo patrā filiā ab Alexandro sublatā uxore dedit: ut patris prioris Machabaei. ix.

Viri doctrinis excellētes.

Detrodorus Atheniensis pictor ac philosophus his temporibus clarus habetur. Qui Plinio teste lib. 33. in utraque scientia magne auctus fuit. Nam cum Emilius Paulus deuicto Perseo petisset ab atheniensibus: ut sibi probatissimum philosophum mitterent ad erudiendos liberos. Misert ei Detrodorus profectus eum in utroque desiderio prestantissimum. Quod ita quoque Emilius iudicauit.

P. Terentius Carthaginiensis poeta comicus per haec tempora in praetio fuit. Hic a Scipione in seruitute ductus pro ingenio ac forma libertate donatus est. Tandem in archadia moratus: quod praemam Andria antequam edidit videret Cecilio multum se mirari legit. Scripsit autem comediae eleganti stilo libros. vi. in quibus multorum mores ad praecauenda pericula annotauit. Cuius sepulchro tale Epitaphium inscriptum est.

Natus in excelsis tectis Carthaginiis alte.

Romanis ducibus bellica praeda sui.

Descripti mores hominum iuueniūque senūque

Qualiter et serui decipiant dominos.

Quid meretrix: quid leno dolis fingat auarus.

Hec quicumque leget sic puto canuus erit.

Bacubus Brudius tragediarum scriptor Amij ex filia nepos per idem tempus floruit: quod primo rome vitam duxit. deinde Tarentum regressus nonagenarius obiit.

Aristarchus grammaticus (Eusebio teste) hac tempestate cognoscitur.

A. Accius tragediarum scriptor (Eusebio teste) per haec tempora claruisse constat. Hic natus in Acino et Serano sublibertinis. Et senum iam Pacunio Tarenti sua scripta recitauit: a quo et fundus accianus iuxta Bisauz dicitur qui illic inter colonos fuerat ex urbe deductus. hic iam senex Julio venicenti poetae collegium nunquam assurrexit: maiestatis eius in memoriam: et quod in praetio omnium studiorum aliquando se superiorē esse confidebat: propterea insolentiae crimine incurrens: qui in voluminibus non imaginum certamine se exercebat.

Simon Dathabie filius tertius indeorum dux pariter et pontifex anno. 6. regni Euergetis olympiade. 150. sedere cepit: et sedit annis. 8. huic pontifici Romani et Spartiate cum eius libenter legatione accepisset amabilia misere rescripta. Et Antiochus filius Demetrii filius ad eum in haec verba scripsit.

Vobis oia quaecumque remisert aui me et pmitto vobis facere praesentem praesentis numismatis in regione vestra. Quoque obtinero regnum magnificabo gentem vestram et templum in gloria magna. Hic corpus Zonathae fratri in Adodin tumulauit erigens septem Pyramides praeterea ac muros: et quattuor fratribus ac sibi circumposuitque pulcherrimas columnas in quibus naues et arma sculpsit ad rei memoriam sempiternam: sicut patris prioris Machabaei. vlti. Huic Ptolemus Abdii filius: eiusque gener cum duobus filiis Dathabiae et Iuda cum eos ad iuuuim intrasset interfecit: ac Simoni uxore cum duobus reliquis filiis in vincula coniecit. Et sic Dathabeorum praemus liber hic explicit.

Reges Atalici sine Pergameni.

Atalus Pergami Rex his temporibus moriens populum rome regni heredem instituit. Hi Atalici reges a Philetro ryanensi Eunuchum ortum habuere. Lysimachus Agathodis filius (ut paulo altius repetamus) vnus fuit ex Alexandri magni successoribus qui montem supra Pergamum communiuit: suosque ibi thesauros constituit: quorum custodiam Philetro Eunuchum tradidit: cum optime esset educatus: et sibi carus. At is cum ab Arsinoe Lysimachi uxore dissideret: quod eum accusauerat

Pon. 17.

5073

5076

Euergetes

tempus ad defectionem expectauit. Interea Lyfimachus malo consilio adductus filium Agatoclem interfecit. Seleucus autem Picator reuersus illum sustulit: et ipse a Ptolemeo Ceranno sublat^o est: doloque iteremptus. Inter hos tumultus Philetri^o Eunuchus in arce se continens. nunc isti: nunc illi quem validiores esse animaduerteret obsequens. xx. annis castellum et pecunias possedit: duo ei fratres erant. Eumenes natus maior: et Attalus. Et Eumene natus est alter. Eumenes qui Pergami successionem habuit: et Antiochum Seleuci filium apud Sardes prelio superauit. Qui cum .20. annis regnasset: mortuus est. Cui successit Attalus ex Atalo natus: qui primo rex est appellatus: et prelio maximo Salathas superauit: et romanorum amicus in classe Rhodiorum cum eis aduersus Philippum pugnauit. Obijtque iam senior cum regnasset annis. 43. superstitibus quattuor filiis ex Apollonide Cyricena. Eumenes primogenitus regnum secundo loco suscepit. Qui cum romanis aduersus magni Antiochum et Perseum Macedonum reges bellum gessit: totamque illam regionem a Romanis accepit: que sub Antiocho circa Thaurum erat. regnauitque annis: 49. Urbem muniuit: ac in modum ciuitatum ampliauit. Imperium Attalo filio tertio loco reliquit ex Stratonice Ariaratis Cappadocum regis filia nato: sed admodum puero fratrem Atalum constituit tutorem: qui. 21. annis regnauit: et aduersus Demetrium Seleuci filium cum Alexandro Antiochi bellum gessit contra Pseudo Philippum Romanorum socius fuit. Diegelim regem cepit. et ducto in Thraciam exercitu Prusiam regem interemit: prefecto illi Nicomede filio postremo reliquit regnum Atalo qui sub tutela erat cogente ad hoc ipsius morte. Is philomator: cognominatus cum annis. 5. regnasset: morbo decedens: Romanos heredes instituit: qui eam regionem in partem redegere. Et hic mos humanarum rerum que ex paruis principijs multum sepe accrescunt: et postea corrumpunt. In ea urbe pergamo viri copulissimi excellentes fuerunt: utpote Apollodorus orator: Dionysius historicus et alij multi.

Pontifex. is.

Joanes Simonis Bachabei filius interfecto patre anno. i. 4. regni Euergetis olympiade. is. 3. quarto loco indeorum dux ac pontifex constitutus sedit annis. 26. Vir utique sacerdotio dignus et ducatu strenuus qui aduersus byrcanum bellum gerens victor enasit: propter quod et byrcanus cognominatus est. postmodum a romanis eius amicitie postulans. senatus decreto inter amicos romanorum relatus est. Antiochus autem Syrie hoc pontificante obsedit hierusalem: propter quod byrcanus duos Daniid apuit loculos: et inde tria talentorum milia abstulit: ex quibus trecenta tradidit Antiocho obsidari ut inde recederet. Hic Samariam subuertit: quam postea Herodes istaurans Sebasten appellauit. Obijt autem plenus operibus bonis relinquens quinque filios. Aristobolum: Antigonum: et alios tres.

Locuste in apfrica.

503.9 Locustarum multitudo secundum Augustinum libro. 5. de ciuitate dei. c. 31. tanta per idem tempus in apfrica conualuit ut segetes: herbas: folia: et cortices corroderet. Que postea pro nimio vento in apfricano pelago sunt demersa: et earum corpora per littora putrefacta: tam pestiferam fetorem exhalarunt: ut aues et pecudes morerentur. apfrorum quoque ducenta milia Romanorum vero militum qui illuc ad presidium fuerant destinati. 30. milia extirpata referuntur.

Carthago reponitur.

L. Cecilius Metellus: et T. Q. Flaminius anno. ii. regni Euergetis Consules romani dicti sunt: quorum iussu Carthago in apfrica reparata est reuolutis. 22. annis postquam euerfa fuerat: et ciues romani illuc sunt adducti: sed intra breue tempus Ethna ultra solitum flammis ignes euomens calidis cineribus exusta: eius tecta destruxit. Cuius subleuande calamitatis causa: Senatus romano. decem annis vectigalia carthaginensibus remisit.

Gaius Cassius Longus et Sex. Pompeius Calpurnius anno sequenti qui est. 627. annus ab urbe condita Consules dicti sunt. Qui senatus iussu gallis transalpinis bellum statim intulerunt: et iuxta Rhodanum hostibus illata maxima clade: de ipsis magnifice triumpharunt: eorum ducem captum pro se ducentes.

508i

503.9

Euergetes

Institus galloꝝ rex eo ipso āno. **Sabio** et **Quintio** **Bartio** cōsulibus cū centū octo ginta armatoꝝ milibus ꝓtra romāos ascēdit. **Uex** disturbato pōre quē supra rbo danū extirpēat; dūct⁹ ē. **Lū** **Quiti⁹** gallos q̄ s̄b radicib⁹ alpiū siti fuerāt pētī⁹ dēuit.

P **Ptoleme⁹** p̄hyscon: q̄ et **Sotber** **Euergetis** fili⁹ octauus egyptioꝝ rex āno 492 iudice captiuitatis. olympiade at. 166. egyptis regnare cepit. et regnauit ānis. 17. huius t̄pib⁹ **Antioch⁹** **Cyricen⁹** **Demetrii** filius: et frater **Antiochi** **Scripi** regis. postea q̄ idē **Scrip⁹**. 8. ānis gete regnū **Syrie** possedit: e regno ipsū eiecit. et **Syriā** obtinuit. ac rursū **Scripbo** supato **Cyriceno** eandē recepit. Ita ex successiōe regnabāt aduersū se inuicē dimicantes. Inter has regni **Syrie** parricidiales discordias mortuus est iste **Ptolemens** relicto regno vxori.

Numidarum reges.

Numidia carthaginēsis regio ē: incipiēs a septentrionali mari qđ **Sardinia** insulam uersus tēdit: ab occasu **Auritanā**. i. granatā. a meridie **Ethiopia** habēs. In ea regiōe teste **Plinio** ꝓter marmora et feras plarias cuiusuis generis nihil insigne hēt. Sunt in ea celebres vrbes. **Byppon**. **Ahegium**. et **Rusticla**.

Basenissa **Ballie** **Numidarū** regis fili⁹. **Numidarū** q̄ rex: vt **Liui⁹** de secundo bello punico li. 7. scribit: paulo āte āno vite sue. 97. mortuus ē. relictis. 44. filiis: iter quos **Scipionē** iuniorē diuisorē: et diuisiōis arbitrū eē iussit. **Hic** ꝓrio romanis capitalis hostis fuit. deinde aicissimus fact⁹ ꝓ ānos. 40. usq̄ in finē vite pseuerauit. Quo mortuo fili⁹ eius **Adicypsa**: reliquis fratrib⁹ morbo abiūptis regnū sol⁹ obtinuit. **Hic** **Jugurthā** filiū ex concubina susceptū: quē eodem cultu quo ceteros liberos carum habuit.

Jugurthe bellum hic incipit.

Jugurtha numidarū rex **Basenille** regis ex **Pellice** nepos āno. 8. regni **Sotber**: regis **Egypti**. olympiade uero. 168. ꝓtra romāos bellū gerēs: capt⁹ fuit. **Lui⁹** **historia** **Salusti⁹** elegātī stilo cōplex⁹ ē. **Hic** cū primū adoleuit polles uirib⁹ et decora facie fuit: sed multo maxie ingēio ualidus. nec se luxui aut iertie corūpēduz dedit. Sed uti nos illi⁹ gētis ē equitare. iaculari: cursu cum equalib⁹ certare studebat. et cū oēs gloria āteiret: oib⁹ tamē carus erat. Quib⁹ rebus tāetsi ꝓ i iutio letus esset: qđ **Jugurthe** uirtutē regno suo glorie fore exiliaret. postq̄ tamē hoīem adolecente exacta etate et puis liberis magis magisq̄ crescere itellexit uehementer ex negocio ꝓmotus multa aīo uoluebat. Tandē post multoꝝ ꝓsilioꝝ uolutionē ꝓꝓ uirtutes et populi fauorē eū adoptauit in filiū. et testamēto pariter cū legitimis filiis iustituit heredē. **Pesūcto** at̄ **Adicypsa** intra modicuꝝ t̄ps ꝓ satellites suos **Jugurtha** fratres ignobilitatē ei⁹ despiciētēs occidi fecit. Qui **Romā** accersitus fraudib⁹ suis remissus fuit. Postea **Passinā** **Suluisē** filiū. et **Basenille** nepotes obruncari fecit. eo qđ ob discrimē regū ꝓfugus **Romā** ueniēs regnū tāq̄ ad se ꝓtines a romanis adiudicari sibi postulasset: quib⁹ gestis mox a sēatu iussus ē ab italia discedere. Quī in regnū regrediēs dixisse fert⁹: **Urbē** uenale: et mature periturā: si emptorē inuenit. **Renouato** uero bello **Jugurtha** ab **Albino** cōsule ꝓ dolū statū pacē extorsit **Romāis** sub iugū missis. Tandē **Mario** cōsule: et **Sylla** questore cōtra euz missis obrūcato ei⁹ exercituꝝ i teꝝ **Jugurtha** capit⁹: et ad **Mariū** cōsulē ꝓ **Syllā** deducit. Cōfecto itaq̄ **Numidie** bello **Jugurtha** **Romā** adduci iussus ē. Quī **Marius** (**Liui** teste) kalēdis ianua. **Jugurthā** ꝓ se uinctū adducēs cū glorioſo triūꝓho ꝓꝓbem ingre ditur. **Iam** ante et **Metellus** triūꝓhū de ipso egerat. Tandē **Rome** in carcere **Jugurtha** ipse ꝓstmodum strangulatus est.

M. Marius romanoꝝ ꝓsul uir genere ignobilis: sed magna scia: ꝓbitate: industria et ꝓtia militari ꝓstās: libidis et diuitiaz: victoꝝ his t̄pibus in sēatu clar⁹ impatoꝝ hēt. **Hic** teste **Plutar**. qui ei⁹ uitā descripsit: pauperē et mechanicū patrē noīe **Marius** habuit: qui cū primū in hispania sub **Scipiōe** militaret: fert⁹ ipsū cū bellicoso hoste manū conferentē illū āte impatoꝝ ora cōfecisse. ꝓtoꝝ postea factus **Juliam** ex i signi **Cesay** fāilia ortā duxit uxore. **Enius** **Cesar** fuit sororius nepos. post autem multa ꝓclara in bello gesta: cōsul designatus cōtra **Jugurthā** ipsū: ut ꝓmissum est uicit: ac eo **Romā** ꝓducto triūꝓhauit. Secūdo ꝓsul factus ꝓtra **cymbros**: q̄ mltos

Sotbet
5096 103

5098

5104

5105

Sorber

Romanorum duces cum exercitibus necauerant. Hi enim ex Theutonibus Ambrosibus aliisque gentibus multitudinem pene infinitam in Galliam reducere Italiamque irruerant: nec alicubi sedem ponere volentes donec Romam cum Italia euerterent eos omnes duobus primis preliis ad internitionem dedit: Accitus in adiutorium Catulli collega cuius ambo victores essent triumpharunt de Cymbribus: et tertium Rome proditorum appellauerunt Darii. Rex cum Sexto consul fuisset mutata fortuna a Sulla exul eiecit: et terra marique vagus per aliquod tempus fuit: tandem septimum consulatum attigit: et 17. die septimi consulatus mortem obiit.

Cicero philosophus et orator clarissimus anno. x. regni Sorber Eusebio teste Aprini nascitur ex matre Deluia: parte equestris ordinis ex Regio Dolcorum gener. Quo anno. Cn. Pompeius magnus etiam nascitur.

Iudeorum regni instauratio.

Don. 19.

5107

Aristobolus Jonathe filius anno. ii. regni Sorber. olympiade. 169. principatum. 5. loco apud Iudeos gloriose tenuit. Hic pontifex pariter et rex primus apud Iudeos supersit insigne. s. post. 484. iudaice captivitate. Hic in semetipsum et tres iuniores eius fratres consilio Antigoni fratris sui libidine dominandi in vincula proiecit. Qui fame tabefacti occubuerunt. Sed haud multo post diuinam in se sensit vindictam. Nam orbis acerbissimus ita eum inuasit ut sanguinem omnem laceratis visceribus euomeret. Quo quidem morbo cum per annum regnasset emisit spiritum.

Don. 20.

5108

Alexander qui et Taneus post Aristobolum pontificatum et regnum apud Iudeos suscepit. et regnavit annis. 27. Hic pontificatum administras (teste Comestore) crudelissime civibus suis praefuit. Nam obruncato fratre litore invidie mille seniores intra sex annos peremit. Quingentos quoque prostratos viros in plateis una cum vxoribus ac liberis patibulis affixit. Postea pace profecta quartanarum febrium morbo quem ex ocio contraxerat vitam finivit relictis byrcano et Aristobolo filiis. Sed regnum vxori Alexandre reliquit: que vivente adhuc viro populos humanitate sibi allegerat.

Romani a Gallis victi sunt.

5110

Danilius ac Cepio praefules anno. 14. regni Sorber. 5. 14. ab urbe condita (teste Orolio li. v. c. xix.) aduersus Cymbros et Theutonibus: aliasque Gallos ac Germanorum gentesque tunc ut imperium Romanum extinguerent conspirauerat a senatu missi sunt. Qui ab eisdem Gallis iuxta Rhodanum maxima cum Romanorum ignominia victi sunt. Siquidem Danilius ipse interfectus est. duoque filii ceteri. 80. Romanorum milia trucidata 40. colonorum milia trucidata sunt: ita ut ex omni exercitu decem tantum viri superfuissent qui tantae cladis nuntium Romanis afferre possent hostes binis castris potiti nona quadam atque insolita exercitatioe cuncta que ceperant pessundarunt: auxilium argentum in flumine abiecerunt. Lorice viros conscisse. Salere equorum disperdite: equi ipsi gurgitibus immerfi: boves laqueis arboribus suspensi: ita ut nihil prede victoribus nihil misericordie vitus cognosceret. Maxime tunc Romae non solum lucrum: verum et metus fuit: ne praefestim Galli Alpes transgredirentur: Italiamque diruerent.

Gallia Romanis vincuntur.

5112

Romani terrore percussi sequenti anno Darii consule (teste Orolio) contra Cymbros miserunt: quod denique iugurtha cum eodem exercitu veniens: propositis statim ordinibus praefestum cum eis praefestum. In quo ducem armatorum milia a Dario interfecta sunt. 80. milia capta: vix tria milia fugisse referunt. Deciso eorum duce Theutomodo: mulieres eorum praefestio: re a quo praefestum si vicisset consulere praefestum: ut si violata castitate sacris virgibus ac diis huiusmodi esset: vitam sibi reservaret. Itaque cum petita non impetrassent parvulis suis praefestum ad saxa collis cuncte sese ferro ac suspensio pemeunt. Darii vero et Catullus superioribus hostibus Romam redeunt triumpharunt.

Virorum doctrinis excellentes.

Horatius orator sui temporis princeps hac tempore state Rome floruit. Qui teste Quintiliano li. 5. de insti. ora. Ciceronis emulus fuit: et quoad vixit secundus. De quo sic refert Suetonius in praefestum. Horatius fuit orator clarus: sed delicatior quam vix decet: et forme non minus quam eloquentie studiosus. Nam quam speculo inconsulto praefestum in publicum. In illo se mirari: in illo vultum togamque praefestum praefestum. multa tamen monimenta scripto praefestum.

Turpilus Comicus admodum senex anno. xv. regni Sorber (Eusebio teste) Sym

Sotber

isse moritur. Cuius nulla apud nos extant opera: deperdita enim omnino sunt. Caius Lucillus satyraz scriptor olympiade. 170. hoc e. xvi. ano Sotber fm Euse-
biu neapoli morit. ano etatis sue. 46. Qui publico funere delat^o fuit. hic primus
inter latinos isignem satyraz promeruit laudem.

Ptolemeus Alexander nonus egypti rex ano. 509. iudaice captiuitatis .i.
171. olympiade egyptijs regnare cepit: z regnauit anis 10. hic Ptolemei
Sotber fr extitit. Nam pz huius moriens vxori z alteri que ipsa elegisset
ex filiis regnu reliqt. Illa at cu i minore filiu pnior eet: ppulsa e a populo maiorem
eligere. Cui priusq regnu daret vxore Cleopatrá sorore carissimá ademir: z mino-
re Seleuce ducere iussit. At Cleopatra m posteaq cu filio maiore anis. 17. (vt p-
missu e) regnasset: grauareturq socio regni filio Ptolemeo pplm i eu icitauit: z ex-
pullo eo exulare i Cypru coegit. Accersitoqz minore filio. f. Alexandro hoc i locum
fratris regē secū pstituit. Sz posteaq annis. 10. regnasset territus mris crudelitate
ipsam dereliquit: existimás sibi melius fore vitá securá ducere q̄ periculosu regnu
possidere. Vex m p legatos reuocare i regnu Alexandru studuit. Cui cu occultis in-
sidijs exitiu machinaret ab eodē occupata Cleopatra iterficii. digna qdē mortis
ifamia: q̄ z mrez thoro expulit: z duas sual filias viduas fecit: ac filios i exiliu egit.
Sz nec Alexandro fuit inultu parricidii. Na p̄perta mris monte a p̄plo i exiliu act^o
fuit: reuocatoqz Ptolemeo Sotber regnu reddidit. Qui neqz cu mre belluz gerere
voluisset. neqz a fratre armis repetere q̄ prior possedisset. Inde qz regnauit annis
8. Igitur Alexander regni Cyreneorum quod ei pz testamento reliquerat. berede
populo romano iustitudo decessit.

Alexander

513 86

Philipp^o vltim^o Syrie rex ano. 4. regni Alexandri regnare cepit: z regnauit anis .2.
Quo regnate Antiochus ei^o patru^o in parthos fugies Popeio se tradidit. P^o que
et Philippus captus fuit a Sabino p̄sule: z regnu Syrie i romanor ditionem ces-
sit. Et sic finitū e Syrie regnu i quo regnatu e sub. 17. regibus annis. 220. Quorum
nomina ista sunt.

517

Epilogus Syrie regum.

Seleucus qui z Picanor	1 an 31	Demetrius Sotber	10 an 12
Antiochus Sotbes	2 an 19	Alexander	11 an 10
Theus	3 an 17	Demetrius	12 an 3
Ballinicus	4 an 20	Antioch ^o Sidetes	13 an 9
Antiochus magnus	5 an 36	Demetrius	14 an 4
Ceranno	6 an 3	Antiochus Triph ^o	15 an 12
Seleucus Philopator	7 an 12	Antioch ^o Cyrecen ^o	16 an 18
Antiochus Epiphanes	8 an 11	Philippus	17 an 2
Antiochus Eupator	9 an 2		

Sociale bellum.

Picetes Vestini. Marci. Peligni. Maruicini. Samnites z Lucani p̄federati anno
9. regni Alexandri: teste Prolio i 3. graue bellu i italia p̄tra romaos assupserut. An-
de Caium Seruium pretorem legatum ad se missum apud Esculum occiderunt:
clausa ciuitate omnes ciues romanos in dicta cede iugularunt. Et hoc quide bellu
per quadriennium protractum e.

520

Sotber

Ptolemeus Sotber qui nuper a matre teste Justino. li. 39. eiectus fuerat:
per Alexandru ia occisa mre regnu egyptioz recuperauit. In quo iteruz re-
gnauit annis. 8. Ciues enim vt premissum e repulerant Ptolemeuz Ale-
xandrum propter matris interfectionem.

513 76

Sylla romanus Patricius anno. 3. ptolemei Sotber cum plurima i iugurthino bel-
lo edidisset facinora imperatoris gloriám a senatu reportauit. z athenas missus co-
tra Mitridate cesis de exercitu Mitridatis centuz milibus athenis potit^o e. hic
Plutarcho teste ac Salustio: ex antiqua Scipionum familia ortus oem vitam ab
adolescencia quibuscuqz flagitijs inquinata vsqz ad questurá duxit: qua sub Ma-
rio contra iugurtham adeptus e: in qua vitam penitus comutauit. Et vt dicit Va-
lerius carbenas Jugurthe manibus iniecit. Mitridate p̄pescuit. Socialis belli lu-

516

Sotber

ctus repressit. Cynne dominationē fregit. et **Darius**: qui olim se questorē fastidiē rat: ipsā illam prouinciā proscriptū et exulem coegit petere. Sui lit: eris grecis et latinis optime eruditus. faciēdus sacer: astutius glorie cupidus: sui securus. multarum rezz pecunie maxime largitor. aio grandis. ita vt dicat **Salustius**. **D**ubitari potu it: fortior an felicior eēt: **N**ā felix dici eo voluit q̄ de inimicis maritāis ul^o felicis fue rit: cū ex eis sex milia necari in vrbe iusserit: proscriptis quingentis et xij. milia in p̄ neste occidi fecerit. Postea dictator fact^o ita rep̄. suppressit: vt teste **Cicerone** in vj. **C**errinaz. **N**ō illo inuito nec bona: nec patriā: nec vitā retinēre possēt. Postre mo sicur **Plinius** nepos refert lib. de viris illu. ordinata repu. dictaturā deposuit. et sub priuata vita puteolos se contulit. **U**bi paulopost in morbū incidit: vlcere in intestinis oborto. **Q**uo tēpore tanta pediculorum vis toto corpore manauit ut nullo argumento cobiberi possent. Atq; hoc pacto mortem obist. **S**cripsit autem cōmentarios pulcherrimos. **N**am teste **Plutar.** vigesimumsecundum commētario rum librum biduo anteq̄ mortuus est scribendi finem fecit.

Prodigia dira fiunt.

Dira prodigia hisdē t̄pibus in italia: teste **Augu^o 3°** de ci. dei c. 31. et **Orosio** lib. v. c. 12. visa fuere. **N**ā canes: equi: boues: asini et alia queq; aialia hūanis vsibus subdi ta subito efferata: ac pristine lenitatis oblita. relictis dominis libera nagabantur. et omnium hominum spernebant accessum: non sine periculo aduentis.

Apod **Tarētinos**: cū panes p̄ cōuinia frangerent: cruoz e medijs panib^o quasi e vul neribus co:poz fluxit: p̄ septē et octinos dies grādo lapideus imixtis etiā testatū fragmētis terram latissime verberauit.

In samnitibus beneuentanis vastissimo terre biatu flāma prorupit. et usq; in icelum extēdi visa ē. **C**ōplures in itinere romāi uiderūt globū coloris aurei a celo ad terrā vsq; reuolui. maiorēq; rursū e terra in subline ad orientē sole ferri: ac magnitudie sua solē obtexisse. **N**ec multopost socialibus bellis intra italiā gestis: ciuile belluz exortum est.

Ciuile bellum.

Ciuiliū belloz romanoz inuituz seditiōes p̄no fuere **Tyberis.** et **L. Gracchoz** agraris legib^o cōcitati. **V**olebāt. n. agros populo diuidere: quos nobilitas possederat **S**ed iā vetustā inigtatē audere cōuellerē p̄nciosissimū ē vt res ipsa docuit. **C**erū vt p̄lixitate omittāus. **C**ū **Sylla** p̄tra **Bitridatē** ponti regē **Armenia** occupantē **Darius** a senatu dirigi affectaret. nec quod postulabat obtineret. **I**ndignabūdus **Sylla** urbē armatus ingredit. et **Sulpitium** interficit. fugat **Darius**: cōsulesq; alios ordinat. **S**ic reb^o gestis ad aciē profectus ē. **H**oc bellum ciuile **Suetonio** teste: qd̄ **Sylla** incepit per decem annos extractum: plusq; quinquaginta hoium milia consū psit. **E**t mortuo **Sylla** quieuit.

Bitridaticū bellū.

Bitridaticū belluz āno ab vrbe cōdita vt tradit **Orosius**. lxxv. regni āt **Sotber** an no. 4. nōdū sociali bello finito. **R**ome ēt ciuili bello durāte: qd̄ p̄ annos decem dilatū ē. et si minus infame. nō tamē p̄liis minus graue ceptū ē. **E**t qd̄ez de huiusmōi belli spatio uarie scriptū compimus: vtz abhinc ceptū primū fuerit. an tūc p̄cipue exarserint. maxie cū alijs. 30. alijs. 40. annis gestū ferāt. **S**ed q̄uis hisdē gesta tēporibus perplexis coaceruata malis exarserint. a nobis tamē speciatim. et si breuiter **B**itridatis vita percurrēda singula huius belli gesta proferentur.

Bitridates igitur rex ponti: de quo **Iustinus** libro. 1. 2. ep̄it. et **Apianus** alexandri nus: et **Plinius** lib. xxv. naturalis h̄sto. ac **Helius** lib. 17. noc. at. multa scripsere. **F**ilius **Pharnacis** pariboz regis: qui romanis amicissimus fuit. **D**ic apud **Syno pem** natus: educatusq; ac tandem sepultus perhibetur. **Q**ui cū puer parētib^o or batus eēt: principatūq; obtinuisset. mox vt adoleuit finitimos populos et scythas in ptātem suā redegit: et cū romāis p. 40 ānos variis euctib^o bellū gessit. **B**yrbinī am ac **Cappadocia** similiter adeptus. **A**siā: **phrygiā**: **paphlagoniā**. **G**allatbiam: et **Macedoniā** inuasit: multa et p̄clara agens p̄tia. **D**ia in mari dominatus ē: quoad **Sylla** cū intra paternos limites inclusit. **C**entū et sexaginta hominuz milia in bello habuit. et eisdem cū optimis ducib^o decertauit. **E**t **Sylla** quidē **Lucullo**: **Pom peioq;** uictus: sepenūero tamē magnas illis itulit clades. **L. Cassiū.** et **Q. Oppiū**

Sorber
 z. **A**ttiliū captinos sibi deditos palā circumduxit: quoad illuz qui totius belli
 cā fuerat interemit. reliquos Sylla tradidit. Vicit Symbriā ac **A**drenā. Cottaz
 quoq; consulatu illustrem: z. **F**abiū z. **T**riariū superauit. Ingeniuz illi ad res diffi
 ciles precellentissimū fuit. Victus sepe ab incepto mīne destitit. nec una via roma
 nos aggressus ē: cū celtis sedus inijt. Et **S**ertoriuz in hispaniā p. insidias misit.
 Siue at ab hostib⁹: siue ab alijs ferro impetitus z. sancius. nullo tamen ab ope cessa
 uit. Ferunt hūc duas z. viginti linguas (tot enim nationibus imperauit) notas ha
 buisse: vt quauisq; lingua eū postulasset eadē vis sibi redderet. Sanguinolētus
 tamen z. crudelis in oēs extitit. Nā matrē. fratres. z. tres ipuberes filios. totidēq;
 filias iterfecit. Statura ingenti fuit: firmaq; sepe ac optia ualitudine. **E**cum lit
 teris grecis imbutus ē. musice etiā operam dabat. Sobrietatis eximie: laborūq;
 patientissimus. Solū mulierum illecebris deuictus fuit his moribus. **A**ditridates
 cū mundum (vt ita dixerim) multis cl. dibus inuoluisset. ad ultimū desertus a suis
 z. filij fraude circumuentus ad ueneni confugit remedia. Quo tarde agente in cedē
 suā gallū quedā percussore renocauit. Qua percussione e uita discessit. Vixit **A**d
 tridates sexagintanoue annos: in quibus quinquaginta septē regnū tenuit. **C**on
 sensu **P**ompei regali sepulchro apud **S**ynopen conditus. **L**ucanus tamen uult
 ipsum ueneno extinctum fuisse. Unde in primo sic inquit.

Post cilicas ne uagos z. lassos pontica regis
 prelia barbarico vix consummata ueneno.

Sertorius patricius romanus his tēporibus dolo atq; audacia potēs in ciuili bello
 cū marianis partib⁹ fauisset. **S**yllā fugiens ex apbrica dilapsus in hispaniā belli
 colissimas gentes in arma excitauit. Ortus ē autē ex **A**uria sabinorū yrbe: educa
 tusq; honeste sub uidua matre. **A**dolescēs adhuc per eloquentiā potentiā in ciuita
 te comparauit. **P**ria eius militia sub **S**cipione ptra cymbros fuit: qui cū a romāis
 male pugnatū ē: amisso equo: z. uulnere in super. accepto. **R**hodanū fluuium cuz
 thorace z. scuto p. aduersus fluctus plurimū natādo traiecit. ita robusto z. exercita
 to erat corpore. **N**ec tamē ad honores p. uectus in militare audaciā remisit. sed co. p.
 suū periculis obiectās. z. fortitudis opera manu propria edens: tandē alitē amisit
 oculū: de quo etiā gloriari solebat: q. alij nō sic sepe virtutis sue testimonia secuz
 deferrent. sed torques: hastas: z. coronas domi relinquerent. **Q**um autem **S**ylla
 rerū potitus esset. confugissetq; in hyberiam **S**ertorius. **P**acianus a **S**ylla mis
 sus est: deceradi cū **S**ertorio gratia. **Q**uē non solū necauit **S**ertorius. verū etiā
 leius exercitū cepit. **T**igenūq; oppidū expugnauit. **F**ertur eni **S**ertorium: neque
 voluptate: neq; metu supari facilem fuisse: qui fortissimus in aduersis: modestus in
 secundis. **I**n improuisis uero casibus ita constans z. audax: vt oēs sui tēporis du
 ces anteiret. **I**n cūctis uero que uel ingenio: uel astu conficiunt. s. occupatione lo
 corū. p. uentione hostium: celeritate fallacijs quotiens expediret. p. fundissimus ar
 tifer. **Q**uibus rebus prestans a lusitanis dux eligitur. z. cum. 7. milibus ac quigē
 tis aduersus quattuor romanorū duces bellum gessit: sub quibus erant peditū cē
 tum viginti milia. **E**quitū. 7. milia. z. sagittariorū: sū. dibulariorūq; duo milia: quos
 omnes **S**ertorius partim occidit: partim profligauit. z. **A**etellum uirū amplissi
 mum ab obsidione lagobritarum abire coegit. **P**ost hinc **P**ōpeius cū eius exercitu
 ita contriuit: vt parum abfuerit quin interficeretur. **T**andem a **A**barco perpenia
 eius familiari principatum affectante. p. ditus in conuiuio occiditur **S**ertorius.

Viri doctrinis excellentes.

Plotius gallus philosophus z. orator acutissimus his temporibus floruit. z. prim⁹
 Rome latinam rhetoricam docuit. **U**nde **C**icero sic refert. **A**d memoria teneo pri
 mum latine docere cepisse **P**lotium quendam.

Pomponius historicus z. orator attellanarum scriptor per idem tempus (**E**nse
 bio teste) clarus habetur. **H**ic geographie libellum edidit in quo yrbiū distantias
 as z. loca queq; mensurat.

Lenoeus grāmaticus doctissimus. **S**u. **P**ōpei libertus hac tēpestate in p. cio fuit.
Qui iussu **P**ōpei cōmentaria in medicia arte que idē **P**ōpeius de victo **A**ditrida

Sorber

te in scrinijs regis cōpararet; i nostrū transtulit sermonē: que hūane vite nō min⁹
p̄fuere q̄ reip. victoria illa de **Bitridate**. Nā **Bitridates** iter reliqua igemij sui
magnitudine medicine curiosus. ⁊ ab oībus subiectis que fuere pars magna terra
rum singula medicinalia exquirens commentationum. harum ⁊ exemplaria effe-
ctusq; in archanis suis reliquerat.

Utracilius Plotus rhetor latinus. ⁊ ipse **En. Pompei** libertus ⁊ doctor per bec tē
pora secundum **Eusebium** scholam **Rome** aperuit.

Asclepiadem rhetorē ⁊ medicum his tēporibus claruisse **Rome** constat. Qui teste
Plinio in 7. natione prusicis fuit: q̄ primus fm eūdē li. 26. Rhetorice magister
dicit. nec satis in ea arte questū faciens. Unde ad alia sagacis ingenij. ⁊ ad medici-
ne artem se repente conuertit. Huius in medendi arte: sicut refert **Plinius** ex-
tant composita volumina.

Diodorus sardensis orator cognomento **Sonias** per bec tēpora in precio fuit: q̄ mul-
ta documenta conscripsit. multaq; certamina pro **Asia** concertauit. Accusatus au-
tem q̄ ciuitatem in **Bitridatis** amicitiam pelliceret: habita excusatione omnes ca-
lumnias diluit.

Demethiodorus rhetor ⁊ legisa apud **Calcedonē** agnoscit: qui e philosophica vita i
ciuile mutatus ē. ⁊ p̄pter elegantia. q̄q̄ pauper eet: clarū coniugiū apud **Calcedo-
nem** obtinuit. ⁊ a **Bitridate** reddēdo iuri p̄positus fuit. Sed postmodum legat⁹
ad **Tygranē** missus: cū recessisset inuitus remissus ē. ac reuertēs siue regis opera:
siue morbo decessit. sensitq; philosophicā uitam imprudenter se deliquisse: que si
neq; honores neq; opes cumulat: ac saltē periculis: molestisq; cōplurimis (vt ex-
pericūta didicimus) caret. Sepe. n. eorum ignominiosus est finis: qui nimium glie
cupidi sunt.

Ilum in Troia vastatur.

Simbria romanus questor his tēporibus **Ilū** vastat. Is questor cū **Galerio Flac-
co** cōsule aduersus **Bitridatē** missus: orta seditioe **Flaccū** occidit in **Bitbinia**: po-
tiusq; exercitus **Ilū** venit. Unde cū tanq̄ latro excluderē: admoto ad urbē exer-
citu. 11. die eam cepit. Sed gloriant: quod tam cito eam urbem cepisset. Quidam
Ilensis nomine **Agamemnon** respondit. Non enim hector aderat: qui pro pa-
tria pugnaret. **Sylla** uero cum **Simbriam** obruncasset: **Ilenses** multis consola-
tus est beneficijs. Deinde **Julius Cēsar** de his curam maximam suscepit.

Dionysius

68 512

Ptolemaeus **Dionysius** vndecimus **Egyptiorum** rex: anno. 527. iudaice ca-
ptiuitatis: hoc ē. 175. olympiade **Egyptis** regnare cepit: ⁊ regnavit annis
triginta: de quo nil memoria dignuz comperimus. Eius anno primo **Syl-
la** **Romam** obtinuit: ⁊ post biennium moritur. Nam paulo ante **Sylla** apud **atbe-
nas**: vt predictum ē **Archeleum** ducem **Bitridatis** ita deuicit: vt centuz milibus
occisis: ipse triduo in paludibus delituisset. Quo cognito **Bitridates** pacē petiit.
Cui **Sylla** concessit vt minus periculi a tergo habens: securus ad bellum ciuile
properaret. Nam **Marius** nuper fatigatus **Romam** ingressus multos nobiles
occiderat: senatum proscripserat. domum **Sylle** euerterat. Quapropter commo-
tus **Sylla** urbem ingressus tot hominum milia cōsumpsit: aut proscripsit: vt **M.
Catullus** **Sylle** diceret. Quz quibus tandem picturi sumus: si in bello armatos in
pace inermes occidimus.

Ciuilis belli finis.

513 **Seruilio**. P. ⁊ **Apio Claudio** creatis consulibus anno. 2. regni **Dionysij** (P. Rosio te

Bionysius
 Nevisus ē Sylla priuatus: ob quod emoritur. Quo mortuo conclusa sunt duo su-
 nestissima bella sociale italicum: et ciuile Syllanum. Que quidem bella per
 decē protracta plusq̄. cl. romanoꝝ milia proscripserūt: tantumq̄ lectissimo: ū viro-
 rum ac vernaculoꝝ militum. Roma propter ciuile bellum perdidit: quantum in
 ea superiori tempore cum se iam aduersum Alexandrum magnum circumsperet ī
 discretis etatis census inuenit. Preterea viros consulares vigintiquattuor: p̄so-
 lares sex. Edilitios. 8. Senatores fere ducētos absq̄ in vniuersis totius Italie
 populis: qui passim nece consideratione deleti sunt.

Bruti secundi mors.

Lepidus Mariane partis assertor: mortuo Sylla aduersus Catullum Sylle duceꝝ
 assurgens rediuitinos belloꝝ cineres suscitauit. Bis tūc Acie certatum compluri-
 mi Romanoꝝ iam ipsa paucitate miseroꝝ: et adhuc illo furore infantium cesi
 sunt. Albanozum ciuitas obsidione oppugnata: atq̄ excruciatā fame vltima mise-
 rabiliū: reliquiarum deditioe seruata ē. Ubi tunc Scipio Lepidi filius captus
 atq̄ occisus fuit. Brutus ī Cisalpinam galliam fugiens: persequente Pōpeio ap̄
 Mutinam interfectus ē. In cuius vr̄bis foro Brutus vt vidimus adhuc extat sepul-
 crum. Ita hoc bellum ciuile non magis clementia Catulli: q̄ tedio Syllane cru-
 delitatis: vt ignis in stipula eadem celeritate qua exarsit euauit.

Alexandra vxor Alexandri Iudeozum regis: mortuo Alexandro. 4.º regni Biony-
 sij tertio loco regnare cepit: et regnavit annis. 9. Huius tempore iudeos rerum cō-
 fusio et varie clades oppresserunt. Hyrcanum primogenitum suum pontificem ma-
 ximum mor declarauit: indicans eum (eo q̄ modestior esset) futurum regem. Ari-
 stobolum vero iunioꝝ filium: quia feruentis animi videbatur viuere priuatum
 coegit. Eo tempore orta ē heresis Phariseozum: quozum consilio vtebatur in om-
 nibus. Alexandra ad optimates iudeozum quoscūq̄ vel exilio: vel morte dānaret.
 L. Lucullus anno. 6.º Bionysij. 175. olympiade (teste Eusebio deuicta) Armenia:
 Mesopotamia: et Misibi cum fratre regis capta: primus Rome imperator appel-
 latus ē hic (Plutarcho teste) auunculum habens Metellum Numidicum grecis
 ac latinis litteris primo operam dedit: ita vt in vtrisq̄ posset ornate dicere et Syl-
 la ad eum rerum suarum commentaria scripserit. Scripsit autem oratione greca:
 Marficiū bellū: in quo iuuenis multa audacie et grauis p̄siliū facinora declarauit:
 cuius constantia ductus. Sylla tantū sibi auctoritatis et virtutis tribuebat: vt nisi
 quod fortiter strenueq̄ agendū foret Luculli opera vteretur. Mortuo vero Syl-
 la cum. M. Cotta hoc ipso anno consul declaratus ē. Et cum ambo aduersus Mi-
 tridatem perrexissent: atq̄ infelicissime a Cotta pugnatū eēt Lucullus cuz par-
 uo exercitu Mitridate adeo late p̄siliū gavit: vt trucidatis milibꝝ sex equozum milia. 15.
 milia viroz: et innumeram iumentoz multitudinem ceperit: ac nō multo post cuz in
 fugiētes hostes incidisset: circa. 30. et ministroꝝ et militū milia perdidit. Deinde cō-
 parato sibi Mitridates exercitu ipsum pene totū amisit: et ad Tygranē in armenia
 confugit. Lucullus autem interim Caldeos: aliosq̄ populo subegit. Et assumptis
 tantum quindecim milibus contra Tygranem profectus: ipsum commissa pugna
 superauit. in fugamq̄ vertit. Nec multo post congregatis ducentis quinquaginta
 virozum milibus Tygranem cum Lucullo qui vigintiquattuor cohortes habebat
 dimicans vltra centum milia peditum ex Tygranis exercitu occisa sunt. Equites
 pauci admodum effugerunt: vulneratis centum romanis: et quinq̄ interfectis. Lu-
 cullus autem capta Tygranis vr̄be multas opes inde abstulit. Congregato etiaz
 q̄rto Tygrāes cū tribꝝ regibꝝ exercitu et supatꝝ salutē sibi fuga p̄parauit: i quo p̄lio no-
 biliores ex barbaris iterier: q̄bꝝ victorij elatus Lucullꝝ ad subuertēdū Tygranem
 p̄scēdere istituerat: cū hyems supuēit. Verū cū postea a militibus odio haberetur:
 nil ultra ab eo actum est. Sed abrogatum ē ei imperiū: et Pompeio mandatuz.

5155

5137

Dionysius

Ha propter Lucullus indignatus sponte ab republica se abdicauit: et reliquū vite tempus ad litteraturam quietemque contulit: quod omnes opes: quas bello quesierat parum utiliter consumpsit. Nam tantas huius ferunt fuisse delicias: ut inter ornatos regū conuiuias Luculli dinumerarent in primis. Quod quidem in hoc conicere par est: quod de illo precipuum memorie mandatum est. Unde die quadam Pompeius et Cicero Lucullum ex ocio in foro sedentem conuenerunt. Quo ex more salutato Cicero: Columus inquit apud te cenare hodie: hac conditione ut nil noni nostri causa: parari iubeas. Quod Lucullus recusauit: sed in posterum diem parari sibi conuiuium postulauit. Illi autē nolle differre omnino: neque aliquid secreto familiares ei potestatem alloquendi concedere. Hanc tamen illi postremo gratiam prestiterunt: ut illis audientibus vni ex familiaribus domus eius diceret: Hodie in Apolline cenabit. Quo audito famuli festim intellexerunt: quali ornatu: quoue sumptu conficiendum esset conuiuium. Consueuerat enim (Plutarcho teste) precis quinquaginta milium in Apolline parari. Que cum sic acta fuissent stupore quodam Pompeius et Cicero in tanta epularum abundantia mirati sunt. Erant autem Lucullo conuiua nouo semper diuitiarum apparatu preparata tandem cum obiisset eius funeralia in Tusculano agro celebrata sunt.

Cerasa in Italiam delata sunt.

Hic teste Hieronymo ad Barcellam de muneribus acceptis Cerasum fructum primo ex ponto Romam detulit.

Hyrcanus Alexandri Iudeorum regis ex Salina siue Alexandra filius vigesimus tertius Iudeorum pontifex mortua Alexandra matre sedit annis. 24. Verum inter Hyrcanum et Aristobolum fratres magna de regno questio suborta est. Aristobolus quidem collecto exercitu in campis Pericontinis vicit Hyrcanum fratrem moxque in discordias venerunt hoc pacto: ut scilicet Aristobolus regnaret. Hyrcanus sub eo quibuslibet honoribus fungeretur. Verum Hyrcanus non contentus ad Aretbam Arabum regem noctu confugit: dolo se circumuentum asserens. Unde collecto exercitu Hierusalem obsedit. Sicque in hunc modum contententes occasionem prebuerunt romanis inuadendi Iudeam. Pompeius itaque Hierosolymas veniens capta vrbe: reueratoque templo usque ad sancta sanctorum accessit. Qui Cornelio fausto Sylle filio in ingressu ceteros precedente prophanauerunt templum equis in porticibus stabulatis. Post quem excessum Pompeius: qui eo usque fortunatissimus in bellis fuerat usque vicit. Potitus igitur Iudea Pompeius sub tributo: Hyrcanusque pontifice declarato Aristobolus: duosque filios Alexandrum et Antigonom: totidemque captinas filias abduxit. Deinde Antipatrum Herodis Ascalonite filium procuratorem Palestine fecit.

Pompeius vigintiduos reges vicit.

si 40 Pompeius his temporibus deuictos multa celeritate Piratis impator contra orientis reges designatus est. Nam Mitridatem regem in Armenia minore nocturno prelio vicit: eiusque maximam cladem intulit. Mitridates cum vxore et duobus comitibus fugit: deinde Tygrani regi Armenie graue bellum intulit: eumque in deditioem coactus recononauit cum coronam deponeret: pecunia: tamen parte mulctatum. Post Albanorum regem prudenter victum: rogatus in deditioem accepit Armeniam minorem victam Beiotharo Gallathie regi donauit: quia socius bello mitridatico fuerat. Itures et Arabes vicit. Scamur autem Syrie presides deputauit. Iudeos captis Hierosolymis tributarios fecit. Pugnauit itaque Pompeius ea vice in oriente cum vigintiduos regibus: quorum omnium victor administratione Syrie et Iudee Scamuro commissa in Asia se recepit. Et cum Romam Ciciliam pararet Alexander Aristoboli filius ex itinere fugiens Alexandrii Hyrcanisque oppida munitissima obtinuit. Ex quibus magna manu collecta populabat Iudaicam regionem. Reuersus autem Romam Pompeius magna gloria triumphauit: de Piratico: Mitridatico et alijs coplurimis bellis: in quo triumpho sicut scribit Plinius. translata fuit statua argentea Pharmaciae potius regis et Mitridatis patris: necnon et currus aurei et argentei: in eo quoque triumpho tulit Pompeius alueum cum gemis duabus. Et lunam auream pondi. 30. lectos tricliniales tres. Vasa ex auro et

Dionysius

gemma ab eorum nones. Signa aurea tria. Virina tria. Coronas ex margaritis trigintatres. Pontem aureum quadratum cum cervis leonibus: et pomis omnis generis: et musas ex margaritis. Hec omnia Pompei victoria in urbe inuexit. Sue re etiam in eo triumpho: ut Plutarchus inquit regiones. Pontus videlicet: Armenia: Cappadocia: Paphlagonia: Bedia: Colchis: Iberia: Albania: Syria: Licia: Mesopotamia: et ij qui circa phenicem et Palestinam incolunt. Iudei et arabes et ceteri quotquot terra marique ab ipso debellati fuerant. Inter hec notabantur castella mille capta. Ciuitates ferme nongente. Naues octingente. In eo triumpho captiui ducti sunt: post pyrratarum principes Tygranis filius cum uxore: filiaque. Rex iudeorum Aristobolus. Adiridatis soror cum quinque filiis. Scytharum multe mulieres albanarum et hiberorum ac regis comagenorum obsides ducti. Hic triumphus maximus ac splendidissimus fuit omnium: quod hactenus Rome fuerunt. Hec autem omnia anno ab urbe condita 690. Junio Syllano: et L. Aurena consulibus gesta sunt. Ereticum bellum eo tunc a Metello Cretico confectum fuit: qui etiam triumphauit. Sed huius triumphus impar extitit Pompei triumpho.

Catiline coniuratio contra Romam.

A. T. Cicero anno 18. regni Dionysii olympiade 179. consul creatus Catiline molientis turbationem patrie compressit tumultum: de qua coniuratione Salustius ac Livius optime scripserunt. Erat Lucius Catilina (teste Salustio) nobili genere natus: magna animi ac corporis vi: sed ingenio prauo. Huic ab adolescentia bella instamina: cedes: rapine: discordia ciuili: grata fuisse: Ibiq; iuuentutem suam exercuit: animi audax: subdolos: varius: cuiuslibet rei simulatoz. Hic denique flagitiosissimus omnium flagitiosorum et facinorosorum: tanquam stipatorum catberuas circum se semper habuit. et his fretus socijs. Catilina ad opprimendam rempublicam consilium cepit: cum ei maxima spes esset consequendi consulatum. Sed propalata coniuratione: detectisq; coniuratorum nominibus. Lentulus ex clarissima Comeliorum gente ortus. penes quem fuerat imperium consulare: magistratu a senatu primo abdicatus. Inde Serbegus Stratiolus Habinius. Leparius Senatorij ordinis viri decreto senatus in carcere missi una cum ipso Lentulo laqueo strangulantur. quod ubi Catilina cognouit: in transalpinam galliam fugere cogitauit. Sed ipsum Antoni cum legionibus persequens inter peritissimas legiones perdidit. Sicq; Ciceronis virtute respublica seruata est.

Cesaris gesta in Germaniam.

L. Julius Cesar anno ab urbe condita 693. qui est annus 26. regni Dionysii consul una cum L. Bibulo creatus: cui Gallia transalpina et Illyricum cum decem legionibus decernitur: cum quibus per annos ix. grauissima bella perfecit. Verum hac historiam Suetonius plene explicuit: a qua nos competentes portunculam excerpimus.

Beluicorum igitur anios gens galloz fortissime ea vel maxime causa perpetuo pene cum germanis altricabant: a quibus tamen Rheno flumine dirimunt. Ogertho rex quidam princeps gentis spem totam inuadendi gallias accederat: quo ceteri optimates correpto: et ad mortem coacto cohibere: tamen semel animatas in preda nequiter: quod coniuratione facta ac die dicta exultis vicis: domibusq; suis: ne quod desiderium ex spe reuertendi foret. pueri sunt: quos cum apud Rhodanum obuios Cesar habuisset: magno difficultate prelio vix vicit: et ad deditionem coegit. Horum fuit cum primis progressa est multitudo beluciorum: thuringioz: lathobogioz: rauracoz: et boiorum vtriusq; sexus ad. cl. vij. milia in illo prelio ceciderunt: ceteri in terras proprias remissi sunt.

Postea Cesar contra Ariobistum regem excitante inuehenteq; incredibiles germanorum copias: quibus nuprimus galloz copias se segesse iactabat. apud sequanos vicit: cum diu exercitus Cesaris germanorum multitudinem et virtute perterritus pugnam detraxisset. Ariobistus in germaniam arrepta nauicula aufugit. Uxores ei due: totidemq; filie capte sunt. Fuit autem in Ariobistum exercitu Arcides: Barcomenes: Triboci: Oageones: Nemetes: Edules: et Sueui. Pugne magne grauis ex Pbalange germanorum fuit: quam coacto in unum agmine se vtriusq; super capita cotextis ad irrumpendam romanam aciem tuti vndique prestulerat. Sed postquam aliqui romanorum militum agilitate: audaciaq; ingressi productam soluere testudinem: scutisq; sigillatim velut squamis reuulsi

1141

1147

Dionysius

umeros perfoderunt. Territi hostes nouo mortis periculo mortem terribilem dissoluere compagem: exinde in fugam versi per .30. passuum milia insatiabiliter cesa sunt. Neq; haberi numerus potuit germanorum: vel quantus pugne affuerit: vel quantus fuerit occisorum.

Deinde (teste Eutropio) facto ponte Rhenum transgressus Sueuos: quorum centum pagi erant: perdomuit. Inde omnem Galliam: qui inter alpes flumen Rhodanum: Rhenumq; et oceanum britannicum est per nouem annos subiugauit. In quibus de uictis britannicos quibus usq; tunc romanorum nomen incognitum erat acceptis obsidibus tributarios fecit. Inter tot successus ter tantum male pugnatum est. Romanusq; reuersus triumphauit.

Crassi victoria et mors.

§148

Crassus Pompei collega et consul post mortem Gabini anno .2. regni Dionysij missus est Syriæ præses: ut Partbos rebellantes reprimeret. Hic (teste Orosio libro sexto capitulo .18.) insatiabilis cupiditatis erat. Qui audita Hierosolimitani templi opulentia: quam Pompeius intactam reliquerat: in palestina diuertit: Hierosolimam adit: templum peruadit. Opes duorum milium talentorum diripuit. Inde per Mesopotamiam tendens in Partbiam quocunq; iter habuit socijs ciuitaribus auxilia indixit: præcia exegit: moxq; ut Euphratem transijt. Cæcesnem legatum a rege Partborum ad se missum obtinuit: quo uehementer increpitus est: qd contra sedes Luculli et Pompeij auaritia ductus Euphratem transierit. Quamobrem sine mora futurum esse: ut pro Partbico: Serico: ferro oneretur. Itaq; cum prope Lara venturus esset Partbi subito ingruentes cum Syrena et Syllacia prefectis sagittis romanos opprellere. Cecidere ibi plurimi senatores aliquot etiaz consulares et pretorij uiri. Crassus quoq; Crassi filius lectissimus iuuenis in acie occisus est. Præterea quattuor cohortes cum legato deprehense interfecte sunt. Syrenas rapto equitatu Crassum persecutus est: eumq; circumuentum: ac frustra colloquium eius petentem interfecit. Verum varie quidem de Crassi morte apud historicos sententia feruntur: quas breuitatis causa omittimus.

Virii doctrinis excellentes.

M. Surlus poeta cognomento Baculus Cremonensis (teste Eusebio) his temporibus clarus habetur.

L. Lucretius poeta per hec tempora floruit. Qui postea amatorio poculo in furorem versus cum aliquot libros per interualla insanie conscripsisset: anno ætatis sue .43. propria manu interfecit: hos postea libros Cicero emendauit.

Apollodorus Pergamenus grecus orator Callidij et Augusti præceptor: hac tæpestate cognoscitur: hic artes inuenit: et Apollodora sectam introduxit: cuius discipulus memoratu dignus fuit Dionysius cognomine Atticus: qd sermones et historias scripsit.

Theophanes rerum scriptor natione Aithylenus: Rome per hec tempora in præcio habetur. Qui magno Pompeio admodum familiaris: res eius gestas posteritati commendauit: et grecorum omnium clarissimum se exhibuit: cuius filius. M. Pompeius Cæsari quoq; Augusto postmodum carus fuit. A quo Asiæ curator constitutus est: et postea inter primos Tyberis familiares locum obtinuit.

Mitridates philosophus Pergamenus. his temporibus floruit: qui postea contracta cum Julio Cæsare amicitia ad id honoris peruenit: ut Bosphori rex efficeretur.

Catullus poeta (Eusebio teste) hoc tpe claruisse constat anno .23. regni Dionysij: ætatisq; sue .30. anno Romæ mori. Hic patria veronensis amatoria carmina scripsit.

M. quoq; Callidius orator: qui primo bello ciuili postea cesarianas partes secutus: cum togatam galliam regeret: apud Placentiam defunctus est.

Curio promptus et popularis orator: his temporibus Rome floret. Qui deinceps in Aethiopia pudore amissi exercitus mori maluit qd euadere.

Biodorus Siculus grece scriptor: historie etiam agnoscitur.

Tullius Romanorum consul cognomine Marcus et Cicero prius maximus et oratorum princeps: cuius vitam Plutarchus scripsit hoc tæpe claruit. Volscorum quidem genere natus: patrem Tullium: matrem uero Albiam habens: cum per ætatem sapere cepit extemplo magnitudine ingenij equales suos ita excelluit: ut pleriq; graues ad

Bionysius

5148

eum visendū p̄ficiērent. Prima eius p̄mendatio circa poeticā eluxit: in qua libellos quosdā edidit. Post crescētibus annis mox solutā orōnem nature sue consentanea; adamanit: puerilib⁹ studijs pactis philosophiē et iuri civili operā dedit. Post hec s̄b Sylla militavit: deinde creatus p̄sul vna cum L. Antonio Marci Antonij oratoris filio fuit. Et ille p̄sulat⁹ gloriosus: p̄ quē Cicero patrie p̄ prim⁹ omnium ap̄pellatus ē. Hic prim⁹ philosophiā antea nostris litteris incognitā explicavit et plurima v̄ba ad v̄sum patrij sermonis adiūxit. Hic p̄cepta priusq̄ v̄lli nostri doctius q̄ v̄lli greci patefecit ac docuit. Vñ li. x. codicis scribit: q̄ Tullius fuerit flos et tuba romani eloquij. Hic deniq; ex ingenij sui felicitate et nature munere cōplurima scripsit: inter que hec habent p̄stabilia opera videlicet: s; multo plura edidit.

De amicitia	li i.	De synonymis	li i.
De senectute	li i.	De gloria humana	li i.
De paradoxis	li i.	De laude Catonis	li i.
De philippicis	li i.	De pronosticationibus	li 2.
Tusculanarū questionū	li 5.	De cōsolatione	li i.
Inuectivaru;	li 6.	De responsis	li i.
Bonorum et malorum	li 5.	Rhetoricorum etia;	li 5.
De diuinatione	li 2.	De eadem re	li 2.
De mundi creatione	li i.	Commentarii sui p̄sulatus	
Dialogorum	li i.	grece scripti	li 5.
De partitione orationis	li i.	De somno Scipionis	li i.
De agricultura	li 8.	Uersibus	li 5.
De iustitia et iure	li i.	Ep̄lax q̄ hodie extāt	li 36.
Gerrinarum	li i.		
Inuectivaru; p̄tra Salustiu;	li i.	De sententijs eius has dūtaxat excerptissimas.	
Inuectivaru; p̄tra Catilinā	li i.	Virtutis ois laus i actione consistit: a qua tñ se	
De re militari	li i.	pe sit intermissio: multiq; danī ad studia red-	
De officijs	li 3.	dit. Scire debem⁹ q̄ in terrā gignūt ad vsu; ho-	
De oratore	li 3.	minū creati. Hoies hac cā fuisse generatos vt	
Rhetoricorū	li i.	ip̄i inter se alij alijs p̄desse possint. Duos hic	
Orationum	li 3.	filios habuit ex Verētia: Tulliolā. s. et Mar-	
De legibus	li 3.	cū. Ex Tulliola et duos generos summe no-	
De natura deorum	li 3.	bilitatis viros habuit: q̄ ex parte mortua; ma-	
De fato	li 3.	ximū dolore Tullio intulit: p̄pter qd̄ Cesar	
De republica	li 6.	ad eius leniēdū dolozē libru; p̄solatoriu; ei ex	
De academicis	li i.	Hispania misit. Demū anno etatis sue. 62. se	
Topicorum	li i.	cūdū Eutropiū ab Octauiano Augusto āno	
De consilijs	li 2.	p̄ regni sui; s̄b spe p̄cordie ad placitū Antonij	

dicat Octavianū Augustuz adhuc adolescētē fouebat Tulli⁹ s̄b specie reip. p̄mouē de p̄tra Antonij malitiā: sed Augustus Cesar permisit Antonij occidere Cicero nē: quasi quadā p̄cordie p̄actione. Cū igit Antonius linguā Ciceronis abscidisset: qua multas contra eum dictauerat inuectiuas. Respondit Cicero: Nil agis Antoni: scripta diserta manent.

M. Porcius Cato posterior Catonis supioris p̄nepos Stoic⁹ p̄bū: quē Uticen ses qdā appellāt: q̄ se apd̄ Uticaz interfecerit hac tēpestate Rome claruit: q̄ ita doctine cupiditate flagrauit vt ne in curia qdē du; senat⁹ agere tēperaret: quo min⁹ grecos libros lectitaret. hac industria vt ostēderet alijs tēpora deesse: alios supesse ip̄ibus. Hic docuit rēp. v̄tutib⁹ magi q̄ armis tuēdā eē dicēs: Nolite (ingt) existimare maiores n̄ros armis rēp. ex pua fecisse magnas: si ita eēt: mltō maiorem eam nos haberemus. Quippe quibus sociozum ciuium; p̄terea armorum: atq; equorum maior copia q̄ illis est. Boni industria; forts instum imperium: animus in consuendo liber: neq; libidini: neq; delicto obnoxius. Pro his nos habemus luxuriā atq; auaritiā: publice egestatē: priuatā opulentiā laudam⁹: diuitias seqmur: inertiā inter bonos et malos discriminē nullum: omnia virtutis p̄mia ambitio possidet.

Dionysius

Hic quanto humanam gloriam fugiebat: tanto magis illum gloria sequebatur: qui inter cetera sue virtutis opera ad humane vite institutionem et bicam moralem cum suis rationibus in libris proposuit: ex quo prius ille liber Metrius: quod parulis legitur exceptus est. De sententijs huius Catonis hac memoria digna habemus. Humana vita proprie veluti ferrum est: si exerceatur: conteritur: si non exerceatur: rubigine consumitur. Hic tandem teste Augustino primo de civitate c. 24. seipsum occidit victoriam Cesaris impatienter ferens: eiusque subijci nolens.

Rigidus figulus pythagoricus et magus his temporibus Rome floruit: qui cognomen ab Argumeto quodam de rota figuli sortitus est. Quidamque ut Augustinus v. de ci. dei. c. 3. scribit de geminorum valitudine dissimilium coram eo disputantes: statim Rigidus figmentum de figuli rota in medium adduxisse ferunt. Dum enim rotam figulari in quanta vi potuit intorsisset: currente illa bis numero de atramento tanquam vno eius loco summa celeritate percussit. Deinde inuenta sunt: que fixerat desistente motu non paruo intervallo rote illius extremitate distantia. Sic inquit Rigidus in tanta rapacitate celi etiam si alter post alterum tanta celeritate nascatur quanta rota bis ipse percussit: in celi spatio plurimum est. Hinc sunt inquit quaecumque dissimilima perhibeantur in moribus: casibusque geminorum. Hic vero Rigidus postmodum exilio damnatus anno. 4. imperij Cesaris mortuus est. In grammatice enim ita doctus extitit: ut Silius eum arbitretur iuxta. D. Garronem omnium doctissimum fuisse. Eius tamen scripta non in vulgus prodierunt: propter eorum subtilitatem ac obscuritatem tanquam parum utilia.

Cleopatra

49 siso

Cleopatra Dionysij Auletis filia anno iudaice captivitatis. 478. olympiade autem. 152. Egyptijs regnare cepit: et regnavit annis. 22. Huius ut premissum est pater Auletis Dionysius omnium flagitiosissimus fuit. Nam illius propter eius flagitia Alexandri exegerunt: cui cum tres filie essent: vna natu gradiorum loco patris reginam constituerunt: et alias infantes regno eiecerunt. Regina autem Archelau quendam Archelai Pitridatis filium sibi accersitum matrimonio copulatai rex declaratus est. Interea Auletis Romam profectus a Pompeio suscipitur: et senatus commendatur: necnon et de reductione eius agit: de iniuriaque expulsionis regis ultionem suscepit. Ptolemus itaque Auletis senatus decreto per Gabinum in regnum reductus est: que statim Archelau et eius filiam interemit. Sed non multo post et ipse morbo absumptus est relictis duobus filiis et totidem filiabus: quibus Cleopatra hec gradiorum erat. Alexandri autem et puerum natu grandiorum ac Cleopatram regno profecerunt. Hunc puerum Pompeius ex senatus consulto tuendum suscepit. Sed pueri familiares mora seditione Cleopatram eiecerunt: que statim cum sorore in Syriam secessit. Interea cum Cesar Egyptum peruenisset adolescens: qui Pompeium obruncaverat: etiam Cesari bellum intulit: a quo tandem superatus cum universo eius exercitu interfectus est: quo interfecto Cleopatram etiam Cleopatram cum qua consuetudinem habuerat ab exilio reuocata Egypti reginam constituit. Post mortem vero Cesaris: et res in Philippis gestas. Antoni in Asia profectus Cleopatram reginam summis complexus est honoribus: adeo ut eam in uxorem acciperet: filiosque ex ea susciperet. Ambo et in attico bello fuerunt: ambo fugerunt: ambo denique ab Augusto peruersi sunt. Nam Antoni Augustus in Nicopoli urbe capta coegit sibi ipsi manum inferre Cleopatramque ut viva in potestate sua veniret: que paulo post et ipsa in vinculis alias in sepulchro Antoni viri sui clam admoto aspidis morsu occidit. Sub qua lagidarum imperium eversum est: quod annis. 306. scilicet. 13. regibus permansit: quorum nomina et tempora ista sunt

Epilogus Regum Egyptiorum

Alexander magnus	1	an	2	Pto. Evergetes	8	an	29
Ptolemus lagi filius	2	an	40	Pto. Gotber	9	an	17
Pto. Philadelphus	3	an	38	Pto. Alexander	10	an	10
Pto. Evergetes	4	an	25	Pto. Gotber iterum	11	an	8
Pto. Philopater	5	an	16	Pto. Auletis vel Dio.	12	an	30
Pto. Epiphanes	6	an	27	Cleopatra	13	an	22
Pto. Philometor	7	an	35	Et sic Augustus Cleopatra sublata furentem Egyptum composuit.			

Cleopatra

Bellum Cesaris ac Pompeij.

Et tēpore āno. s. primo regni Cleopatre ciuile bellū surrexit execrandū et lachrymabile quo preter calamitates que in plijs acciderūt: etiā populū romāi fortuna mutata ē. Julius enī Cesar victor e gallia regrediēs poposcit alterū cōsulatū absenti sibi decerni. Cōtradictū ē a Marcello p̄sule adnitere Pompeio. decretūq; est a senatu vt Cesar non nisi dimisso exercitu in vrbe veniret. et ex Marcelli auctoritate ad legiones que ad Luceriā erāt Pōpeius missus ē cū impio: p̄pter quaz infuriā cesar granī puocat⁹ aduersus patriā bellū sūpsit. Cū cōsules cū Pōpeio senatusq; oīs necnō et vniuersa nobilitas in apuliaz fugit. At Cesar vacuā vrbe ingressus dictatorem se fecit. et Emiliū Lepidū magistrū equitū dixit. et statim in Brundisium vbi erant cōsules cū senatu p̄cessit: q̄ metu Cesaris trās mare Ioniu in græciā pfugere. Tūc Cesar liberā habēs italiā Romā regressus vt populū leniret: multaz annone ex Sardinia Siciliaq; in vrbem conuexit. Post hec Cesar hispanias petiit. ibiq; pompeianis exercitibus superatis Romam regressus est.

Cūq; Cesar Europe q̄to potiret imperio: traiecit in Græciā: vbi Pōpei⁹ et oīs senatus p̄ reb⁹ gerēdis constiterāt: ad que vniuersi oriētales reges cōuenerant ut senatus i auxiliō foret. Quo cū Cesar uēisset: Pompeiū obsedit: ibiq; euz eodē dimicans magna accepta clade fusus ē cū oī exercitu. et supuēntis noctis bñficio euasit illesus. Pōpeius vō Cesaris testimonio victor: p̄sequētē reuocauit exercitū. Bilitū aut cesareoz. 4. milia. xxij. centuriones: equites romāi cōplurimi in eo bello occisi sūt. Cesar vero citato agmine p̄ Epyz in Thesaliā perrexit: que Pōpei⁹ euz maximis copijs secutus ē: ibiq; vtrinq; struuntur acies. Pōpei⁹ octoginta octo cohortes triplici ordie locauit. Suerūtq; peditū. 40. milia. egtes in sinistro cornu sex cētī. in dextro quingēti. Preterea reges multi: scatores: egtesq; romāi plurimi abiq; leuis armature magna copia. Cesar similiter octoginta cohortes triplici ordine disposuit: cui fuerūt min⁹ q̄. 30. peditū milia. equites mille. Videre ibi et gemere erat contractas romanoz vires in cāpis pharsalicis ad occisionē mutuā cōstitisse: quasi concordia (teste Orofio) rexisset. Nulli populi: nulli reges ferre potuissent. pugnum tamē est ingēti p̄tentioē. Quinq; diu vtrinq; dubia sorte cedere: atq; ex vna pte Pompei clamaret. Parce ciuib⁹: nec tamē faceret. Ex alia vō pte Cesar idē faceret quo vrgeret: dicēs. Miles faciē feri. Tādē Pompei fusus ē exercit⁹: et castra direpta. Quo facto statim Pompei⁹ Alexandria petijt: vt a Ptolemeo auxilia acciperet: cui p̄pter tenerā ei⁹ etatē tutor a senatu dat⁹ fuerat. Vex Ptoleme⁹ fortunā magis q̄ aicitā secut⁹: Pompeiū occidit. caputq; eius et anuluz Cesari misit. Quibus visis Cesar lachrymas effudit. Feri a Plutarcho Pōpeij reliquias postmodū ad Corneliā delatas: et in albano positas fuisse.

Portuo Pōpeio Cesar Alexandriā p̄fectus ē: vbi Ptoleme⁹ ei struxerat insidias. et insidiantū hostiū inopiata multitudine circūuent⁹ Scaphā conscēdit: q̄ mox subsequentiū pondere mersa p. 200. passus ad nauē vna māu qua carthas tenebat eleuata natādo pertenuit. Et post paulū nauali cōserto plio: magna felicitate classez regiaz aut depluit: aut cepit. Alexandrinis petentib⁹ regē suū reddidit monitū: ut amicitia romanoz magis q̄ arma expiri studeret. At vbi Ptoleme⁹ liber euasit: Cesari bellū itulit: q̄ statim cū oī exercitu a Cesare delet⁹ ē. Maz. 20. hoium milia eo bello cesa referunt. Rex ipse Scapha except⁹ fugiēdi cā multis isiliētib⁹ demersus ē: cuius corp⁹ ad litrus deuolutū lozice auree indicio cognitū fuit. Cesar aut Alexandrie potitus Cleopatram Ptolemei sorozem ab exilio reuocauit: eiq; regnum contulit. Que postea regio comitatu vrbem ingressa est.

Inde post biennium (Orofio teste) Cesar Syriam peruagatus Pharnacem Antidatis filium in ponto superauit.

Postea vero q̄ Romā venit dictator et cōsul creat⁹: in Apbricā transijt: vbi infinita nobilitas cū Iuba mauroz rege bellū parauerat. Cui⁹ belli duces romāi erāt. P. Corneli⁹ Scipio ex antiquissimo Scipiois apbricāi genere. M. Porcius Cato: et L. Corneli⁹ Faust⁹ ex Sylla nat⁹ fāilia: vbi post multas dimicationes victor Cesar effect⁹: Faustū iterfecit. Scipio vō in nauī q̄ ad hispāias fugere p̄debat: coa-

sisi

Leopatra

ctus e umentoz vi in apbricā redire. Quāobré apud Uticā vrbez seipsū ingulauit. Iuba quoq; mauroz rex eodez exitu Cesaris māus nō effugit. Cū pculsozi p̄cio dato ingulū p̄buit. Cato vō qui se in Uticā receperat: vltia nocte vite sue: dū Platonis libz legeret: posito ad caput gladio duo bec in rebus extrēis istrumēta p̄pexit. Altez vt mori vellet. altez vt posset. Cōpositis ergo rebus suis stricto gladio. Nihil (inqt) egisti fortūa oibus conatibus meis. His dictis imp̄ssit collo gladiū. z mortu⁹ ē. Cū vticēsis Cato noiatus ē. Utica. n. apbrice vrbs magnitudie z auctoritate p̄ Strabonē s̄ua secūda post Carthaginē fuit. z excisa Carthagiē Metropolis z romanoz s̄ceptaculum ad res i lybiam gerēdas extitit i eodem situ sita quo z Carthago.

Triumphus Cesaris.

Cesar igit post annū Romā regressus de p̄fectis bellis q̄ter eodē mēse triumphauit. Sed interiectis diebus. z rursū semel post supatos p̄pēij filios. primū z excellentissimū triūphū egit gallicū. Sequētē alexandrinū. post p̄oticū. huic primū apbricū. Nouissimū hispaniēsem diuerso quēq; apparatu z instrumēto. Et inter cetera in p̄otico triūpho in p̄pē ferula triū verboz p̄tulit titulū. f. Veni: vidi: vici: non acta belli significātē: sic ceteris: sed celeriter confecti notā. bec ex Suetonio. Deinceps uictis in hispania Pompeij filijs regressus ē Romā. imperatorēq; vocari fecit. Et sic reipu. finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Romani imperij principium.

46 5155

Quius Julius Cesar p̄positis vbiq; civilib⁹ bellis solus vrbis z orbis monarchiā tenuit. z ano. 542° olympiade at. 183. romāis imperare cepit. z imperauit annis. 4. z mēsibus. 7. q. p̄ ano p̄putatur. a quo deinceps romāoz principes: nō reges (q̄ id nois romāis odiosū cēt) sed cesares appellati s̄nt. Dnius aut Cesaris q̄ta in adepto impio modestia fuerit. Suet. Plutar. z Plinius declarant. Nō. n. psperis extollebat: nec frāgebatur aduersis magnificus sine crudelitate. Dagnaninus sine temeritate. z licet audax fuerit. eius tamē voluntas diuino aspirate fauore sepe infra ptātē fuit. Nō sez Cesarē expertus ē: nisi superbia rebellaret. puocatus iniurijs facile parcebat. Quos vicit viribus prudētia atecessit: suiq; excessus sepe ad puincēdā iniusticiā aspirabāt. Magnitudo ai z efficacia operis in eo merito laudatur: cū eius mēs z māus ad fere impossibilia sibi suffecerint. Nec vnq̄ in bellis gerēdis: aut piculis adēdis inuēiat dixisse militibus suis. Ite Sed sepe p̄cedens: vt sequerētur persuasisse. Ingeniuz eius ad lras z in philofophia potētior: a cuius mūere nūq̄ discessit. Ab oī ignavia z p̄cipitio alien⁹. Quātus in iuris ciuillis peritia fuerit: romāoz indicāt leges. Quod at oibus mirabilis ē: moribus z negocijs simul operā dabat. z in bellis nullū equalez inuēit. Eius sig dem ductu collatis signis quinq; dies dimicauit. Nullus eo scelerius scripsit. velocius legit. Quaternas ēt epistolas dictauit simul. Peritiā astroruz habuit: z Soli no teste Disesti rationē inuenit. Tractatus z commentarios plurimos edidit.

Virī doctrinis excellentes:

45 5156

Salustius historicus: ac philofohus Cicerōis emulus hac tēpestate Rome clarus: qui sicut p̄z p^o de ci. dei: fuit nobilitate vitatis historicus. Quippe de bello catilinario libz edidit. necnō z de bello ingurthino: z nonnullas scripsit epistolas.

M. Varro Vico Utice ex puincia narbonēsi natus his tēporibus Rome in precio fuit. Vir quidē doctissimus: acutiq; ingenis: z in oī seculari eruditioe peritus: qui annū. 35. agēs grecas litteras cū sumo studio didicit. de quo Augu. 6° de ci. dei meminuit dicēs. Quis. **M. Varro** de curiosius deoz figmēta q̄suiit. Quis inuenit doctius: quis p̄siderauit attētius: q̄s distinxit acutiuz: quis diligētius pleniuzq; cōscripsit: quis tamē z si minus ē suauis eloquio: doctrina tamē atq; s̄uise ita refert⁹ est vt in oī eruditione quā nos secularē: alij aut liberalem vocāt: studiosū tantuz rerum iste doceat: quantū studiosū nerboz Cicerō delectat. Hunc Cicerō multis in locis miris extulit laudibus. De quo etiā Terentianus elegatissimo vsiculo breuiter ait. Vir doctissimus v̄decunq; Varro qui tā multa scripsit q̄ multa vix quēq; legere credāns. Hic Isidoro teste li. etbi. 6. immūerabiles edidit libros. Nā libros antiquitatū. 41. scripsit: quos in res diuinas būanasq; diuisit. Rebus aut būanis

Cleopatra

xxv. diuinis. xvi. distribuit. Magnū etiā volumen in grāmatica cōscripsit: ubi in ea arte minutissimas q̄ones tractauit. Edidit et librum de lingua latina. necnō ad auditorē attheniensez libruz moralez in quo multa p̄tinent vtilia: de quibus hāc ponimus. Amici diuitum palee sunt circa grana. Q̄is experiri amicum? Calamitosus fias. Scripsit et librum de deozum cultu. Vixitq; annis. 90.

Democritus Nissensis ph̄s et Aristarci discipulus per hec t̄p̄a clarus habetur. **Aristodemus** eiusdem Democriti filius philosophus vir incredibilis ingenij cognoscitur: quem valde senem iuuenis Strabo audiuit.

Sostratus h̄ Aristodemi frater philosophus et ipse clarus habitus est: qui multa ingenij sui reliquit documenta.

Aristodemus alter ph̄s et phobzin̄ ead̄ etate floruit q̄ magnū Pōpeinz erudierat.

Pythodoris regina pōti his t̄p̄ibus suscepto regno multa in pōto gessit p̄lia: cui ob eius vtutes Tyberni et chaldei vsq; in colchidem sese subdidere. Sidina quoq; et Themiscira et phanerea illi mox paruit. Hec filia Pythodoroi Traliani fuit qui ex priuato cine magnus euaserat. et opes regias cumulauerat. vxorq; Polenionis cū quo aliq̄diu regnauit. deinde eo in p̄lio defuncto successit in regno ex Polenione filij duo relicti sunt. Et filia que Corbe Sapeo nupsit. eoq; dolo interēpto celibatū egit. suscepto ex viro filijs: quoz nata maior p̄ris imperiū tenuit. Ex filijs Pythodoris alter cū matre paternā hereditatez administravit. Alter maioris armenie rex declaratus ē. Ipsa Archelao nupta cū eo mansit vsq; ad extremum.

De orbis dimensio.

Cesar igit̄ diuinis hūaniszq; rebus singulariter instructus: cū p̄sulatus sui fasces ageret ex sc̄atusconsulto: Prisciano teste in cosmographia: suā censuit oēm orbē p̄ p̄u dētes viros admetiri. P̄sulatu ergo Cesaris vsq; ad p̄sulatū Saturnini per. 30. annos missi sūt legati dimēsores viri docti arte gnomonica periti per oēm terram ad p̄sides duces et iudices puinciaz: vt describerent ac mēsurarent terras. aquas nemora: plana: cōcana: mōtes: colles. Itinerariū maritimū: q̄ etiā loca nauigaturi tangere debuerāt. et si forte aliquod pdigiū in his occurreret: illud senatui reipub. scripto nūciare deberēt. et sic repertū ē (eodē auctore teste) q̄ oīs orbis hēt famosa maria. 30. insulas. 77. mōtes famulos. 40. puincias. 78. vrbes insignes. 370. flumina 904. Hētes. cxxv. Cuius ē orbis ābitus ē trecenties et quindicies cētena passuuz milia. Lōgitudō vō terre habitabilis ē ab ortu vsq; ad occasū. et ab India vsq; ad colūnas Herculis. in gaditano freto hēt octies quinq; cētena. 78. miliaria. Cui⁹ quidē lōgitudis dimēsiō p̄prehensioz ē per mare q̄ per terras. latitudo autē terre ab australi littoze oceāi ab ethiopia vsq; ad ostiū Chanaī flumis in septētrione p̄ne dimidio minor est q̄ lōgitudō predicta. Et continet quinquagies quatercenta 62. miliaria. Reptū ē etiā q̄ p̄fidissimū mare p̄ter spatium. xv. stadioz i p̄pēdiculo.

Cesaris obitus.

Ceterz āno. v̄o regni sui (teste Orofio) cū p̄tra morē romāe libertatis honores ex sua voluntate p̄staret: q̄a a pplo ātea mādabant. nec sc̄atu ad se rēienti assurgeret. Romani ei⁹ isolētiā nō ferētes p̄iurauerūt i ipsū. Qui vō p̄iurauerūt fuerūt duo Brutti ex vetustissimo Bruti ḡne: q̄ pulso Tarquinio p̄ins romē p̄sul fuit. et casti⁹ Seruili⁹. Cētesimo die āte mortē eius fulmen de noīe suo inscripto statue ipsi⁹ q̄ erat in foro litterā capitalē arripuit. Nocte p̄cedente diē obit⁹ sui: fenestre thalami ei⁹ tam magno strepitu apte sūt: vt Cesar domū ruere putaret. Sequenti māe (Suetonio teste) veniēti ad curiā: late sūt littere indices sue necis: q̄s tamē nō aperuit. Quq; fuisset in capitolio Brutoz et Cassij dolo. 23. vulnerib⁹ p̄fossus ē. dūq; spūs mortali segregaret a corpore ipse imate vecūdie nō immemor: vtranq; manū demisit ad togā. curauitq; vt inferior pars corporis tecta collaberet. Hunc vite exituz Cesar habuit anno etatis sue quinq;gesimo sexto. Corpus eius p̄ rostris combustum est: et tumulatum in sublimitate solide colūne: que Julia nuncupat̄ mensis quintilis: quia in eo natus fuerat ei⁹ p̄secratus est ab Antonio. Et deinde Julius appellatus ē. Post diē mortis eius tres soles statim exorti simul sūt: et paulatim in eundem orbem conuenerunt: significantes per hoc dominium Lucij Antonij. **Ab. Antonij**

56. Anno v̄b̄is. f̄or
Julius Cesar obijt.

Cleopatra

et Augusti in vna monarchia reducendum. Vel potius noticia trisi et vnius diei toti orbi innotescendam. Vos quoque Augustus teste 3o de ci. dei. c. 31. aranti i suburbano Rome locutus e dicens: frustra se vrgeri: i breui magis boies destructuros q̄ frumta.

Octavianus Cesar Augustus Octavij senatoris filius secundus romanorum imperator anno. 503. iudaice captivitatē. i. 2o. 183. olympiadis romais imperare cepit. imperavitq; annis. lxx. et mensibus. vj. a quo postea Augusti romanorum reges appellati sūt. Hic maternū gen^o ab Enea per iuliam familiam sortitus ē. Cesaris Iulij nepos et adoptioe filius: vir oib^o virtutibus refertissimus. Quippe qui in ciues clemens. in amicis fidus ad recipiendas amicitias rarus: ad retinendas eas constans fuit. Liberalib^o studiis presertim eloquentie tantam operam dedit vt nullus ne in p̄inctu quidē laberet dies: quin legeret: scriberet: aut declamaret. Fuit toto corpore pulcher: sed oculis magis. Nec tamen vir tantus vitis caruit. nam ira cūdus fuit et impatiens: occulte invidus: palam factiosus: dominandi cupidissim^o: studiosus alee lusor: cuiq; esset cibi ac vini cupidus. erat tamen somni abstinens. Sereniebat libidini usq; ad probum vulgaris fame. Nam cum duodecim cathamitis toride q; puellis accubare solitus erat. Et quis libidini feruēs eēt. eiusdē tamen vitis seuerissim^o vltor erat. Tāto etiā amore fuit apud barbaros: vt Scythae et Indi quibus aēta romanorum nomen incognitū fuerat. mūera et legatos ad eū mitterēt. Multi et reges in honore ei^o civitates p̄derēt: q̄s cesareas noiarunt. Reges quoque ex regnis suis venientes in habitu romāo rogati ad vehiculū vel equū ipsius currerēt. Ideo vō bella et similitates execratus ē: vt nisi iustis de causis nunq̄ bellū cuiq; indixerit: asserens iactans se et lenis eē: cū ob ardore triūphadi et folia lauri instructuosa i discrimen civitū securitate p̄cipitare. Arma quoque nisi maiori emolumento nequaquam monenda: ne p̄pedio tenuis victoria graui iactura mercari similis sit aureo hamo piscatū: cuius amissio mille capture lucro pensari pōt. Hic duas vxores habuit. s. Scriboniam et Liviā. Sed amore Liviē abiecit Scriboniam: quā ex ea suscepisset Tyberium et Drusum. Qui licet eēt orbis dominus: tamen filios: sicut Polycrates sezeri bir: ad currū: ad saltū: et ad iactadi vsū exercitari fecit. filias vero ad lanificiū et ad textrinum opus instruxit: vt si aliquādo iudicarent: parte vinere possent. Urbem romanā innumerabilibus et p̄clarissimis vna cū filiis et vxore ac sorore implevit isignibus. Hi cūctos et studio simul et impensa ad decora apparada superauerūt. Maxime p̄ter natiuitatis domos. Capus martius horū hūit parte insigniorē. Nam eo in loco innūerabiles circūcirca porticus extraxit: hortos nemorosos. Theatra et amphitheatrum: tēpla magnificentissima. Museolūq; suū ibidē in excelsis sūdavit molibus: lapide nūneo coopertū: in cuius summate suū ex ere posuerat simulacrum alijsq; p̄multis urbē decorauit insignibus. Unde gloriabūdus dicebat. Urbem tereticam reperi marmorea relinquo. Nec satis sumus. neq; etiā nostri p̄positi est plus ne bōi an mali rebus romāis attulerit sua: sicut Cice. inquit: quā sibi p̄stituerit opio principatus declarare. Sed qd̄ p̄stat fuit impiissimū scel^o p̄missū in romāo imperio triūviratus ipsius Octavianū. M. Anto. et M. Lepidi apd̄ p̄suetā Fauētiam inter et Rauenā p̄pe Lugū et Bangnecavallū p̄stitūt^o: in quo duces ipsi orbis romanū equis portioib^o p̄titi sūt. Et ne ciues p̄ eā etate prudētia: ingenio et aīs valentes tātā impietate p̄hibere possent: p̄missis illoz cedibus p̄uderūt. Quare Livi^o li. iij^o sic bēt. In triūviratu p̄scriptio facta ē: in q̄ plurimi eq̄tes senatores centum 30. vicissim p̄cisi. Lepid^o. n. L. Paulū fr̄em. Antonius. L. Cesarē auūculū. Octavianus. M. Ciceronē q̄a Popilio legionario milite cū h̄ret ānos. 64. occisus fuit Caput vō et māns eius in rostris posita ē: ubi multos defēderat. Hēsit postmodū Octavianus qnq; bella civilia: mutinēse v; philippēse: perusinū: siculū: actianū: cremonēse et mārtianū: q; Brutū ac Cassij copias receperāt. Quib^o i bellis p̄ter aliā multiplicē civitū cedē Augustus. 20. romāoz militū milia exauctorauit. 30. milia hūoz qui militauerāt diuis restituit. Sex milia quoz domini nō extabāt in cruce sustulit. Adē cātabrico bello et romāis isignibus a parthis repetitis et exactis: que apd̄ eos Crassus amiserat. Egypto quoque romāo impio adiecta ē. Ita bellis toto orbe p̄fectis Cesar Augustus Janū priō et secūdo a p̄dita vrbe ante mēoriā suam

41 318

Aleopatra clausū āno vrbis quinquagesimo septingentesimo tertio clausit: p̄ q̄ pacis tēpora Saluator n̄r Iesus Christus nasci voluit. **C**ez Augustus monarchiaz adeptus post ī modū mitissius: patiētissius: et ab oī tyrānide alienus fuit. Avaritiā effugit. et palatium suū impēsa priuata extructū reipn. largitus ē. **N**ec eo vsq; sacroz p̄tifices venerari p̄tēpsit. donec et ipse ne cui oīo subeēt vestalis creatus ē p̄tifer. **D**e eo **M**acrobrius scribit quēdā adolescētulū aliquādo Romā intrasse Augusto simillimū. **Q**uē ad se perductū hoc mō iterrogauit. **V**ic mibi. **F**uit ne aliquando m̄ tua Roma. **A**t ille. **N**ō: **S**ed p̄r me sepe. **A**t imperator nihil idignatus ditauit cū. **D**ec ille. **O**biit āt Augustus mēse septēvri āno etatis sue. 76. ap̄d Cāpaniam dolo **L**iuie vxoris itoricaris. nec primus: nec vltimus quem mulier deceperit.

Antigonus Aristoboli iudeoz filius his tēporibus p̄tra iudeos dimicans ab Antonio capit. et secari percussus interiit. **H**unc **P**ōpeius vna cū Aristobolo ei p̄re: ac **A**lexādro fr̄e: duabusq; eius sorozibus ex hierusalē captiuos Romā abduxerat. et in custodia mācipauerat. **C**ez **C**esar deuicto **P**ōpeio: Romaq; obtēra Aristobolū cū filijs libez fecit. et cū exercitu ī Syriā remisit ratus p̄ Aristobolū facile fore si bī iudeā subiscere. **S**ed in hoc **C**esaris spes frustrata fuit q̄ Aristobolus et **A**lexander a pōpeianis exercitib; trucidati tuere: solo superstite Antigono q̄ cuz duabus sorozibus fugit. **N**ō multo post āt **P**ōpeio et **P**rolemeo egypti rege defūctis: **C**esar Syriē **I**udeeq; potit; **A**ntipatru Idumeū viz strenuū iudee pcuratorem p̄stituit: ei dans sub pontifice iudeoz cuiusuis dignitatis optionem. **Q**uapropter iterato byrcano antigoni patruo regnū p̄cessit: ita tamē vt ne rex vocaret. **A**ntigonus autē ad pachoz **P**arthoz regē p̄ auxilio p̄fugit: ibiq; vsq; ad **C**esaris obituz p̄mansit. **Q**uo mortuo **P**achoz anilio fr̄e: antigonus hierusalē expugnauit. p̄prebensiq; byrcanū aures ei dētib; trūcauit: ne mutatis rebus solut; pontificatū reciperet: cū ab itegris sacra celebrari oporteret. **Q**uō audiēs **H**erodes Antipatri fili; Romā accessit: antigoni iniurias p̄questurus. **O**b quā cām. **A**. **A**nto. astāte **A**ugusto **C**esare ipsū iudee regē declarauit. **V**eniēsq; hierusalē violēter vrbē ingressus ē. et p̄p̄bēū ātigonū ad Antonii romā trāsmisit: quē Antonius securi pcussit. **Q**uō **H**erodes in regno iudee rex p̄firmat; ē. 4. āno: ex quo **R**ome diadema suscepit. **E**t sic vsq; in presens hierosolimorum regnum destructum est. **S**iquidem post eum a romanis constitutus est rex alienigena omnino nihil pertinens ad **I**udeam

Herodes igit; antipatri idumei fili; āno 2. regni Augusti et Antonij olympiade. 186 a romanis iudeoz p̄cipatū suscepit. et regnauit ānis 37. **H**ui; historia **C**omesstor pertractauit. **P**orro ātiperater idumeus tpe **H**abini Syriē p̄fecti adeo vturibus clariuit q̄ **C**ypriis neptis regis arabū in p̄iugē sibi data fuerit. **E**x q̄ q̄ttuoz filios suscepit. **P**hasellū: **H**erodē ascalonitā. **I**oseph; et **S**erreā: ac vnā filiā **S**alomā. **Q**ui p̄tio **P**ōpeij grām obtinuit. et mortuo **P**ōpeio in **C**esaris clientelā se p̄tulit. **E**t q̄ uis ab ātigonō ap̄d **C**esare de ifidelitate criminaret. p̄iecta veste: ostēsisq; vulneribus q̄ ap̄d egyptū p̄ **C**esare ptulerat. pcurator; iudee declarat; ē. **I**nde q; ip̄e herodē natura strenuū galilee pcuratorē p̄fecit: q̄ **S**alileā adeo quietā reddidit ut p̄ **S**alilee publice vocaret. **P**ostea interiecto tēpore **A**ntipater **H**erodis p̄r veneno extinctus fuit. et **P**hasellus ad saxū fractus caput expirauit. **H**erodes autē his gestis Romā accedēs rex iudee p̄tra ātigonū et **M**alicū q̄ ad sacerdotiū aspirabant ab ātonio et **A**ugusto coronat; ī iudeā cū duobus p̄cipibus q̄ eū in solio regio collocaret; remissus fuit. **S**iquidē herodes nihil oīo p̄tinebat ad iudeā. **E**x tunc christi natiuitate uicia regnū et sacerdotiū iudee qd̄ prius per successiones maior; tenebatur; destructū ē: vsq; hodie p̄pleta. p̄p̄betia: q̄ per **M**oyfen d̄z. **N**ō deficiet princeps de iuda: et dux de femoribus eius donec veniat cui repositū ē. et ip̄se erit expectatio gētū. **N**ō ergo defuit iudeoz p̄iceps ex indeis vsq; ad hūc diē quo primus acceperūt herodē alienigenā. **T**ēpus. n. erat: vt veniret ille cui repromissū erat qd̄ nono p̄missum est testamento vt ip̄se esset expectatio gentium.

Herodes igit; postq̄ regnū obtinuit: **S**amariā oli in cineribus sedētē: a fūdamentis suscitās in honore Augusti **A**ugustā. i. **S**ebasten appellauit. **E**t in paneade id tēplū qd̄ panion vocat; extruxit. anno deide regni sui. xv. tēplū domini in hierusalē

Sigi 38

5268 31

Meopatra
magnifice decorauit. Multas quoque sibi et magnas struxit edes. Innuerabilia et opera in singulis Syriarum urbibus quas regebat solertissime edificauit. Demum anno regni sui. 26.º byrcanum qui olim sacerdos iudeorum fuerat: de captiuitate Partici regressus: et filium eius qui in sacerdotio patri successerat interfecit. Sorores quoque eius uxorem suam cum duobus filiis, propriis iam adolescentibus: et matrem uxoris interfecit. Prefatis etiam crudelitibus hoc addidit: quod virum sororis sue Salome occidit. et cum ea alteri uxorem dedisset: etiam ipsam e vita sustulit. Scribas insuper ac diuine legis interpretes simili scelere occidit. Postremo cum Christi natiuitatem magorum indicio cognouisset omnes Bethleem paruulos gladiis interemit. Quo facto morbo intercutis percussus. et scatenibus toto corpore vmbibus miseram exhalauit animam quinq; superstitibus filiis. Archelao. scilicet herode antipa. Antipatro. Lyfauia et Philippo. Et hi quattuor tetrarche fuerunt.

Viri doctrinis excellentes:

Emilius Bacrus veronensem poetam his temporibus Rome floruisse tradunt quod postea anno. 3.º Augusti vite finem fecit. Hic volucrum qualitates: barbarumque naturas versibus expressit. De quo Quidius libro. 4.º de tristibus. Sepe mihi volucres legit mihi gradior euo. Que noceat serpens: que inuuet herba macer.

Antonius et Musa Augusti medicum hac tepestate fuisse constat: quod post actiacam victoriam naufragio perisit. hic praxia medicina a sectatoribus Themisthonis: qui herophilus discipulus fuerat: diuini Augusti graui piculo exemit: propter quod statua ex ere Esculapii signum illi locauit. eumque sepe coluit: ut testis est Suetonius in Augusti vita.

Seruius Sulpitius iuriscōsultus hac erate doctissimus secundum Eusebium e vita discersit publicoque funere elatus est. Edidit de dotibus librum. vnum. De nuptiis librum. duos. De sacris distendit librum. 2. et discipulus fuit alphenus iuriscōsultus rex antiquorum non incuriosus.

Enaglius medicus grecus: per hec tempora clarus habetur. hic eruditione spectatus et illustris fuit quod sic refert Plinius libro. 27.º inspecto volumine ad diuum Augustum icobato profatione religiosa: ut omnibus malis humanis illi potissimum principis semper medicetur maestas.

Falcidius tribunus ple. iuriscōsultus agnoscitur qui legem tulit ne quis testamento legaret plus quam quarta pars hereditatis superesset: si quattuor aut minus essent. Si autem plus quattuor medietas eo tenore ut siue liberis: siue propinquis idem exteris pater sua legaret: illa pars quam Falcidius constituit: nisi pater interdixerit et legatis fruuentibus: et eisdem carentibus equanimiter partirentur.

Albius Tibullus poeta Romanus eques hoc tempore claruit. Qui multorum iudicio primum inter elegiographos obrinet locum. Epistole quoque eius amatorie quam breues: omnino vtilis sunt. Obijt adolescens: ut ex inferiori epitaphio intelligi potest. Quod Quidius in eius laudem contulit.

Te quoque virgilio comitem non equa tibulle.

Mors inuenem campos misit ad elisios

Ne foret aut elegis miseros qui fleret amores

Aut caneret forti regia bella pede.

Fuit hic forma insignis: cultusque corporis: obseruabilis qui ante alios Coruinum Messalam dilexit: cuius etiam contubernalis fuit. et equitacion bello militaribus donis donatus est.

Virgilius Maro poeta Mantuanus hisdem temporibus habetur celeberrimus. Hic (Plutarcho teste) cum a matre Marica esset editus: non more ceterorum vagit: sed adeo miti vultu fuit: ut haud dubiam spem prosperioris geniture indicaret. Initia etatis usque ad decimumseptimum annum Cremona egit: quo quidem secundum Eusebium togam virilem accepit. Postmodum Mediolanum: deinde Neapoli profectus est. Ubi cum grecis: latinisque literis uehementem operam dedisset. tandem omni cura ac studio medicine: et mathematicis indulgit. Quibus rebus cum ante alios eruditior esset: in urbem se contulit. ac propter nature Augusti coniecturam declaratam summe ab eo acceptus fuit. Grandi extitit statura: aquilino colore. Facie rusticana: Varietudine varia: qui sepe numero sanguinem euiciebat. Tibi minimi. Fertur amari

Octavianus

se pueros: sed cum ad maturam pervenisset etatem oēs recusasse voluptates. **Hic** multa scripsit. Et primo cū sedecim annorū esset. **Priapeia** Epigrammata: **dyras** et **culicem** scripsit. Cūq; res romanas incobasset: offensus materia: ad buccolicas transiit. Deinde georgicā i honore **Aecenatis**. **Novissime** **Eneidē** aggressus: et h; poetarū princeps diceret: ab oibus tñ scenis poetis nō invidia: sed benivolentia plurima affectus ē: presertim ab hortis: q; **Virgilium** in suis opusculis sepe commemorat. **Obijt** autē **Brundisij** anno etatis sue. 52. decimo kalē. octobris. 26. anno impis **Augusti**: eiusq; ossa **Neapolim** trāslata: sepulta sūt via puteolana itra lapidē: vbi hoc distichon quod ipse proposuerat in scriptur; ē: **Dantua me genuit: calabri rapuere te** net nūc. **Parthenope cecini pascua rura duces.**

Horatius poeta laudatissimus p hec tēpora in precio habitus ē: hic pzia **Venusinus** pte libertino natus: vt i epla. 24. ipse testat dicens: **De libertino natū pte: et in tenui** re maiores penas nido extēdisse loqueris. **At quātum generi demas: vturibus ad** das. **Fuit** statura brevis: vt in eadē epistola subdit. **Corporis** exigui precanuz solib; aptū. **Frasci** celerez: tñ vt placabilis essem. Et. 26. ostēdit quēadmodū **Rome** litteris liberalibus fuerit eruditus: et deinde vberioris sciētie nāciscende grā **Athenas** pcesserit: et cū doctissim; euasisset: familiaritatē. **M. Bruti**: qui **Lesarē** occidit: adeptus ē: factusq; tribun; militū: ab illo ptra. **M. Antoniū**. et **Augustū** cum victus fuisset: **Brutus** ex clade aufugit: cui **Augustus** **Aecenatis** grā pepcit: liberatusq; est ad poetica seuertit: et p̄cipuos apd latinos vsus lyricos expressit: imitatus **Archolichuz**: **Alceū**: **Sapphon**: ac **Pyndarū** grecos poetas. Unde i epla. 24. ait: **Paruos** ego prim; iābos. **Ostēdi** **Latio** numeros: aiosq; secutus: **Archilochi** nō res et argētia vba sicābre. **Esperat** **Alceus** rē. **Scripsit** igit; **Hodas** libros sermonū duos. **In** stituciones poeticas: que poetria vocat. et **Eplās** cūq; diuitias optimis studijs cumulasset. **Tandē** **Rome** moriens **Augustum** rerum omnium suarum heredem instituit. **Obijt** q; 53. etatis sue anno. **Imperis** **Augusti**. 33. et apud **Aecenam** i **Exquilij** cū maxima pompa sepultus fuit.

sic 37

Varrus et **Tucha** **Virgilij** **Horatij**q; contubernales poete his temporibus habentur illustres: qui postea **Eneidem** **Virgilij** iubente **Augusto** tali lege emendauerunt: vt nihil adderēt.

Defalla **Cornelius** orator romanus his temporibus apud **Romanos** primus pfectus vrbis instituitur. **Sed** die sexto magistratu se abdicauit: in civilem potestate contestans esse. **Qui** deinde biennium et anteq̄ moreretur ita memoriam ac sensuz amisit: vt vix pauca verba coniungere posset. **Ad** extremum innato sibi circa sacraz spinam vlcere: inedia se cōfecit anno etatis sue. 72. **Imperis** vero **Augusti**. 52. **Hic** romanus consul fuit et nitidus orator: de grammaticali sciētia accuratissime disseruit: et libros quosdam post se reliquit. **Cuius** ingenio **Augustus** imperator plurimum delectatus ē: p̄opter quod et ipsum **Augustum** in **Herodis** benivolentiaz flexit: eidemq; regiaz dignitatem impetrauit. **Hic** contra **Sambatios** ab **Augusto** in expeditionem missus: preclara gessit facinora.

Cornificius poeta romanus: his quoq; floruisse temporibus cōstat: qui postea a militibus destitutus interiit: quos sepe fugientes: **Saleatos** lepores appellauerat.

Cornificia poetrix **Cornificij** soror: **Cuius** plurima extant epigrammata: per hec tēpora clara cognoscitur.

Fornij pater et filius hac tempestate celebres oratores habentur: quorum filius consularis ante patrem emoritur.

M. Baius poeta: que; **Virgilius** in buccolicis notat hoc tēpore fm **Lusebium** in **Cappadocia** moritur.

Tullius **Tiro** **Ciceronis** alumnus: libertusq; doctrina refulget. **Qui** **Selio** teste in litteris **Ciceroni** fuit adiutor. **Qui** de vsu ac ratione latine lingue libros p̄scripsit. **Item** de varijs atq; promiscuis questionibus p̄posuit. **In** his precipui sunt: quos greco titulo **Pandectas** inscripsit tanq̄ omnium rerum atq; doctrinaruz genus cōtinentes. **Hic** primus notas commentatus est. **Et** obtruncato **Cicerone** in **puteolanum** predium se contulit: ibiq; vsq; ad centesimum consenuit annum.

Octavianus

35 5165

Ueridi Bassus romanoꝝ consul q̄ prim⁹ omnium d̄ parthis triumphauerat: e moꝛiꝝ publi
coꝝ funere sepelir̄: d̄ cuius uita admiratioe digna. **Seli** .i.4. noc. at. scribit eū z d̄
genere z loco hūmili ortū habuisse. **Eius** m̄reꝝ a **Pōpeio Strabone** magni **Pōpei**
p̄re bello: quo **Esculanos** subegit captā cū ip̄o eē: mox triumphāte **Pōpeio Stra**
bōe Ueridiū Bassuz puerulū iter ceteros i sinu m̄ris uectū. Postea cū adoleuisset
p̄icto sibi egre quesuisse. deide in **C. Cesaris** p̄rateꝝ deuenisse i eoꝝ i **Balliā** p̄fectū
i q̄ puincia: quia m̄lta facinora strenue gessit: nō mō i **Cesaris** amicitia uenit: s̄ et
ab ip̄o amplissimis ordib⁹ p̄fectus ē. **Tribun⁹** .n. plebis p̄toꝝq; effectus ē. Post uo
omniū patrū p̄sensu p̄orificatū: deinde consulatū iniit. **And** z uulgo intolerāter eius
dignitatē p̄ferēs p̄ uias urbis hos p̄scribebat v̄siculos: **Cōcurrite** oēs augures au
ruspices: portētum inusitatum: p̄slatum ē recens. Nam mulos qui fricabat cōsul fa
ctus ē. **Eundem Suetonius** p̄positum fuisse a **A. Antonio** p̄uincijs orientali
bus tradit: eumq; tribus p̄eluis ip̄os fuisse scribit.

29 5170

Hyrcan⁹ Alexātri regis z p̄orificis iudeoꝝ fili⁹ postrem⁹ iudeoꝝ pontifex .25. impij
Augusti anno cū .80. annū ageret ab **Herode** antipatro nō dignū uite terminū im
petrauit. **Hūc** **Herodes** cū uideret solū sup̄stite ex regio genere: z i regia dignitate
p̄stitutū p̄desse suis reb⁹ opinat⁹ ē: moꝛtē illi ne imminete sibi aliq̄do a **Cesare** picu
lo: ille daret occasionē. **Tādē** inuēta occasione: q̄ eplas p̄ditionis **Malco** cuidam
tradidisset: accepissetq; quas ēt i p̄silio demōstrās: uirū optimū iussit interfici. **Hic**
ut Josephus in .i.5. antiquitatū lib⁹ scribit: **In** p̄ncipio defuncto p̄re: z m̄ eius **Ale**
xādra regnauit .9. annis. **Matre** uo defuncta cū impiū suscepisset: illudq; trib⁹ mēsi
b⁹ gubernasset. ab **Aristobolo** fratre fuit depulsus: deind⁹ a **Pōpeio** restitū .40.
annis sacerdotio: regiaq; dignitate vsus ē. **Secūdo** p̄ **Antigonū** fratris filiū regnū
p̄didit: z corporis diminitionē passus ap̄ **Partbos** captiū fact⁹ ē. **Et** exinde ad p̄
p̄ria post aliq̄d tēpus remeās p̄pter spes ab **Herode** cognato promissas: nihil sicut
sperauit p̄secutus ē. **Itaq;** multis inuolut⁹ uite passionib⁹ z q̄d pessimū in senectū
te) nō dignū uite terminū impetrauit. **Fuerat** .n. hic uir modestus: z i oibus medio
cris: uiteq; honestissime: ac singulis māfuetudis z clemētie: qui toto uite sue tpe va
rias ptulit calamitates. **So** nāq; a parthis (**Antigoni** opere) xapto sacerdotiū a fi
lis **Harō** ablatū ē: z deind⁹ in **Hierusalē** nequaq; ex successioe sacerdotalis geneſ
p̄orificib⁹ p̄stitutis: neq; p̄petuitate uite fm̄ legē **Moyſi** deo hūctib⁹ aliq; p̄tifex
fuit: s̄ ignobiles quidā: z alio tēpore alij z nōnulli vni⁹ anni sine modico amplius a
romanis impatoribus sacerdotiū emebāt. **Que** oia etiam **Daniel** p̄pheta uaticina
tus ē dicens: **Et** post ebdomadas septē z .σ. z. interibit ch̄isma z iudiciū nō erit in
Israēl: z templum z sanctum choꝝum per populos duce ueniēte gubernabunt z ce
denē in ch̄ataclismo belli: z in sequētibus: z super templum zc.

5172

Annanele qdā ex **Babylonia** i **Hierusalē** ad **Herode** post **Hyrcanū** his tēpoꝝib⁹ ac
citus p̄tifex iudeoꝝ ab eodē instituit. **Et** paulopost **Aristobolū** frat̄e uxoris sue
Hyrcani frat̄e successorem ei dedit. **Quo** post annum interfecto rursus **Annane**
leo reddidit sacerdotium.

5178

Sybilla tyburta siue tyburtia uates: cui p̄p̄riū nomē **Albunea** fuit: hoc tpe floruit: q̄
iō **Tyburta** d̄: q̄a **Tyburre** in x̄ ripas **Amonis** amnis: ut dea colit: cui⁹ i gurgite
ibidē simulacrū ei⁹ inuentū p̄hibet i tenēs i manu librū. **Hūc** **Cesar August⁹** (cū ro
mani illū deificare uellet) sup̄ hoc p̄siluit. **Que** p̄ triū dieꝝ ieiuniū: r̄ndit ut p̄ .18. li:
d̄ ci. dei e: z .23. his v̄bis iudicij signū tellus sudore madescet. **E** celo rex adueniet p̄ se
cula futur⁹. **Et** sunt .27. vsus: quoꝝ vltimus hic ē: **Decidet** e celo ignisq; z sulphuris
ammis. **Quoꝝ** vsū ut ibidē testat **Aug⁹** capitales littere hūc reddūt sensuz. **Iesus**
ch̄us dei fili⁹ saluator. **Illico** celū aptū ē: z nīmī splēdor irruit sup̄ eū z uidit i celo
ut **Martin⁹** i chronica scribit: pulcherrimā v̄ginē stātē sup̄ altare p̄uez baiulatē: au
diuitq; vocē dicētē: **Hec** ara filij dei ē. **Qui** statū i thalamo suo existēs p̄cidit i ter
rā z adorauit. **Eiob̄re** **Augustus** deū se appellari oio recusauit. **Quo** i loco postea
tēplū s̄ titulo beate v̄ginis in ara celi edificatum fuit: quem locum ordo beati **Gr̄a**
cisci suscepit excolendum: z nuncusq; possidet.

Sybillarum decem Epilogus.

Octavianus

Sybillas. i. mulieres vaticinatrices decē fuisse Varro in li^o diuinarū rerū quem ad Celsarē Augustū scripsit commemorat: easq; omnes enumerauit sub auctoribus 9 de singulis scriptarunt.

Primam Sybillam de Persis fuisse dixit. Cuius mentionem Nicanoz fecit.

Secundam lycam: cuius Euripides grecus in lamie prologo meminit.

Tertiam delphicam: de qua Crispus loquitur in libro de diuinatione.

Quartā Cymeā in Italia fuisse scribit: quā Aeniū in libro punici belli nominat.

Quintam Eritheam: quā Apollodoros suam fuisse ciuez affirmat.

Sextam Samiam: de qua Erastorbenes in antiquis annalibus scribit.

Septimā Lumanā Amaltheā noie: quā ad regē Tarquii libros attulisse dixim^o.

Octauā bellepontiā: quā Solonis tēporibus fuisse Heraclites ponticus scripsit.

Nonā phrygiā: que vaticinata ē Ancire. Et decimā hāc ipam Tyburtinā: de qua loquimur nomine Albuncam.

Anna Sacher filia de tribu Leni: sive (vt Joāni Damasceno placet) de tribu Iuda his tēporib^o tradita ē i coniugē Joachim de tribu Iuda: que cū diu extitisse sterilis: multaq; ppter id lachrymas effudisset: tandē angelica monitione pmissa. 2° imperij Augusti anno: Mariā futuram dei genetricē pcreauit. Post cuius natiuitatem mortuo Joachim nupsit Cleopbe: de quo Mariā Cleopbe suscepit. Porro Cleopbe Mariā filiastrā copulauit Ioseph fratri suo: s; z Mariā filiā tradidit vxorez Alpheo: ex q̄ nati sunt Jacob^o Alphei: Simō chananens z Judas Thadeus: qui z Sarsabas. Anna tertio fm legē Moysi Salome nupsit: ex quo Mariam Salome genuit: que desponsata Zebedeo: suscepit Iacobum maiorem z Joannem euangelistam. Unde z hi extant versus.

siso 19

Anna solet dici tres genuisse marias. Quas genuere viri ioseph alphe^o z zebede^o.

Prima parit ch^om: iacobū secūda minorē: z ioseph iustū peperit cū simone iudam.

Tertia maiorē iacobū: voluchrēq; ioānē. Et hec qdem sororē habuit noie Emeriā:

de qua nata ē Elisabeth Joanis baptiste mater. Hinc est q̄ angelus dixit Mariē:

Et ecce Elisabeth cognata tua. i. sobrina tua: pcepit filiū zc. Anna vero cū in pre-

ceptis dñi toto tēpore ambulasset: totūq; vite sue tēpus in oronibus: vicilijs: ieiun-

nijs: z elymosinis: alijsq; bonis operib^o psumpsisset. plena dierū quiesuit i dño: cui^o

depositionis die: q̄ fuit vigesimū sext^o Julij mēsis: ecclesia vlis celebrari mādauit.

Sacharias sacerdos z ppheta dñi Joānis baptiste p̄ de vice Abia. vir totius sanctitatis exēplar: hac tēpore Elisabeth vxoris Mariē sobrinā duxit vxorē: ambo (vt sacra euāgelij Luce hēt historia) reliq̄ione: innocētia: pietate: z gza insigniffi mi Cūq; steriles eēt: z iaz Elisabeth desissent muliebria: dñs eoz oronibus pmo-

sisi 14

tus: Joānē baptistā eis filiū pcessit. Nā vt Lucas p^o scribit cū Sacharias sacerdo-

tio fungeret i ordine vicis sue s; psuetudinē sacerdotis sorte exijt vt icēsus poneret.

Anno itaq; 4° imperij Augusti tēplū dñi solus ingressus apparuit Gabriel ange-

lus stans a dextris altaris incēsi. Quē cū Sacharias vidisset timore perterrit^o i ter-

rā corruit: cui angelus: Ne timeas (inqt) Sacharia. qm̄ deprecatio tua optime ē ex-

audita. nā Elisabeth vxor tua pariet tibi filiū: z vocabis nomē ei^o Joānē: p quo tibi

maximū erit gaudiū z exultatō: mltiq; i ei^o natiuitate gaudebūt. Erīt. n. magnus

corā dño. Vinū z Sicerā nō bibet spūsancto adhuc ex vtero m̄is replebūt: z mul-

tos filioz Isrl̄ (sua p̄dicatōe: suoz ex^o p̄uertat ad dñz deū ipoz. Et ip̄e pibit an̄ illū

i spū z v̄tute Helie pare dño plebē pfectā. z Sacharias ad angelū. Quā hoc ait scia:

ga ego senex suz: z vxor mea pcessit i diebus suis: z dixit: Ego suz angelus Gabriel

q̄ a dño missus suz: vt bec ad te euāgelizaret: ppterea erit tibi signū: q̄a nō credidisti

v̄bis meis: eris mutus vsq̄ue^o bec i plebūt: z sic vsq; ad filij natiuitatē tacēs fuit: cū

āt Sacharias foras egressus fuisset: z loq nō posset: itellext oēs eū v̄sionē aliquā i

tēplo vidisse: q̄ ip̄e quoq; mutib^o q̄b^o poterat explicabat. Expletisq; dieb^o q̄b^o offi-

cio fūgeret: abiit i domū suā: pcepitq; Elisabeth: ac qnq; mētib^o pre verecundia oc-

cultauit se. In 6° at mense venit ad eā salutādā Maria m̄ dñi postq̄ z ip̄a ex spū

sancto pcepit. Que mox vt ei^o salutationē audiuit: exultauit i gaudio infeas i vte-

ro eius: statimq; repleta ē Elisabeth spūsancto z exclamauit voce magna z dixit

Octavianus

libros composuit. **Libros** geographie nobis absolutissime reddidit. Similiter de viris illustribus scripsit **Annalium**: **Chronicorum** libros: et libellum quo litteratū ab erudito distinguit luculenter perstrinxit.

P. Quidius Naso poeta clarissimus hac tempestate **Rome** cognoscitur. **Hic** i **Sulmo** oppido **Bruziorū** **Peligne** regionis ortum habuit (ipsomet testante) **g ait**: **Sulmo** mihi patria **ēgelidis** **yberrimus** **yndis**. **Bilia** qui novies distat ab vrbe decem apud **Athenas** philosophiam post poeticam disciplinam didicit. **Qui** et apud **Augustum** **Cesarem**: et vita et carmine plurimum valuit. **Sed** multoꝝ post dierum curricula anno etatis sue. **50**: in pontum insulam apud **Sarmatas** ab **Augusto** relegatus ē. **Quo** autem crimine non satis constat. **Alij** vitio dāt: q̄ libros de arte amandī composuerit. quibus iuvenes in matronarum libidinem nimium inflāmauerat. **Alij** autem affirmant eum cum **Liua** **Buzilla** imperatrice concubuisse. **Sed** hoc leue videtur. **Nam** si cum imperatrice concubisset non exilio: sed morte a **Cesare** mulctatus fuisset. **Hec** rursus propter libros de arte amandī cū ea etate lascīua carmina multi descripserint. **Verum** de se libro de ponto sic inquit: **Naso** minus prudens artem dum tradit amandī doctrine precium triste magister habet. **Eius** mores ea erant facilitate qua et carmina. **Scripsit** autē libros infra notatos: videlicet.

513 15

De metamorphoseos	li 15	De medicamine faciei	li 1
De arte amandī	li 3	Amorum iterum	1 3
De remedio amoris	li 1	Epistolarum	li 1
De sine titulo	li 3	Sapphos eiusdem	li 1
De fastis ad. C. Cesarez	li 6	Ad liniā solatoriā de triūpho	li 1
De tristibus	li 5	De laudibus Cesaris	li 1
De ponto	li 4	Inuectiva in ibin	li 1

De pulice. **De nucē**. **De philomena**. **De vetula** et **de lynica**. **Sed** de his quinq; vtrum **Quidij** opera sint multa apud peritos est ambiguitas. **Obist** autē anno. **5°** imperij **Tyberij** etatis sue anno **54**. omnibus qui **Elegias** scripsere prestantior.

Galerius Maximus romanus philosophus et orator luculentissimus his temporibus **Rome** clarus habitus est: et **Cesari** **Augusto** carissimus: **Qui** inter cetera nonnem libros luculento sermone composuit: scilicet de dictis factisq; memorabilibus virozum: qui apud romanos: grecosq; habentur clari: addens ex proprijs nonnulla ad virtutum commendationem: vitioꝝumq; detestationem pertinētia. **Ex** quibus hanc memorabilem habemus sententiam. **Lento** etenim gradu ad vindictam sui diuina procedit ira: tarditatemq; grauitate compensat.

Anthenodorus **Thasensis** stoicus philosophus per hos floruit dies: cuius hec singularis fuit sententia. **Tu** crede te de omnibus cupiditatibus esse solutum: cum eo perueneris: vt nihil deum roges: nisi quod possis rogare palam.

Maria beatissima et gloriosa dei genetrix futura: virgoq; perpetua ex radice **Jesse** diu exorata: hoc anno (q̄ ē vigesimoseptimus imperij **Augusti**) in **Mazareth** ciuitate **Juda**: p̄re **Joachiz**: et matre **Anna** nascit: puella sigdē elegatissima: omniūq; mulierū pulcherrima: quā parētes ablactatā: tercio etatis sue anno (vt spopōderāt) repli fuitio cū reliquis vginib⁹ obtulerūt: quo i loco p̄ter etatē: sicut ceteras nobilitate ac pulchritudine p̄cellebat: ita doctrinā et sancto viuēdi rōez a teneris anis exēplo veterūq; lectiōe didicit: adeo vt breui religiōe ac factitate: necnō: diligētia: hūilitateq; tū i reb⁹ diuinis: tū i humanis: reliquis sacris vginib⁹ fieret incōparabilis: q; bus ex v̄tutib⁹ eā sibi deus animatā ciuitatē p̄stituit: de qua dī. **Gloriosa** dicta sunt de te ciuitas dei. **S; et** hinc celū interea (reste **Aug^o**: sibi delegit) atq; rōnalem sun; paradysum fecit: dignum quoq; verbi sui habitaculum et sponsam incarnationis filij sui ipsam esse voluit: propter quod adulta facta tredecim vite sue expletis annis: **Anna** et **Eleophas** eius priuignus: diuino disponēte consilio: **Joseph** ex tribu **Banuid** eam desponsauere. **Cui** desponsate **Gabriel** **Angelus** in **Mazareth** ciuitatem suam venit: et magno lumine coruscans virginis thalamum venerabiliter intravit: officiosissimeq; virginem salutauit dicens: **Aue** **Maria** grā plena dñs te cum benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus v̄trīs tui. **Aue** cum expaue-

513 14

Octavianus

sceret rursus Angelus adiecit: Ne timeas Maria. Inuenisti. n. gratias apud dominum. Ecce concipies in utero et paries filium et vocabis nomen eius Iesum. Hic erit magnus: et filius altissimi vocabitur etc. Ad hec Maria respondit ait: Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum et statim celestis imber in eam placido se effudit elapsu: et tota diuinitatis vnda se protulit in carne sua et verbum caro factum est. His gestis exurgens Maria cito gradu abiit ad Elisabeth sobrinam suam salutandam: ibique tribus mensibus quousque Joanne edidisset fuit utis gratia permanens mirificum illud cecinit canticum dicens. Magnificat anima mea dominum etc. Edito autem Joanne baptista: Maria domum regressa est Joseph autem cum didicisset Mariam pregnantem. statuit eam occulte dimittere. Ad hec eo cogitante (ut Mattheus primo capitulo ait) Angelus domini eum per somnum monuit: ne propter id Mariam oio dimitteret. quia quod natus erat in ea: id de spiritu sancto esse testatur etc. Accepitque eam Joseph in uxorem. Appropinquante autem partu tunc Maria vna cum Joseph Berleem concocidit: ut profiterentur in christi Augusti edictum: quo mandauerat: ut vniuersus describeret orbis: singulis in ciuitate sua. Ascendit autem Joseph et Maria: ut in cas. 2. describitur: a Nazareth in Berleem ciuitate suam. Ascendit autem Joseph et Maria: ut in cas. 2. describitur: a Nazareth in Berleem ciuitate suam: ut cesu notarent. Et cum essent ibi impleti sunt dies partu: et gloriosa virgo sine dolore deum genuit ex se carne factum. Unde et fecunditas ipsa in illa tota deificata est: et virginitas integra seruata est. Et Maria illico surgens infantem panis de more inuoluit: et reclinauit in presepio: quia in spelunca: qua eum fudera non erat locus: Alorque bos et asinus in christi pphete vaticinium cognouerunt infantem dominum: et adorauerunt eum: et subito Angelus pastoribus ea nocte in regione illa vigilantibus nuntiavit saluatore natum. Qui eo venientes ut viderent verbum quod factum est ad ipsos: statim cum eodem angelo multitudo aliorum angelorum facta est cantantium et dicentium: Gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis. Que sane hymnum Marcellinus episcopus postea ad finem usque compleuit. Omnia denique beatissime virginis gesta et obsequia reliqua: necnon et actus vite ipsius usque ad passionem filii eius ex euangelio colligi possunt. In qua quidem passione: et si in carne ipsa beatissima virgo non fuerit passa: tamen quia in ea parte passa est: que est impassibilis: usque quia in mente spiritaliter: et atrocius gladio passionis Iesu christi unigeniti filii sui: plusquam martyr et virgo fuit: in pace vitam finies. Post ascensionem autem domini nostri eiusdem sanctissime virginis concocidit ad humane vite exemplum. Lucas in actibus apostolorum testatur generaliter cum apostolis fuit: quousque repleti spiritu sancti gratia: omnes disciplina in nationes dispersi sunt. Post ascensionem vero et discipulorum dispersionem: quod egerit non plane haberi potest: nisi ut diu refert Hieronymus quod Gabriel angelus tanquam celestis paranymphus eam virginem sanctam et corpore et mente intactam custodiuit. et Joannes euangelista: cui eam de cruce filii commisit: virgo virginem suauiter officiosissime usque in finem vite sue tanquam filius adoptiuus ei seruit. Habitatio autem eius usque ad mortem pre nimio amore fuit in loco: in quo filius sepultus extitit: quod inter ascensionis: resurrectionisque locum constituitur erat: ut ex eo loco omnia in quibus passus fuerat loca inuisere posset: et suis solaretur aspectibus. quia (ut Hieronymus scribit) in patiens amor hoc precipuum habet. ut que desiderat semper inuenire se credat. Nec mirum: quia si Liberius est ab omnibus amatus ex toto corde et ex tota anima: atque ex tota virtute: multo magis ab ea ardentius cuius et dominus et filius erat. Multis equidem afficiebatur doloribus post filii ad celos ascensum magnoque estuabat desiderio: dum secum tacite cuncta reuolueret: que audierat: viderat: et cognouerat. Tandem cum omnia plena esset gratia: omnes virtute: anno a natiuitate filii eius Iesu christi quadragesimo nono etatis sue. sexagesimo obdormiuit in pace: pleniterque claritatem eterne gratiam possidere meruit: quare ab eius filio domino Iesu christo plenissime accepit. Quam (sicut propheta ait) viderunt omnes filie Syon: et beatissimam predicauerunt: et regie laudauerunt: quia tantam viderunt quamquam (ut diu inquit Hieronymus) nullum narrando expleuit mortalium: quodromagis deum quod tale ac tantam fecit eam: ut ipse fieret per ipsam. Ad eam autem eregas deo sic volente: omnes affnere apostoli: et dominus noster Iesus christus cum tota celorum curia quantum fas est credere ei totum festinim occurrit: et cum gaudio eam in anima et corpore assumpsit: secumque in throno suo collocauit. Exiit pro mortem filii. in sex. annis: cum antea. 47. etatis annos haberet. Cum et quod de ipsius sacrate virginis etate hos edidit versus. Virgo parens vixit sexaginta cum tribus annis. Quattuor atque decem fuit in partu benedicta. Exiit cum filio triginta cum tribus annis. Sexagesimo decem annis: sed post hec astra subiuit. **Explicit liber Septimus.**